

Begrunnelse for vedtak

Krossdalen transformatorstasjon

Modalen og Vaksdal kommuner i Vestland fylke

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Tiltakshaver	Statnett SF og Eviny Fornybar AS
Referanse	202301154-72
Dato	02.10.2025
Ansvarlig	NVE
Saksbehandler	Stian Holte

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Sammendrag

Norges vassdrags og energidirektorat (NVE) gir Statnett SF (Statnett) anleggskonsesjon til å bygge Krossdalen transformatorstasjon i Modalen kommune, samt legge om kraftledninger inn til stasjonen. Kraftledningene går i dag inn til Modalen koblingsstasjon, som Statnett får tillatelse til å rive når den nye transformatorstasjonen er satt i drift. I Statnetts fremdriftsplan skal Krossdalen transformatorstasjon settes i drift i 2030. Transformatorstasjonen skal bygges innenfor et inngjerdet stasjonsområde på ca. 26 000 m². Videre bygges transformatorstasjonen med innendørs gassisolert koblingsanlegg (GIS), med transformatorer med øvre spenningsnivå 420 kV. Den største stasjonsbygningen bygges med grunnflate ca. 1 900 m² og høyde ca. 21 meter.

Statnett får også tillatelse til å bygge en ca. 5 kilometer lang 420 kV luftledning fra Krossdalen transformatorstasjon til Steinsland, som kobles på 420 kV-luftledningen fra Haugsvær. Forbindelsen går i dag fra Haugsvær til Steinsland, men etter ombygging vil denne luftledningen bli 420 kV Krossdalen transformatorstasjon – Haugsvær transformatorstasjon. Ledningen skal bygges i traseen til dagens 300 kV ledning Modalen koblingsstasjon – Steinsland koblingsstasjon, som skal rives.

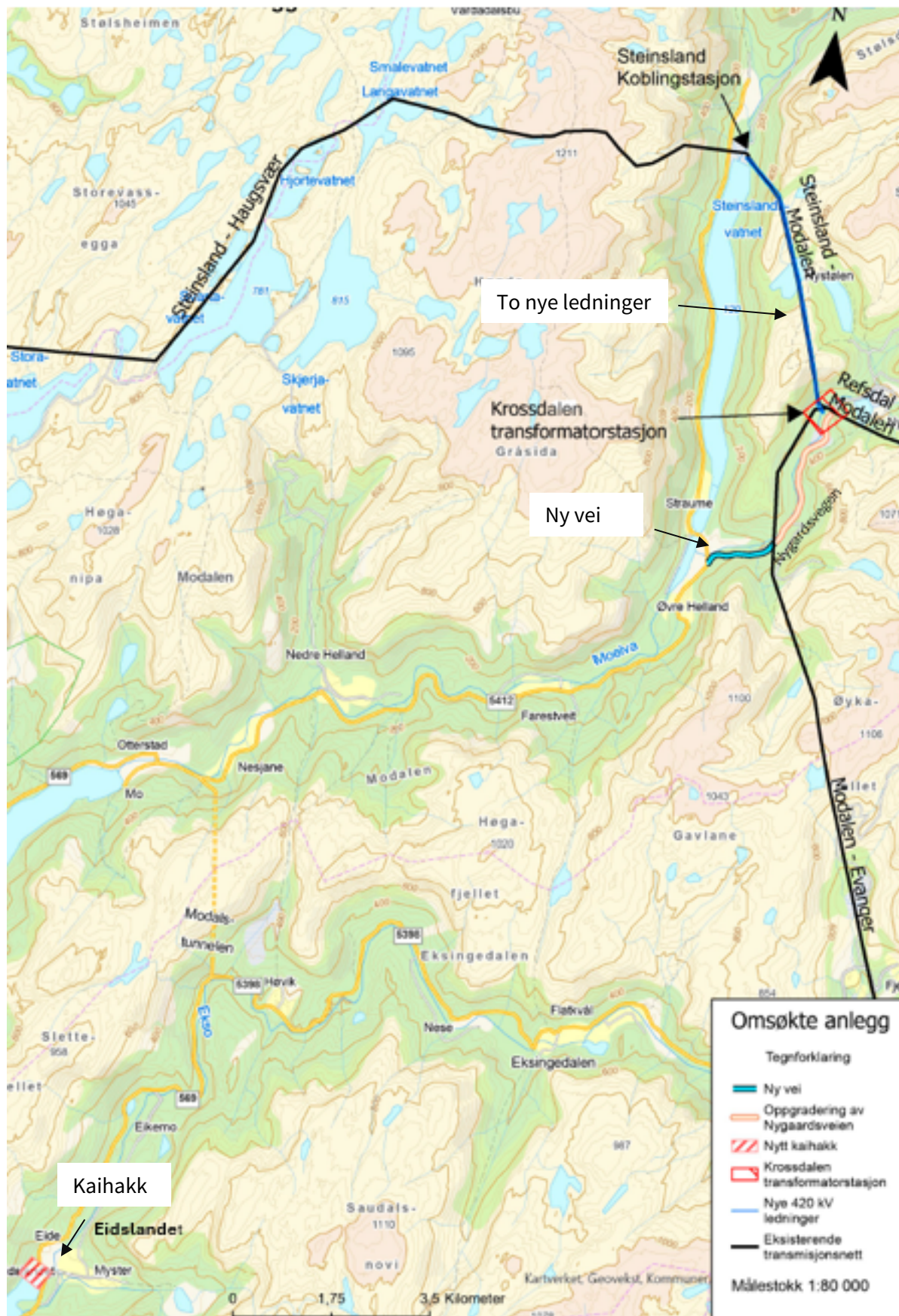
Statnett får også tillatelse til å bygge en ca. 4,8 kilometer lang 420 kV luftledning mellom Krossdalen transformatorstasjon og Steinsland koblingsstasjon. De to luftledningene vil gå i parallelle traseer i området mellom Krossdalen transformatorstasjon og Steinsland koblingsstasjon.

Statnett får også tillatelse til å legge om 420 kV kraftledningen fra Refsdal transformatorstasjon og 300 kV kraftledningen fra Evanger transformatorstasjon inn til Krossdalen transformatorstasjon. I dag går disse to luftledningene inn til Modalen koblingsstasjon.

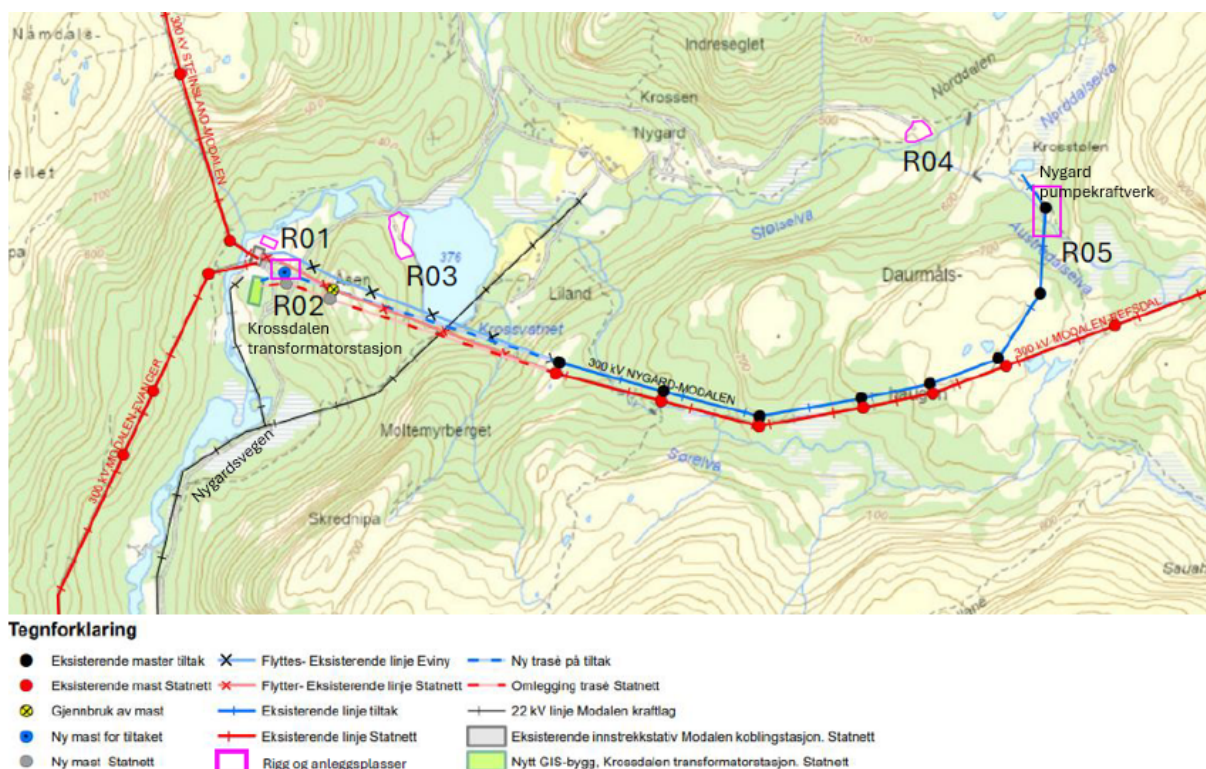
I Vaksdal kommune får Statnett tillatelse til å bygge et kaihakk for ilandføring av transformatorer. Videre får Statnett tillatelse til å bygge nye veier fra kaihakket og frem til transformatorstasjonen. Veien skal være dimensjonert for å frakte transformatorer. I tillegg får Statnett tillatelse til å bygge tre permanente masselagre.

NVE gir Eviny Fornybar AS (Eviny) anleggskonsesjoner til å bygge nødvendig elektriske anlegg i Krossdalen transformatorstasjon, Steinsland koblingsstasjon, Steinsland kraftverk og Nygard pumpekraftverk. Eviny får også tillatelse til å bygge transformatorer med øvre spenningsnivå 420 kV i Steinsland kraftverk og Nygard pumpekraftverk. På strekningene Steinsland koblingsstasjon - Steinsland kraftverk, og Krossdalen transformatorstasjon - Nygard pumpekraftverk, får Eviny tillatelse til å rive dagens 300 kV ledninger og bygge nye 420 kV kraftledninger.

Alle de omsøkte tiltakene til Statnett og Eviny er i Modalen og Vaksdal kommuner i Vestland.

Figur 1: Oversiktskart over Statnetts omsøkte tiltak i Modalen og Vaksdal kommuner.

Figur 2: Eviny's omsøkte tiltak fra Nygård pumpekraftverk inn til Krossdalen transformatorstasjon. Traseen går delvis parallelt med Statnetts 420 kV Krossdalen–Refsdal.

Hvorfor gir NVE tillatelse til å bygge transformatorstasjonen og nye kraftledninger?

I 2020 leverte Statnett en konseptvalgutredning (KVU) for Bergen og omland til Olje- og Energidepartementet (nå Energidepartementet). KVU-en konkluderte med at det er behov for å forsterke transmisjonsnett (nett med spenning 300 og 420 kV) inn mot bergensregionen, som følge av både pågående og fremtidig økning i kraftforbruket. Behovsvurderingen ble gjort i Statnetts områdeplan for bergensområdet og Haugalandet publisert høsten 2022.

I KVU-en peker Statnett på en rekke nettførsterkningstiltak som er nødvendig for å kunne overføre mer kraft inn til og gjennom Bergen og omland. Flere av disse tiltakene har NVE allerede gitt anleggskonsesjon til.

I områdeplanen for 2020 presenterte Statnett en trinnvis plan for økt kapasitet og fornyelse av aldrende anlegg. Som de første trinnene i nettutviklingen i området, peker Statnett på behovet for å spenningsoppgradere eksisterende nett fra Sogndal via Modalen til Kollsnes utenfor Bergen. Statnett vurderer at denne forbindelsen er den største flaskehalsen inn til bergensområdet.

Dagens Modalen koblingsstasjon ligger utsatt til for naturfarehendelser, og hverken anleggene i stasjonen eller eksisterende 300 kV luftledninger egner seg for spenningsoppgradering. Statnett har derfor omsøkt en ny transformatorstasjon i Krossdalen med nye 420 kV luftledninger.

Basert på forespeilede planer om økt forbruk, er NVE enig i at det er behov for å gjøre tiltak i Modalen. NVE mener at Statnett har søkt om en løsning som reduserer utkoblingstiden, gir bedre forsyningssikkerhet og fremstår som den mest samfunnsøkonomisk rasjonelle løsningen.

Hovedpunkter i høringsuttalelsene til søknaden

Høringsinnspillene til søknadene har i hovedsak dreid seg om stasjonsplasseringen av ny transformatorstasjon, og konsekvensene for naturmangfold og friluftsinnteresser i området. Det har også kommet innspill på de nye kraftledningene fra Krossdalen transformatorstasjon til Steinsland og Haugsvær, som omhandler plassering, arealbeslag, naturinngrep og visuelle virkninger. I tillegg har flere av høringsuttalelsene vært rettet mot veiltaket og masselagene. Disse uttalelsene har i hovedsak dreid seg om arealbeslag, naturinngrep og visuelle virkninger. Videre har flere høringsuttalelser omhandlet avrenning og miljøskade til vannforekomster i området, ettersom flere av de omsøkte tiltakene er plassert tett på vassdrag. Høringsuttalelsene har vært rettet mot både anleggs- og driftsfasen.

Hvordan redusere de negative virkningene av transformatorstasjonen, kraftledninger og permanente hjelpeanlegg?

Vi har i konsesjonen satt vilkår om at Statnett og Eviny skal utarbeide en felles detaljplan, som skal inneholde en detaljert beskrivelse av anleggsarbeidet og ivareta hensynet til miljø i anleggsperioden. Detaljplanen skal godkjennes av NVE før anleggsstart.

Vi har stilt vilkår til Statnett og Eviny som legger føringer for både anleggs- og driftsfasen. Disse føringene skal blant annet begrense avrenning til vassdrag, redusere naturinngrep og tilpasses friluftsliv, samt redusere visuelle virkninger av tiltaket.

Samtykke til ekspropriasjon

NVE har gitt Statnett ekspropriasjonstillatelse og forhåndstiltredelse til bygging og drift av de konsesjonsgitte anleggene.

Innhold

SAMMENDRAG	1
INNHold	5
1 OMSØKTE TILTAK.....	7
1.1 STATNETTS SØKNAD	8
1.1.1 Krossdalen transformatorstasjon.....	8
1.1.2 Steinsland koblingsstasjon	9
1.1.3 420 kV kraftledning Krossdalen transformatorstasjon – Haugsvær transformatorstasjon	10
1.1.4 420 kV kraftledning Krossdalen transformatorstasjon – Steinsland transformatorstasjon.....	11
1.1.5 420 kV kraftledning Krossdalen transformatorstasjon – Refsdal transformatorstasjon.....	11
1.1.6 300 kV kraftledning Krossdalen transformatorstasjon – Evanger transformatorstasjon	11
1.1.7 Veier og andre hjelpeanlegg	11
1.2 EVINYS SØKNAD	12
1.2.1 Steinsland koblingsstasjon og Steinsland kraftverk	12
1.2.2 Nygard pumpekraftverk.....	12
1.2.3 420 kV Nygard pumpekraftverk – Krossdalen transformatorstasjon.....	12
1.2.4 Hjelpeanlegg	13
2 NVES BEHANDLING SØKNADEN.....	13
2.1 HØRING AV KONSESJONSSØKNAD OG SØKNAD OM EKSPROPRIASJON	13
3 NVES VURDERING AV BEHOV OG SYSTEMTEKNISKE FORHOLD	15
3.1 BEHOV FOR TILTAK.....	15
3.1.1 Søkere beskrivelse av behovet.....	15
3.1.2 NVEs vurdering av behovet.....	17
3.2 SYSTEMLØSNING OG ANDRE TEKNISKE OG ØKONOMISKE FORHOLD.....	17
3.2.1 Vurderte systemløsninger	17
3.2.2 Ranging av systemløsningene basert på kostnader og systemtekniske egenskaper.....	18
4 VURDERING AV KONSEKVENSER FOR MILJØ OG SAMFUNN	19
4.1 KROSSDALEN TRANSFORMATORSTASJON	19
4.1.1 Virkninger for arealbruk.....	19
4.1.2 Naturfare	22
4.1.3 Visuelle virkninger.....	25
4.2 PERMANENTE HJELPEANLEGG	27
4.2.1 Kaihakk	27
4.2.2 Veiltak.....	28
4.2.3 Permanente masselagre	34
4.2.4 Hjelpeanleggenes virkninger for vassdrag	38
4.3 STATNETTS OMSØKTE KRAFTLEDNINGER	44
4.3.1 Ledningenes virkninger for arealbruk	47
4.3.2 Ledningenes visuelle virkninger og virkninger for friluftsliv	47
4.3.3 Virkninger for naturmangfold	51
4.3.4 Luftfart.....	60
4.4 EVINYS SØKNADER	61
4.4.1 Virkninger for arealbruk.....	61
4.4.2 Visuelle virkninger.....	62
4.4.3 Friluftsliv	62
4.4.4 Naturmangfold	63
4.5 STØY OG ELEKTROMAGNETISKE FELT (EMF).....	64
4.6 ANLEGGSSARBEID	64
5 NVES KONKLUSJON OG VEDTAK OM SØKNAD ETTER ENERGILOVEN	65

5.1	OPPSUMMERING AV VURDERINGEN AV TEKNISKE OG ØKONOMISKE FORHOLD	65
5.2	ANLEGGETS UTFORMING OG AVBØTENDE TILTAK.....	66
5.2.1	<i>Fuglemerking</i>	66
5.2.2	<i>Skånsom skogrydding og begrensning på kjøring.....</i>	66
5.2.3	<i>Støyende anleggsarbeid.....</i>	67
5.2.4	<i>Riving av eksisterende anlegg.....</i>	67
5.2.5	<i>Arealbruk og visuelle virkninger av permanente hjelpeanlegg.....</i>	67
5.2.6	<i>Virkninger på vassdrag</i>	67
5.2.7	<i>Visuelle virkninger fra kraftledninger.....</i>	67
5.2.8	<i>Detaljplan.....</i>	67
5.3	TILLATELSE TIL STATNETT	69
5.4	TILLATELSE TIL EVINY.....	69
6	NVES VURDERING AV SØKNAD OM EKSPROPRIASJON OG FORHÅNDSTILTREDELSE	70
6.1	HJEMMEL	70
6.2	OMFANG AV EKSPROPRIASJON	70
6.3	INTERESSEAVVEINING	71
6.3.1	<i>Virkninger for ekspropriatene</i>	72
6.3.2	<i>Vurdering av om inngrepet uten tvil er til mer gagn enn til skade.....</i>	72
6.4	NVES SAMTYKKE TIL EKSPROPRIASJON	72
6.5	FORHÅNDSTILTREDELSE	72
	VEDLEGG A - OVERSIKT OVER LOVVERK OG BEHANDLINGSPROSESS.....	74
	VEDLEGG B – FASADETEGNINGER AV STASJONSBYGNINGER	76

1 Omsøkte tiltak

Statnett søkte den 16. januar 2023 om konsesjon til å bygge anlegg som er beskrevet under. Den 13. mars 2024 mottok NVE en oppdatert søknad med vedlegg slik at søknaden kunne behandles. Eviny søkte den 20. februar 2023 om konsesjon til anlegg som er beskrevet under. Den 9. april 2024 mottok NVE en oppdatert søknad med vedlegg slik at søknaden kunne behandles.

Statnett søker om å:

bygge:

- Krossdalen transformatorstasjon
- 420 kV kraftledning Krossdalen–Steinsland
- 420 kV kraftledning Krossdalen–Haugsvær (kun strekningen til Steinsland)
- Kaihakk på Eidslandet
- 1,6 km ny vei til Krossdalen transformatorstasjon (Nygardsvegen)
- Masselagre

bygge om:

- Steinsland koblingsstasjon (redusere areal)
- Fylkesveiene 569 og 5412 slik at de kan benyttes til transformatortransport
- 420 kV kraftledning Modalen (Krossdalen) – Refsdal
- 300 kV kraftledning Modalen (Krossdalen) – Evanger

rive:

- Modalen koblingsstasjon
- 300 kV Krossdalen–Steinsland

Eviny søker om å:

bygge:

- 420 kV bryterfelt og kontrollanlegg i Krossdalen transformatorstasjon
- 420 kV kraftledning Nygard pumpekraftverk – Krossdalen transformatorstasjon
- 420 kV kabler mellom Steinsland kraftverk og Steinsland koblingsstasjon

bygge om:

- Steinsland koblingsstasjon (fra 300 til 420 kV)
- Steinsland kraftverk (fra 300 til 420 kV)
- Nygard pumpekraftverk (fra 300 til 420 kV)

rive:

- 300 kV kabler mellom Steinsland kraftverk og Steinsland koblingsstasjon
- 300 kV kraftledning Nygard pumpekraftverk – Modalen stasjon

Eviny sin søknad er utløst av Statnetts tiltak, og virkningene er vurdert i kapittel 4.6. NVE behandler Statnett og Eviny sine søknader samlet i dette dokumentet.

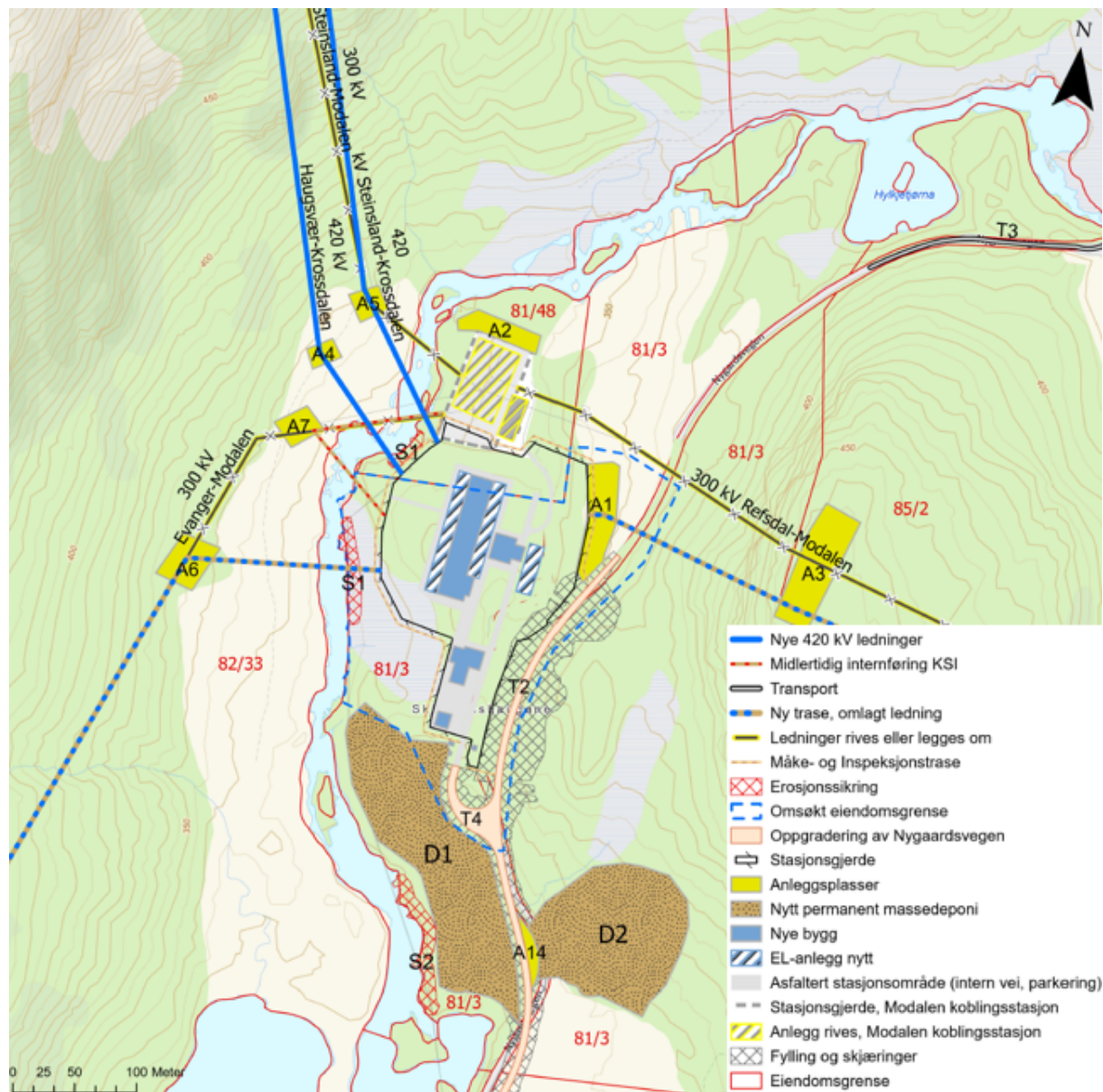
Statnett og Eviny vil være eiere og drivere av sine respektive anlegg. Statnett søker i tillegg om ekspropriasjon og forhåndstiltredelse for å bygge sine elektriske anlegg og tilhørende permanente hjelpeanlegg.

1.1 Statnetts søknad

1.1.1 Krossdalen transformatorstasjon

Statnett søker om å bygge Krossdalen transformatorstasjon rett sør for dagens Modalen koblingsstasjon. Deler av det opparbeidete stasjonsområdet til koblingsstasjonen skal inngå i det nye stasjonsområdet. Dette er nærmere beskrevet i kapittel 4.4.1 *Virkninger for arealbruk*.

Figur 3: Krossdalen transformatorstasjon med omlegginger og nye kraftledninger

Transformatorstasjonen er omsøkt med et inngjerdet stasjonsområde på ca. 26 000 m², øst for Krossdalselva og vest for Nygaardsvegen. Inne på stasjonsområdet søker Statnett om å bygge en stasjonsbygning med grunnflate ca. 1 900 m² og høyde ca. 21 meter som inkluderer betongkonstruksjoner over taket. Stasjonsbygningen er omsøkt med et GIS-anlegg med spenningsnivå 420 kV og doble bryterfelt. Enkelte av bryterfeltene skal driftes på 300 kV. Statnett søker videre om å bygge en stasjonsbygning med grunnflate ca. 500 m² og høyde ca. 6,5 meter, og

en stasjonsbygning med grunnflate ca. 110 m² og høyde ca. 7 meter. Stasjonsbygningene er omsøkt utført i grå betong, etter Statnetts standard farge- og materialbruk.

Statnett søker også om å bygge en frittstående transformatorcelle med grunnflate ca. 340 m² og høyde ca. 11 meter. I transformatorcellen søker Statnett om å bygge en transformator med øvre spenningsnivå 420 kV.

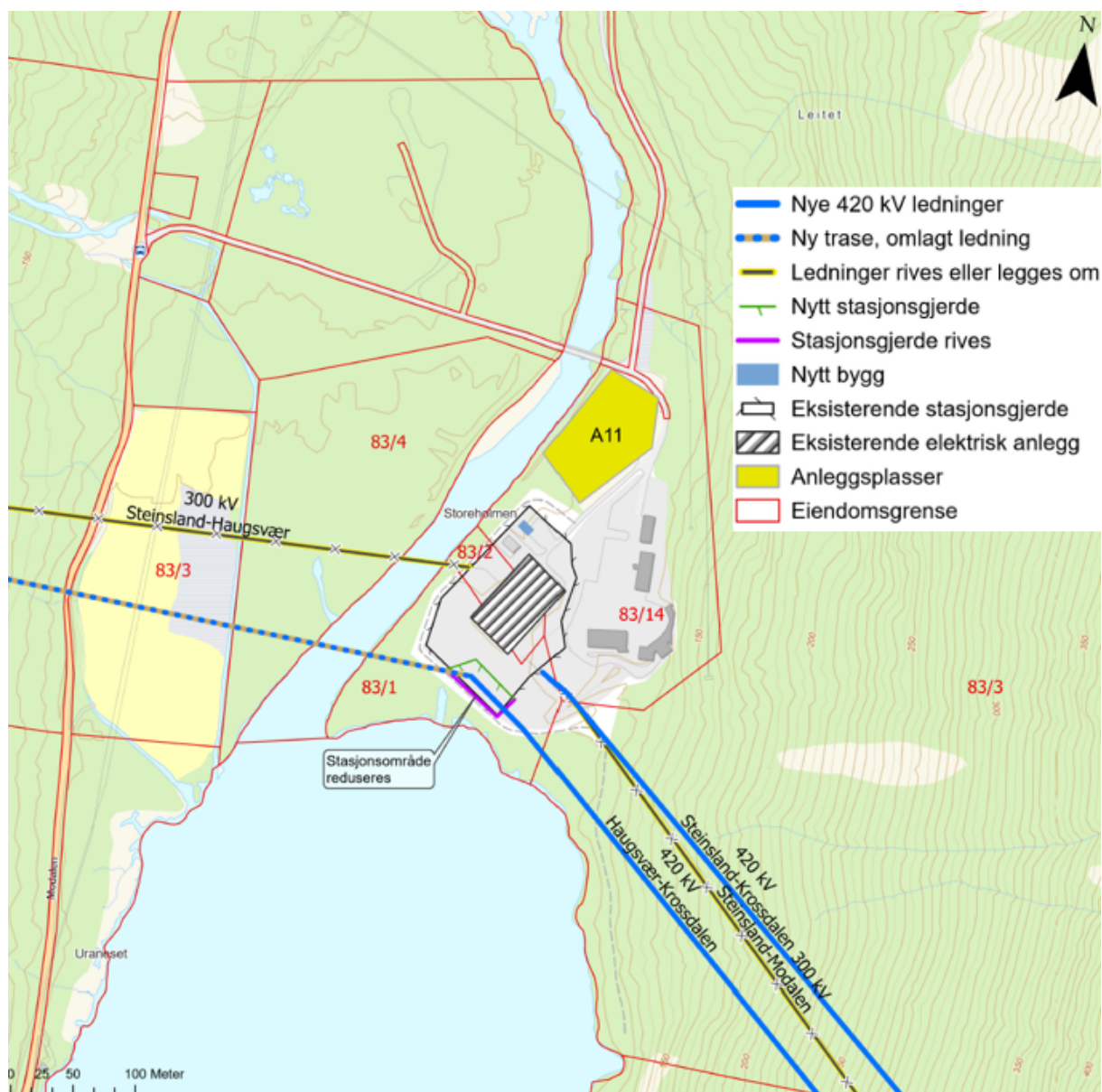
Langs utsiden av stasjonsgjerdet søker Statnett om å bygge en ca. 3 meter bred permanent inspeksjonsvei. Inspeksjonsveien skal bygges med fast dekke, og vil gå rundt hele stasjonen.

Fra Nygardsvegen søker Statnett om å bygge en ny permanent avkjørsel inn til Krossdalen transformatorstasjon. Denne avkjørselen er ca. 75 meter lang og 6,5 meter bred, og bygges med fast dekke.

Krossdalen transformatorstasjon bygges til erstatning for Modalen koblingsstasjon. Statnett har søkt om å rive Modalen koblingsstasjon når Krossdalen transformatorstasjon er idriftsatt. I fremdriftsplanen til Statnett skal Krossdalen transformatorstasjon være idriftsatt i 2030. Statnett søker om å bygge og drive en ca. 100 meter lang 300 kV luftledning mellom disse to stasjonene, som skal driftes frem til koblingsstasjonen er revet.

1.1.2 Steinsland koblingsstasjon

Statnett søker om å rive koblingsanlegget i Steinsland koblingsstasjon, og søker videre om å overføre ledningsfeltet mot Haugsvær til Eviny Fornøybar. Statnett søker også om å redusere det inngjerdete stasjonsområdet fra ca. 11 700 m² til ca. 10 760 m², for å kunne bygge to nye master på kraftledningen 420 kV Krossdalen transformatorstasjon – Haugsvær transformatorstasjon på utsiden av stasjonsgjerdet til Steinsland koblingsstasjon. Inne på stasjonsområdet søker Statnett om å bygge en stasjonsbygning med fasiliteter for overnatting på ca. 70 m² og høyde ca. 7,5 meter.

Figur 4: Steinsland koblingsstasjon med omlegging av kraftledning forbi stasjonen (420 kV Haugsvær–Krossdalen) og ny kraftledning inn til stasjonen (420 kV Krossdalen–Steinsland).

1.1.3 420 kV kraftledning Krossdalen transformatorstasjon – Haugsvær transformatorstasjon

Statnett søker om å rive sin ca. 4,7 kilometer lange 300 kV luftledning mellom Modalen og Steinsland koblingsstasjoner. Statnett søker også om å rive ca. 0,8 kilometer av 300 kV-luftledningen ut fra Steinsland koblingsstasjon til vinkelmast ved Greggusbrekkene i retning Haugsvær transformatorstasjon. Statnett søker om å bygge en ny 420 kV luftledning som skal gå mellom Krossdalen og Haugsvær transformatorstasjoner. Det omsøkte tiltaket skal knyttes til ledningen fra Haugsvær, som bygges i ny trasé frem til og forbi Steinsland koblingsstasjon, og gjenbruke traseen til 300 kV Modalen–Steinsland som rives. Den nye 420 kV-luftledningen som Statnett bygger ut fra Krossdalen transformatorstasjon blir ca. 5 kilometer lang.

1.1.4 420 kV kraftledning Krossdalen transformatorstasjon – Steinsland transformatorstasjon

Statnett søker om å bygge en ca. 5 kilometer lang 420 kV luftledning mellom Krossdalen transformatorstasjon og Steinsland koblingsstasjon. Denne kraftledningen er omsøkt like øst for, og i parallell trasé med 420 kV Krossdalen–Haugsvær transformatorstasjoner. Det klausulerte byggeforbudsbeltet til de to parallelle luftledningene blir samlet ca. 90 meter bredt.

1.1.5 420 kV kraftledning Krossdalen transformatorstasjon – Refsdal transformatorstasjon

Statnett fikk i 2022 anleggskonsesjon til å spenningsoppgradere 300 kV-kraftledningen Refsdal transformatorstasjon – Modalen koblingsstasjon til 420 kV. Nå søker Statnett om å legge om denne kraftledningen inn til Krossdalen transformatorstasjon. Statnett søker om å rive ca. 0,3 kilometer luftledning ut fra Modalen koblingsstasjon frem til mast på Krossåsen, samt bygge ca. 0,3 kilometer luftledning ut fra Krossdalen transformatorstasjon frem til mast på Krossåsen og knytte den på luftledningen til Refsdal.

1.1.6 300 kV kraftledning Krossdalen transformatorstasjon – Evanger transformatorstasjon

Statnett har i dag en ca. 27,5 kilometer lang 300 kV luftledning mellom Evanger transformatorstasjon og Modalen koblingsstasjon. Nå søker Statnett om å legge om denne kraftledningen inn til Krossdalen transformatorstasjon. Statnett søker om å rive ca. 100 meter av luftledningen ut fra Modalen koblingsstasjon. Deler av luftledningen og traseen gjenbrukes slik at Statnett kan drifte en ca. 100 meter lang 300 kV luftledning mellom de to stasjonene frem til transformatorstasjonen er idriftsatt og koblingsstasjonen er revet.

1.1.7 Veier og andre hjelpeanlegg

Statnett skriver i søknaden at dagens veier frem til Krossdalen transformatorstasjon ikke tilfredsstiller kravene til transformatortransport. For å kunne frakte transformatoren frem til Krossdalen transformatorstasjon, søker Statnett derfor om å bygge ny vei samt utbedre eksisterende veier på transportruten.

Statnett planlegger å frakte transformatoren med skip, og søker om å bygge nytt kaihakk på Eidslandet i Vaksdal kommune for å ilandsette transformatoren. Fra Eidslandet og frem til transformatorstasjonen i Modalen kommune er det ca. 28 kilometer. Fra kaihaket søker Statnett om å gjøre ulike utbedringer av fylkesveiene 569 og 5412. Fra fylkesvei 5412 går det i dag en ca. 4,1 kilometer lang kommunal vei, Nygardsvegen, frem til Modalen koblingsstasjon. Veien forsetter forbi stasjonsområdet og frem til fritidsboliger og turområder. Av de 4,1 kilometerne på Nygardsvegen, søker Statnett om å bygge ca. 1,6 km med nye vei samt oppgradere den resterende ca. 2,5 kilometer lange veien.

På fylkesvei 5412 søker Statnett om å bygge en ca. 100 meter lang ny permanent bro over en sideelv fra Almelistølen. Broen skal ha kjørebredde ca. 6,5 meter, og bygges til erstatning for dagens bro på samme område. Statnett søker også om å bygge en midlertidig bro som de skal benytte for trafikkavvikling i anleggsperioden. Denne broen bygges ca. 30 meter nord for den nye broen ved Almelistølen. På fylkesvei 5412 har Statnett også søkt om å bygge to beredskapsbroer for transformatortransporten, over Krossdalen bru og Fanabakken bru.

Statnett har også søkt om å bygge en ny avkjøring fra fylkesvei 5412 til Nygardsvegen. Avkjøringen skal være ca. 75 meter lang med kjørebredde ca. 6,5 meter. På den nye veien på Nygardsvegen har Statnett søkt om å bygge en ny bro over Tverrelvi som skal være ca. 30 meter lang med kjørebredde ca. 6,5 meter.

Statnett har også søkt om å etablere fire permanente masselagre med et samlet massevolum på ca. 237 000 m³. Masselagrene er plassert ved stasjonsområdet, langs Nygardsvegen og på Eidslandet.

For anleggsperioden har Statnett søkt om å etablere 20 midlertidige anleggsplasser med et samlet areal på inntil 40 000 m². Midlertidige anleggsplasser behandles som en del av detaljplanen.

1.2 Evinys søknad

Evinys konsesjonssøknad er utløst av Statnetts konsesjonssøknad.

1.2.1 Steinsland koblingsstasjon og Steinsland kraftverk

Evinys søker om å overta ett av Statnetts bryterfelt i Steinsland koblingsstasjon, som blir ledig ettersom Statnett har søkt om å rive ledningen Steinsland–Haugsvær. Eviny søker videre om å bygge om sitt eksisterende bryterfelt i koblingsstasjonen fra 300 til 420 kV.

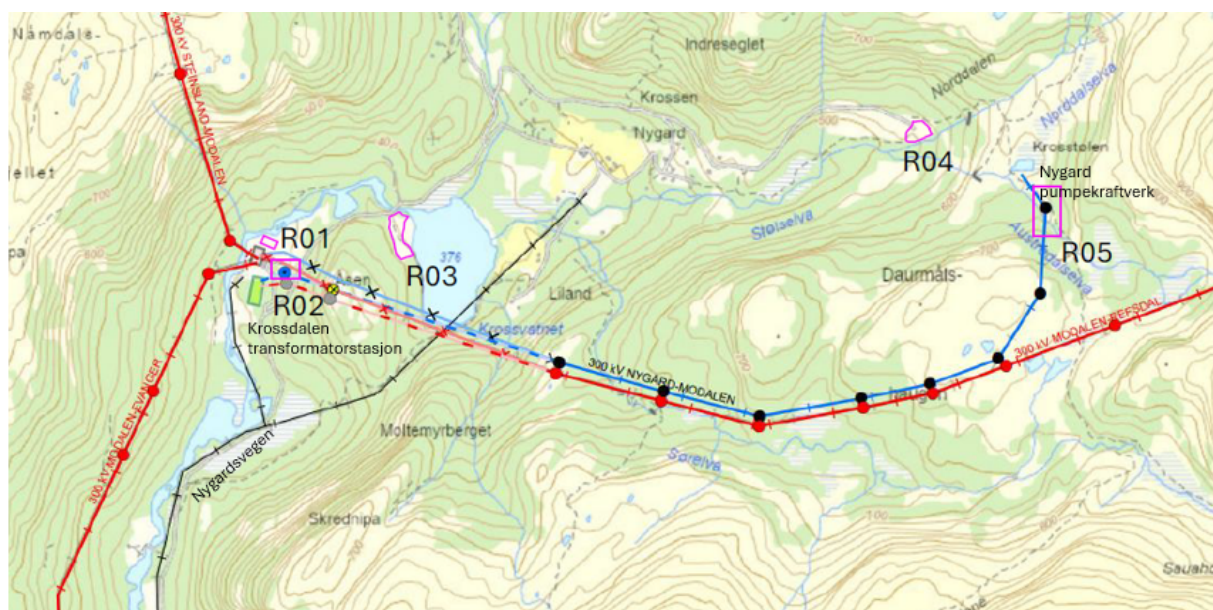
I Steinsland kraftverk søker Eviny om å rive dagens 300 kV-transformator, og bygge to nye transformatorer med øvre spenningsnivå 420 kV. Eviny søker også om å rive sine to 300 kV kabler mellom koblingsstasjonen og kraftverket. Eviny søker videre om å erstatte kablene med to nye 420 kV kabler. Kabeltraseen er ca. 450 meter lang.

1.2.2 Nygard pumpekraftverk

Evinys søker om å rive dagens 300 kV-transformator, og bygge ny transformator med øvre spenningsnivå 420 kV.

1.2.3 420 kV Nygard pumpekraftverk – Krossdalen transformatorstasjon

Evinys har i dag en 300 kV kabel som går ut ifra pumpekraftverket i en tunnel frem til kabelendemast i dagen. Eviny søker om å bygge 420 kV kabel i samme trasé som er ca. 280 meter lang. Fra kabelendemasten og frem til Modalen koblingsstasjon har Eviny en ca. 3,5 kilometer lang 300 kV luftledning. Eviny søker om å spenningsoppgradere denne kraftledningen til 420 kV og legge den om inn til Krossdalen transformatorstasjon. Den nye 420 kV luftledningen blir ca. 3,5 kilometer lang. Spenningsoppgraderingen som Eviny søker om innebærer at de bytter ledningen, men gjenbruker mastene. Luftledningen vil fortsatt gå delvis parallelt med Statnetts luftledning mellom Refsdal og Modalen/Krossdalen, som vist i figuren nedenfor.

Tegnforklaring

- Eksisterende master tiltak
- Eksisterende mast Statnett
- Gjennbruk av mast
- Ny mast for tiltaket
- Ny mast Statnett
- ✕ Flyttes- Eksisterende linje Eviny
- ✕ Flytter- Eksisterende linje Statnett
- ✕ Eksisterende linje tiltak
- ✕ Eksisterende linje Statnett
- ✕ Rigg og anleggsplasser
- Ny trasé på tiltak
- Omlegging trasé Statnett
- 22 kV linje Modalen kraftlag
- Eksisterende innstrekksstativ Modalen koblingstasjon, Statnett
- Nytt GIS-bygg, Krossdalen transformatorstasjon, Statnett

Figur 5: Eviny's omsøkte tiltak fra Nygard pumpekraftverk inn til Krossdalen transformatorstasjon. Traseen går delvis parallelt med Statnetts 420 kV Krossdalen–Refsdal.

1.2.4 Hjelpeanlegg

For anleggsperioden har Eviny søkt om å etablere fem midlertidige anleggsplasser med et samlet areal på inntil 8 000 m². Anleggsplassene er vist i figur 5, med rosa markeringer. Eviny skriver at de har dialog med berørte grunneiere, og søker ikke om ekspropriasjon eller midlertidig bruksrett for etablering eller tilkomst til hjelpeanleggene. Midlertidige anleggsplasser behandles som en del av detaljplanen.

2 NVEs behandling søknaden

NVE behandler konsesjonssøknaden etter energiloven og søknad om ekspropriasjonstillatelse etter ekspropriasjonsloven. Konsesjonssøknaden skal også oppfylle kravene til utredninger etter plan- og bygningslovens forskrift om konsekvensutredninger. Prinsippene i naturmangfoldloven skal dessuten legges til grunn som retningslinjer i vurderingen av om konsesjon skal gis. En nærmere omtale av lover og forskrifter finnes i vedlegg A. I tillegg til NVEs behandling, skal tiltaket også avklares etter andre relevante sektorlover.

2.1 Høring av konsesjonssøknad og søknad om ekspropriasjon

Konsesjonssøknadene til Statnett og Eviny ble sendt på høring 13. mai 2024, sammen med Statnetts søknad om ekspropriasjon og forhåndstiltredelse. Statnett videresendte høringsbrevet til berørte rettighetshavere, naboer og gjenboere den 14. mai 2024. Fristen for å komme med høringsuttalelse til søknadene ble satt til 12. august 2024. De berørte kommunene ble bedt om å legge søknaden ut til offentlig ettersyn. Den offentlige høringen av søknadene med konsekvensutredning ble kunngjort i Bergens Tidene og Vaksdalsposten, samt Norsk lysingsblad.

Følgende instanser fikk søknaden på høring:

- Statens vegvesen
- Den Norske Turistforening
- Natur og Ungdom
- Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard
- Vaksdal kommune
- Modalen kommune
- Norges naturvernforbund
- Forsvarsbygg
- Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet
- Telia Norge AS
- Birdlife Norge
- Luftfartstilsynet
- Avinor AS
- Telenor kabelnett
- Fortidsminneforeningen
- Modalen Kraftlag SA
- Statsforvalteren i Vestland
- Forum for natur og friluftsliv (FNF)
- Motvind Norge
- Vestland fylkeskommune
- Natur og ungdom Vestland

Den 11. juni 2024 arrangerte NVE møte med Modalen kommune. Representanter fra Statnett og Eviny var til stede. Representanter fra Vaksdal kommune, Vestland fylkeskommune og Statsforvalteren i Vestland ble invitert til å delta. Møtet ble etterfulgt av befaring ved Steinsland koblingsstasjon og Krossdalen transformatorstasjon for å se på plasseringen av de nye ledningstraseene og den nye stasjonen.

På kvelden den 11. juni 2024 inviterte NVE til folkemøte i Modalen kommunehus. Møtet var åpent for alle, og NVE orienterte om konsesjonsprosessen og behandlingen av søknadene. Statnett og Eviny presenterte sine omsøkte tiltak. Det var ca. 30-40 fremmøtte på folkemøtet som fikk anledning til å stille spørsmål og fremlegge sitt syn på de omsøkte tiltakene. NVE orienterte om prosessen for å komme med høringsuttalelser, samt høringsfristen.

NVE har mottatt totalt 19 høringsuttalelser. De som har bedt om utsatt høringsfrist har fått innvilget dette. Alle de mottatte høringsuttalelsene retter seg mot Statnetts tiltak, og det har derfor ikke vært behov for at Eviny svarer ut høringsuttalelser. Statnett har kommentert høringsuttalelsene i brev av 17. september, 27. september og 28. november 2024. I tillegg har NVE bedt Statnett om flere kommentarer til høringsuttalelsene. NVE mottok Statnetts siste kommentar til høringsuttalelsene den 8. mai 2025.

De mottatte høringsuttalelsene omhandler i hovedsak naturmangfold, friluftsliv og visuelle virkninger knyttet til plasseringen av den nye stasjonen og ledningstraseene, veibyggingen og øvrig infrastruktur. Flere høringsuttalelser omhandlet også potensiale for miljøskade til vannforekomster. En nærmere beskrivelse av uttalelsene, samt Statnetts kommentarer til uttalelsene, fremkommer i vurderingen av de aktuelle temaene i kapittel 4. To av uttalelsene er omtalt i kapittel 3.

3 NVEs vurdering av behov og systemtekniske forhold

Konsesjonsbehandling etter energiloven innebærer en konkret vurdering av fordeler og ulemper tiltaket har for samfunnet som helhet. NVE kan gi konsesjon til et anlegg dersom de samlede positive konsekvensene av tiltaket er større enn de negative for samfunnet. Vurderingen av om det skal gis konsesjon til et omsøkt tiltak er en faglig skjønnsvurdering.

I dette kapittelet vil NVE redegjøre for vår vurdering av anlegget som Statnett har søkt om. Vi vil vurdere behovet for tiltaket og hvilke systemløsninger som kan møte behovet. Vi vil sammenligne omsøkt løsning med relevante, alternative systemløsninger for å kunne vurdere om Statnett har søkt om den mest hensiktsmessige løsningen. Dette vil blant annet gjøres gjennom en vurdering av prissatte og ikke-prissatte virkninger av systemtekniske egenskaper.

3.1 Behov for tiltak

3.1.1 Søkers beskrivelse av behovet

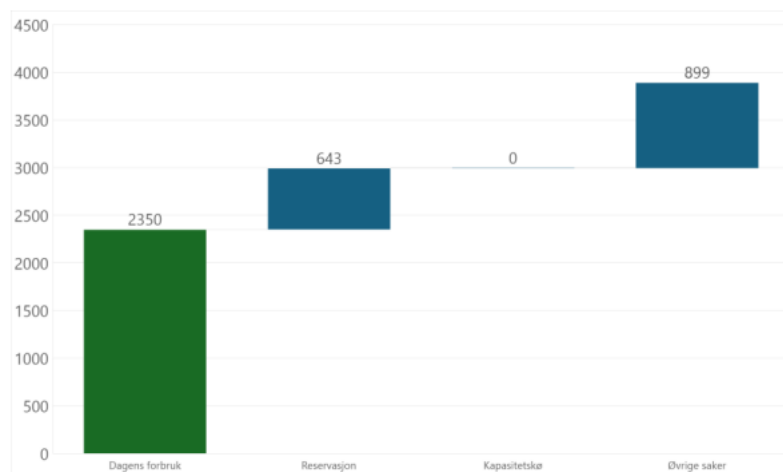
De omsøkte tiltakene er en del av planlagte nettforsterkninger og spenningsøkning i bergensområdet. Overgang til 420 kV spenningsnivå gir økt overføringskapasitet, og legger til rette for mer forbruk og produksjon. Statnett skriver også i konsesjonssøknaden at deler av anleggsmassen i Modalen koblingsstasjon nærmer seg utløpt forventet levetid, og møter ikke krav som stilles til transmisjonsnettstasjoner per i dag.

Konsesjonssøknaden henviser til konseptvalgutredningen (KVU-en) for Bergen og omland og områdeplan for bergensområdet og Haugalandet 2022 for å beskrive det prosjektutløsende behovet for tiltakene. I KVU-en og områdeplanen står det at det er et behov for å øke overføringskapasiteten i og inn til bergensområdet for å tilrettelegge for vekst i forbruket i regionen. Figur 6 viser de mest begrensende snittene for økt forbruk langs kysten i bergensområdet og nordover. Etter nedleggelsen av Energiverk Mongstad er det lite produksjon som kan dekke forbruket på Kollsnes og Lindås, og forbruket må derfor dekkes ved at kraft overføres over disse snittene.

Figur 6: Kart over transmisjonsnettet i bergensområdet. Blå streker er 300 kV nett og røde streker er 420 kV nett. Kilde: Statnetts konseptvalgutredning for Bergen og omland.

Statnett skriver i nyeste versjon av områdeplanen (fra november 2024) at all nettkapasitet i dagens transmisjonsnett er reservert. Figur 7 er hentet fra områdeplanen, og presenterer tilknytningsplaner i bergensområdet. Ifølge Statnett er det per oktober 2024 reservert kapasitet til om lag 640 MW til forbruk i bergensområdet. Av de 640 MW, skriver Statnett at petroleum står for om lag 300 MW. Det resterende av reservert kapasitet er hovedsakelig industrietableringer i BKKs regionalnett.

Figur 7: Tilknytningsplanen i bergensområdet, hentet fra Statnetts områdeplan

Statnett skriver videre i områdeplanen at de, sammen med BKK, er i ferd med å konkludere på om det kan reserveres kapasitet til ytterligere 700 MW nytt forbruk i regionen. Dette er saker der kunden har bestilt kapasitet, og omfatter planer knyttet til etablering av karbonfangst, produksjon av hydrogen og ammoniakk, og elektrifisering av petroleumsvirksomhet.

3.1.2 NVEs vurdering av behovet

NVE mener at behovet for det omsøkte tiltaket er godt begrunnet. Konesjonssøknaden baserer seg på behovsbeskrivelser i konseptvalgutredning for Bergen og omland, og områdeplanen. Områdeplanen ble nylig oppdatert, og viser derfor relativt aktuelle forbruksprognoser. NVE har tidligere gitt kommentarer til Statnetts konseptvalgutredning (KVU) for Bergen og omland¹. Her kommenterte vi behovsvurderingen, herunder den forventede forbruksutviklingen i området. Vi konkluderte med at behovet for å gjøre tiltak var godt begrunnet, gitt forventet forbruksutvikling.

3.2 Systemløsning og andre tekniske og økonomiske forhold

3.2.1 Vurderte systemløsninger

Statnett har beskrevet i alt tre ulike systemløsninger i tillegg til nullalternativet.

- **Nullalternativet:** Nullalternativet innebærer levetidsforlengende tiltak for Modalen stasjon. Statnett har imidlertid forkastet dette alternativet før alternativanalysen fordi det ikke muliggjør den planlagte spenningsoppgraderingen og ikke oppfyller tilknytningsplikten.
- **Alternativ 1 (omsøkt løsning):** Ny 420 kV Krossdalen stasjon etableres med koblingsanlegg på både 420 kV og 300 kV (GIS-anlegg), og autotransformator med maksimal ytelse på 1000 MVA og høyeste spenningsnivå 420 kV. Det etableres en ny 420 kV forbindelse i samme trasé som dagens 300 kV ledning mellom Krossdalen og Steinsland, men som går direkte mellom Krossdalen og Haugsvær. Denne skal gå forbi Steinsland, men ikke tilknyttes denne stasjonen. Statnett begrunner en radiell forbindelse til Steinsland med risikoen forbundet med å ha en transmisjonsnettstasjon i et flom- og skredutsatt område. I tillegg søkes det om en ny 420 kV ledning som skal gå i parallell for å tilknytte Steinsland som en produksjonsradial til Krossdalen.
- **Alternativ 1-a:** Løsningen innebærer en trinnvis utbygging av Krossdalen stasjon, der Modalen stasjon ikke rives før Evanger stasjon er oppgradert til 420 kV. Krossdalen etableres med et 420 kV koblingsanlegg med tre avganger og et 300 kV koblingsanlegg med tre avganger. Steinsland og Nygard vil tilknyttes som produksjonsradialer mot eksisterende Modalen stasjon, inntil Evanger oppgraderes til 420 kV.
- **Alternativ 2:** Løsningen innebærer at det etableres en fullverdig koblingsstasjon i Steinsland (GIS), i tillegg til Krossdalen stasjon. I løsningen etableres en 420 kV forbindelse mellom Steinsland og Krossdalen, som erstatter dagens 300 kV ledning mellom Steinsland og Modalen.

NVE mener at Statnett har vurdert de mest nærliggende systemløsningene som alternativer til nullalternativet.

Statnett beskriver at alt. 2 ikke innfrir krav til flom- og rassikring, da nye Steinsland stasjon vil ligge i flom-, steinsprang- og skredutsatt område. NVE legger Statnetts vurderinger til grunn og vil dermed ikke vurdere eller omtale dette alternativet videre.

¹ Saksreferanse 202100777-2 fra 23.02.2021

3.2.2 Rangering av systemløsningene basert på kostnader og systemtekniske egenskaper

Her gjør vi en teknisk/økonomisk vurdering av omsøkt løsning og alternative løsninger. I den vurderingen som vi foretar her, inngår ikke vurderinger av miljø- og arealvirkninger, som vil vurderes i kapittel 4. Vi viser til kapittel 4 for en samlet vurdering av virkninger.

Kostnadsberegninger er et viktig element i vurderingen, men vi understreker samtidig at en rekke gevinster og ulemper ikke kan tallfestes. En skjønsmessig vurdering av ikke-prissatte verdier inngår derfor også i vurderingen.

Statnett har gjort en teknisk/økonomisk vurdering av systemløsningene, og skriver at alle løsningene løser det overordnede behovet ved å tilrettelegge for forbruksøkning i området. I tabell 1 oppsummerer vi de prissatte virkningene for vurderte alternativer satt av Statnett, og rangerer disse. Deretter legger vi til ikke-prissatte virkninger og rangerer alternativene basert på disse. Merk at siden nullalternativet mangler i søknaden, brukes omsøkt alternativ som referanse. Til slutt rangerer vi alternativene etter samlede tekniske og økonomiske virkninger for kraftsystemet. De prissatte virkningene er satt av Statnett, og de ikke-prissatte virkningene er vurdert basert på søknaden og noe justert i henhold til NVEs rangeringssystem. Nullalternativet er forkastet tidligere i prosessen, og er derfor ikke kvantifisert.

Tabell 1 Rangering av systemløsninger basert på prissatte og ikke-prissatte virkninger. Tall er oppgitt i millioner kroner. Virkninger for miljø og samfunn vurderes i kapittel 4 og er ikke inkludert i denne tabellen.

		Alt. 1 Ny stasjon Krossdalen (GIS) (omsøkt)	Alt 1-a Ny stasjon Krossdalen (trinnsvis)
Prissatte systemvirkninger	Investeringskostnad: Stasjon	-510	-480
	Investeringskostnad: Ledning	-150	-160
	Investeringskostnad: Vei/kai	-260	-260
	Reinvesteringskostnad: Modalen	0	-80
	Oppgradering Nygard	-80	-60
	Utkoblingskostnader i byggeperiode	-50	-50
	Sum	-1060	-1100
Rangering ut fra prissatte virkninger		1	2
Ikke-prissatte systemvirkninger	Forsyningssikkerhet transmisjonsnett	0	0
	Forsyningssikkerhet distribusjonsnett	0	0
Rangering ut fra ikke-prissatte virkninger		1	1
Rangering teknisk-økonomisk		1	2

Den omsøkte systemløsningen har samlet sett lavest prissatt kostnad av de presenterte løsningene.

Modalen kommune skriver at de mener Statnett skal justere sine omsøkte planer, slik at de etablerer tilknytningspunkt til 22 kV i Krossdalen transformatorstasjon. De mener at dette kan realisere lokal næringsutvikling samtidig som det vil legge til rette for mer småkraftproduksjon i kommunen. Samtidig mener kommunen at dette vil styrke forsyningssikkerheten i kommunen.

Regionrådet Nordhordland skriver at de stiller seg bak uttalelsen til Modalen kommune, og mener det er viktig at Statnett legger til rette for ny fornybar energi når de bygger ut nettet i regionen. Videre mener de at forsyningssikkerheten må opprettholdes.

Statnett skriver i sitt høringssvar² at riktig sted for kommunen å adressere behovet for økt forsyningssikkerhet og/eller økt kapasitet er via regionalt nettselskap (BKK). Videre skriver Statnett at «Eksisterende tilkobling i Steinsland er provisorisk og utgjør ikke en fullgod tosidig forsyning», og at ved tilknytning av Steinsland på radial, alt. 1, er det «..sannsynlig at antallet utfall i Steinsland vil bli redusert».

Samlet sett er NVE enig med Statnett i vurderingen om at den omsøkte løsningen fremstår som den teknisk-økonomisk beste løsningen av de undersøkte alternativene. NVE vil ikke pålegge Statnett å transformere ned til 22 kV i Krossdalen stasjon.

4 Vurdering av konsekvenser for miljø og samfunn

Statnett og Eviny har søkt om en rekke tiltak. Noen av tiltakene er avhengige av hverandre og andre ikke. NVE vurderer derfor først anleggene hver for seg og vurderer tiltakene samlet til slutt. NVE vurderer først Statnetts søknad om Krossdalen stasjon i kapittel 4.1. Deretter permanente hjelpeanlegg (kaihakk, vei og masselagre) i kapittel 4.2. Deretter Statnetts kraftledninger i kapittel 4.3. Videre vurderer vi Evinys søknader i kapittel 4.4. Til slutt vurderer vi EMF og støy samlet i kapittel 4.5 og anleggsarbeidet i kapittel 4.6. Vi vurderer kun relevante temaer anleggene kan få virkninger for. For eksempel er kulturminner vurdert som et tema som er relevant for hjelpeanleggene i kapittel 4.2, men temaet er ikke omtalt for de andre anleggene.

4.1 Krossdalen transformatorstasjon

4.1.1 Virkninger for arealbruk

NVE vil her beskrive virkningene av direkte arealinngrep for det nye stasjonsområdet. Statnett har søkt om å bygge Krossdalen transformatorstasjon like sør for eksisterende Modalen koblingsstasjon. Den nye stasjonen er omsøkt som et gassisolert innendørs koblingsanlegg (GIS), som er mer kompakt og krever mindre arealbeslag enn et utendørs luftisolert koblingsanlegg (AIS).

Statnett skriver at det er bratte dalsider på begge sider av den omsøkte stasjonstomten, som bygges tett inntil Nygardsvegen i øst og Krossdalselva i vest. Statnett skriver at Krossdalen transformatorstasjon skal bygges på et areal som i dag er en bergkulle med skog, med et myrområde ned mot elva.

Statnett søker om et arealbeslag til et inngjerdet stasjonsområde samt veianlegg på ca. 26 000 m². Stasjonstomten til Krossdalen transformatorstasjon må sikres mot naturfare, og dette fører til at

² Ref. 202301154-45

arealbeslaget til stasjonstomten er stort. NVE vil vurdere naturfare og sikringstiltakene i kapittel 4.1.2 *Naturfare*. Krossdalen transformatorstasjon vil beslaglegge areal med skog med høy bonitet, samt et myrområde på ca. 300 m². Nygardsvegen må også legges om forbi stasjonsområdet.

Torill Refsdal Aase og Knus Aase er hytteeiere på Nygard, og skriver i brev av 11. august 2024 at de mener at transformatorstasjonen bør bygges på Steinsland.

Bergen og Hordaland turlag (Turlaget), skriver i brev av 12. august 2024 at transformatorstasjonen bør bygges på Steinsland, ettersom Krossdalen transformatorstasjon og masselagrene vil beslaglegge et areal på ca. 52 000 m². De skriver videre at ny vei til Krossdalen transformatorstasjon vil kreve et omfattende arealinngrep. Videre skriver Turlaget at de ønsker at NVE skal vurdere om den omsøkte løsningen er det beste alternativet for de overordnede målene om å begrense arealinngrep og unngå skader på naturmangfoldet.

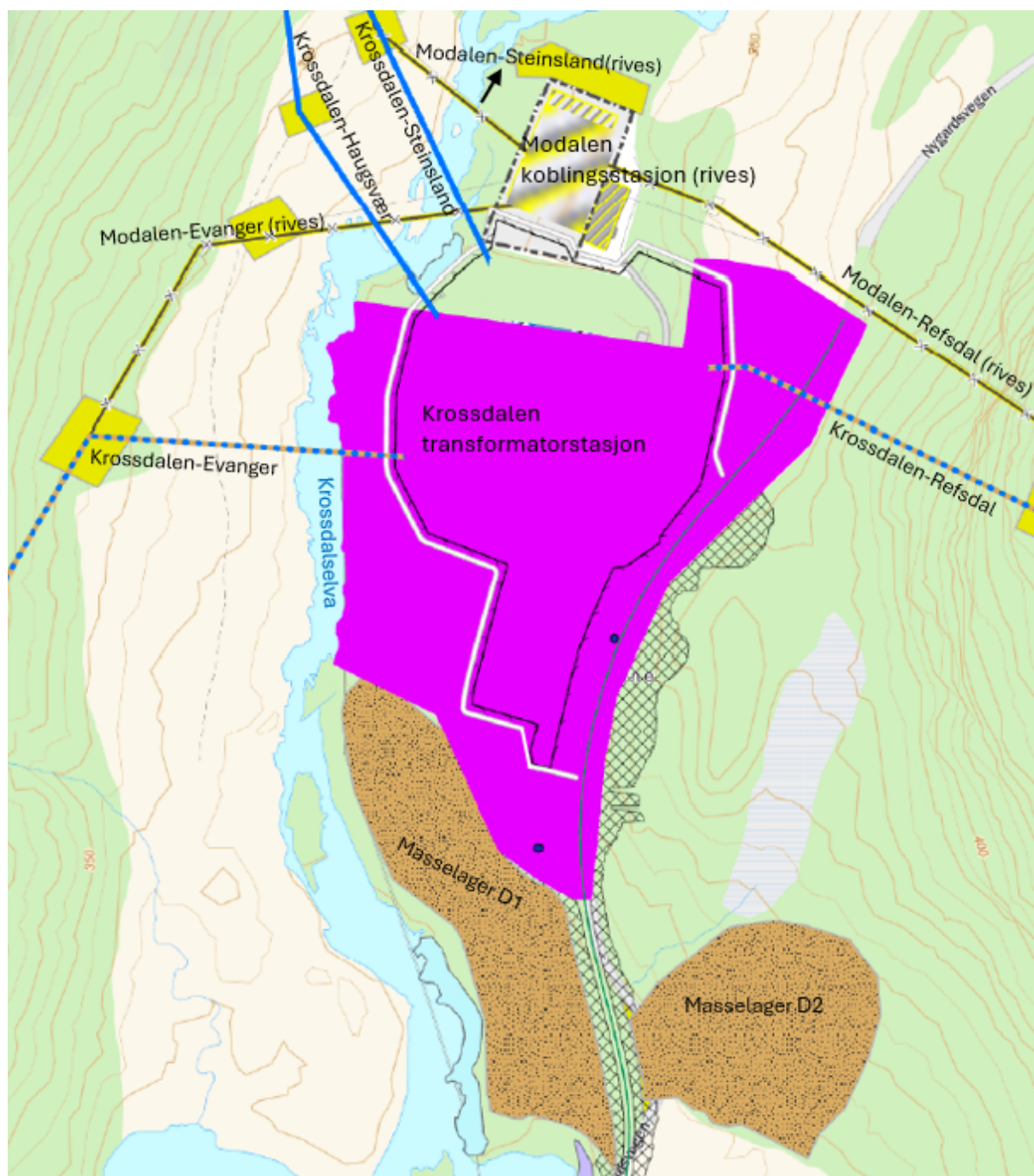
Modalen kommune skriver i brev av 28. august 2024 at de vil at stasjonen skal bygges i Steinsland for å prøve og samle naturinngrepene og arealbeslag til områder der det allerede er utbygd ny tilsvarende infrastruktur. Kommunen skriver at de også savner tiltak som beskriver hvordan Statnett skal tilbakeføre dagens stasjonsområde når Modalen koblingsstasjon rives. Kommunen mener at dette området må tilrettelegges for allmenn ferdsel.

Statnett skriver i sine kommentarer til høringsinnspillene at tiltak i Steinsland har vært vurdert før innsendelse av konsesjonssøknaden, men at de ikke har søkt om dette alternativet blant annet på grunn av naturfare. Statnett skriver videre at adkomstveien til Steinsland langs Steinslandsvatnet er skredutsatt og ikke egner seg for transformatortransport. Videre viser Statnett til konsesjonssøknaden, og deres vurdering om at Steinsland som stasjonsalternativ krever tre nye kraftledninger fra Krossdalen til Steinsland (kraftledningene fra Nygard, Vik/Refsdal og Evanger inn til Krossdalen). Alternativt kan det bygges én ny kraftledning mellom Krossdalen og Steinsland, men det vil kreve ny stasjon i både Krossdalen og Steinsland.

NVE har bedt Statnett om å svare ut kommunens høringsinnspill om arealet til Modalen koblingsstasjon når den rives. Vi har i tillegg bedt Statnett om å gi flere opplysninger og detaljer om dagens stasjonsområde, og hvor mye av dette arealet som frigis etter rivingen. Den 4. mars 2024 skriver Statnett at dagens opparbeidete stasjonsområde til koblingsstasjonen er på ca. 5 650 m² og at det inngjerdede stasjonsområde er ca. 4 000 m². Videre skriver Statnett at ca. 950 m² av det opparbeidete stasjonsområdet (av dette er ca. 600 m² et inngjerdet stasjonsområde) skal inngå i stasjonsområdet til Krossdalen transformatorstasjon. Statnett skriver at ca. 4 700 m² areal frigis etter rivingen av koblingsstasjonen, og at arealet skal tilbakeføres til naturlig terreng.

NVE har videre bedt Statnett om å gi flere opplysninger om hvorfor de skal erverve ca. 45 000 m² areal til stasjonsområdet, når det inngjerdede stasjonsområdet er på ca. 26 000 m². Den 4. mars 2024 skriver Statnett at det totale arealet som erverves er vesentlig større enn inngjerdet areal fordi de må heve og opparbeide et større areal på utsiden av stasjonsområdet på grunn av flomfare. Videre skriver Statnett at noe av det totale arealet erverves for å unngå at grunneierne skal sitte igjen med restareal langs elven.

Statnett skriver at de skal bygge en ca. 3 meter bred permanent inspeksjonsvei på utsiden av stasjonsgjerdet. Inspeksjonsveien skal bygges med fast dekke, og vil gå rundt hele stasjonen. Inspeksjonsveien blir hovedsakelig bygget for å kunne brøyte langs stasjonsgjerdet slik at gjeldende sikkerhetshøyde på gjerdet opprettholdes året rundt.

Figur 8: Statnetts omsøkte erverv av areal på ca. 45 000 m² og ny eiendomsgrense er vist med lilla markering. Inngjerdet stasjonsområde på ca. 26 000 m² er vist med sorte streker. Utenfor stasjonsgjerdet er en ca. 3 meter bred inspeksjonsvei vist med hvite streker.

NVE mener at løsningen som Statnett har søkt om, med nye Krossdalen stasjon, medfører betydelige arealinngrep på grunn av omfattende sikringstiltak, masselagre og arealer for ny vei til stasjonen. Statnett har søkt om et GIS-anlegg som er mer kompakt og tar mindre plass enn et AIS-anlegg. Dette reduserer arealbruken noe. NVE mener en utvidelse av Steinsland ikke er et realistisk alternativ til utbygging av Krossdalen stasjon. Se våre vurderinger i kapittel 3.2.2. NVE mener i tillegg at en videre utbygging av Steinsland stasjon også vil ha svært store arealinngrep totalt med

ledningsomlegginger, sikringstiltak, masselagre og ny vei. NVE har derfor ikke bedt Statnett om å utrede et slikt alternativ videre.

NVE stiller vilkår om at det utarbeides en detaljplan for tiltaket. Statnett og Eviny skal lage en felles detaljplan som skal oversendes NVE for godkjenning før anleggsstart. Detaljplanen skal utarbeides i dialog med Modalen og Vaksdal kommuner, Statsforvalteren i Vestland, Vestland fylkeskommune, grunneiere og rettighetshavere, samt andre myndigheter, instanser og foreninger der det er aktuelt.

NVE forutsetter at Statnett tilbakefører arealer og tilrettelegger for naturlig revegetering når Modalen koblingsstasjon er revet. Planene for tilbakeføring skal inngå i detaljplanen.

NVE mener at løsningen som Statnett og Eviny har søkt om, med nye Krossdalen stasjon, er den beste løsningen for temaet arealbruk.

4.1.2 Naturfare

For nettanlegg med hjemmel i energiloven § 3-1 vil ikke kravene til sikkerhet mot naturpåkjenninger i plan- og bygningsloven eller i TEK17 kapittel 7 gjelde. Tiltakshaver er likevel ansvarlig for å sørge for effektiv sikring og beredskap og at bygging av anlegget planlegges og gjennomføres med tilstrekkelig sikkerhet mot naturfare, jf. §§ 3-5 og 3-7 i energilovforskriften. Videre plikter tiltakshaver å sørge for tiltak for å forebygge og begrense virkningen av ekstraordinære situasjoner. Dette følger av energiloven § 9-2 jf. § 9-1.

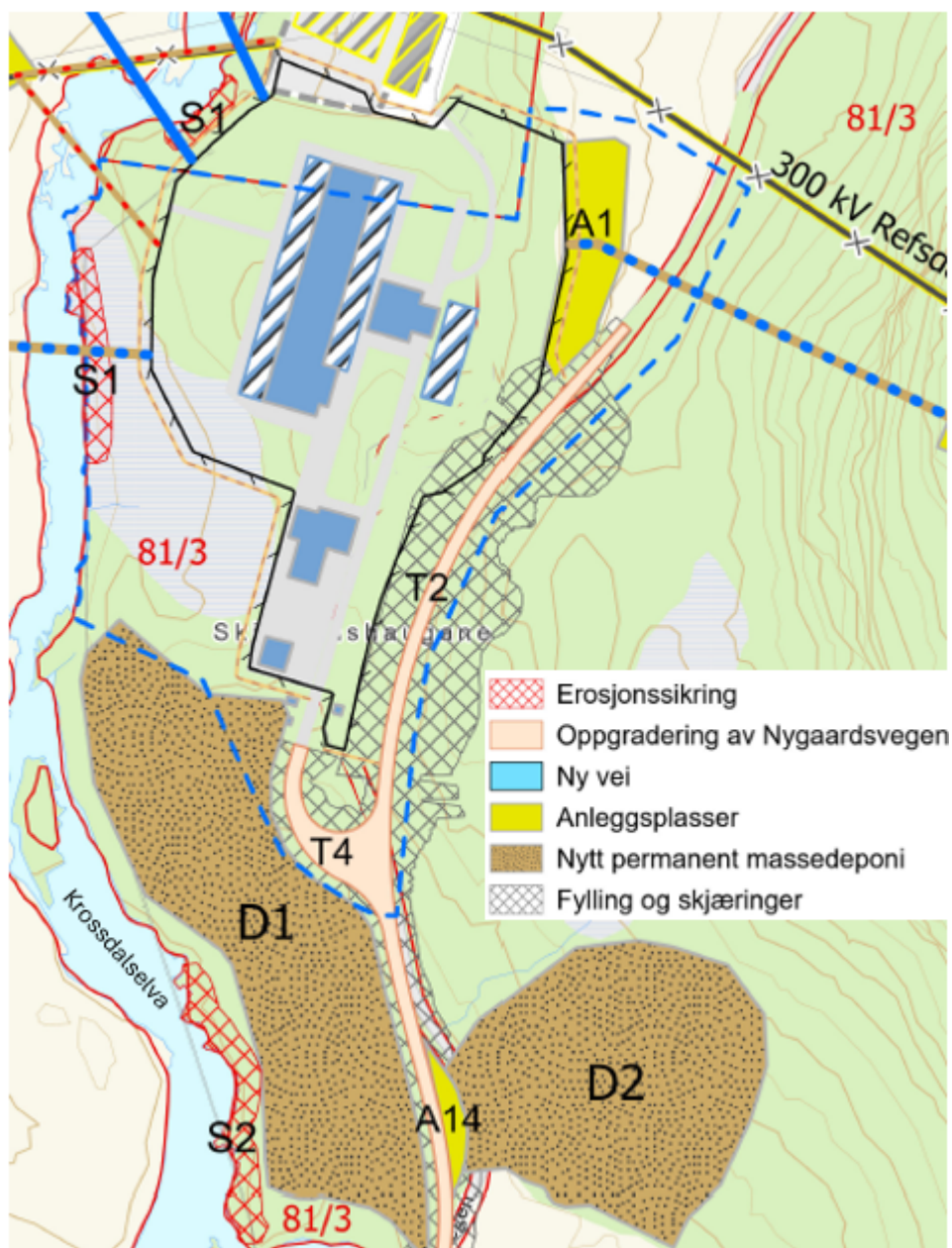
NVE vil i dette kapittelet vurdere hele tiltakets sikkerhet med hensyn til naturfarepåvirkning, samt tiltakets fare for å forårsake naturfarehendelser. I NVEs vurderinger omfatter dette ny stasjon, kraftledninger, veitiltaket og de permanente masselagrene.

Figur 9: Modalen koblingsstasjon sett fra sør, mellom Krossdalselva og Nygardsvegen. Kraftledningene til Refsdal og Nygard, Steinsland og Evanger ses henholdsvis øverst, til venstre og nede i bildet. Det skogkledde området nede i høyre bildekant er det nye stasjonsområdet til Krossdalen transformatorstasjon.

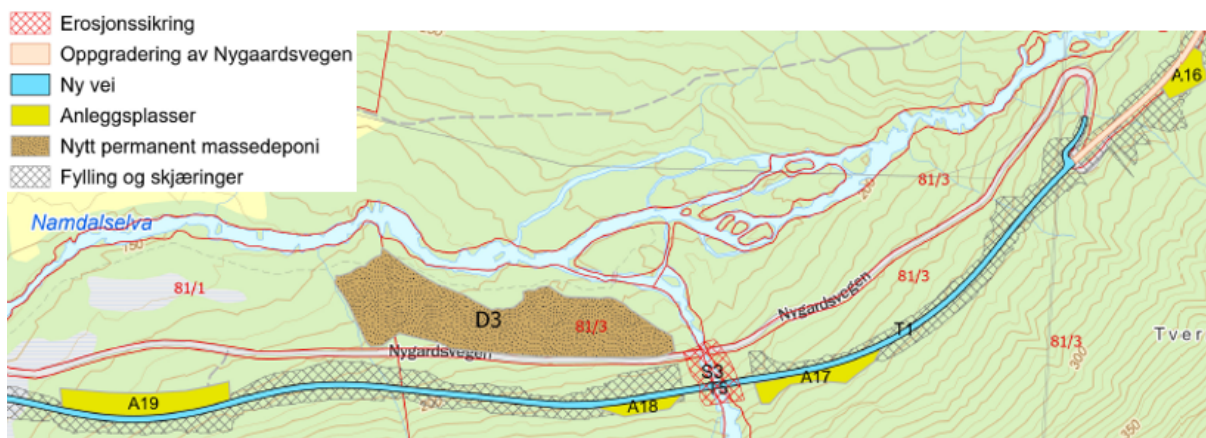
Statnett skriver at eksisterende Modalen koblingsstasjon og omsøkte Krossdalen transformatorstasjon ligger tett på Krossdalselva. Statnett viser til at det nord-vestlige hjørnet av Modalen koblingsstasjon har synlige flomskader. Statnett skriver at NGI har satt flomsikkert nivå for Krossdalen transformatorstasjon til 341 meter over havet (moh.), og at stasjonstomten derfor skal opparbeides til ca. 346 moh. som en del av sikringen mot snøskred og flom. Statnett skriver at de skal beskrive nøyaktig kotehøyde i detaljplanen. Kotehøyden på stasjonsområdet blir satt ut ifra en totalvurdering av hele tiltaket, ettersom Statnett har til hensikt å oppnå mest mulig massebalanse for å begrense masselagring og massetransport ut og inn av tiltaksområdet.

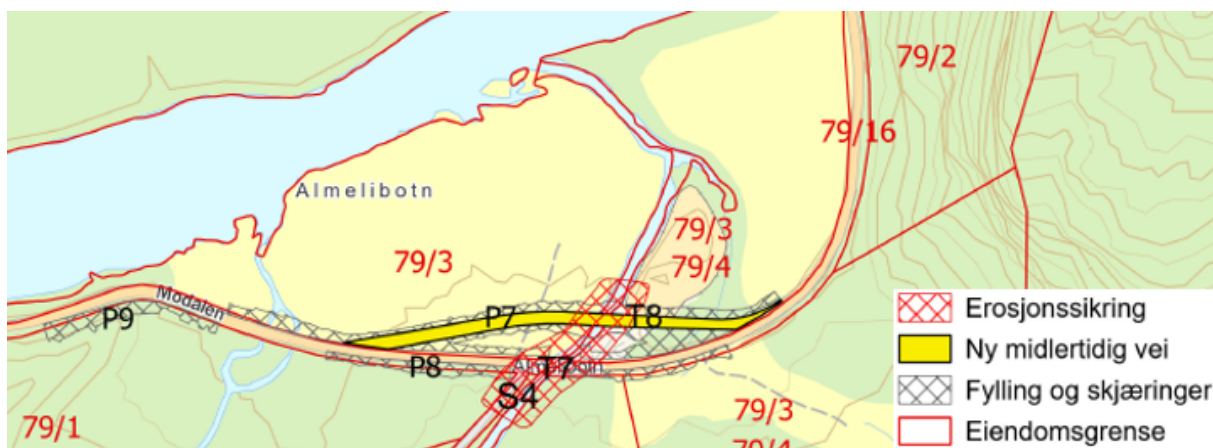
Figur 10: Erosjonssikringsområde S1 for Krossdalen transformatorstasjon og S2 for masselager D1

Statnett skriver i søknaden at de planlegger å objektsikre bygg og master for å sikre mot mindre snøskred og skredvind. I tillegg skriver Statnett at de planlegger å erosjonssikre Krossdalselva ved stasjonsområdet og ved det permanente masselageret D1, for å hindre utgraving ved høye vannhastigheter i en eventuell flomsituasjon. Videre skriver Statnett at de har utført flomberegninger i henhold til NVEs veileder for både Almelibotn og Tverrelvi broer. Disse to nye broene dimensjoneres for 200 års-flom, med et klimapåslag på 40 % i forbindelse med klimaendringer frem mot år 2100. Statnett tilleggner at de midlertidige konstruksjonene til Almelibotn bro under anleggsperioden er dimensjonert for 10 års-flom uten klimapåslag. Erosjonssikring og anleggsarbeider i og ved Krossdalselva blir videre omtalt og vurdert i kapittel 4.2.4 *Hjelpeanleggenes virkninger for vassdrag*.

Figur 11: Erosjonssikringsområde S3 for ny Tverrelvi bro

Figur 12: Erosjonssikringsområde S4 for ny Almelibotn bro og midlertidig bro ved Almelibotn under anleggsfasen

Statsforvalteren i Vestland skriver i brev av 9. august 2024 at de legger til grunn at tekniske installasjoner blir plassert slik at de blir mest mulig vernet mot skred og flom, for å unngå skader på både personer og materiell.

Stasjonsområdene til Krossdalen og Steinsland ligger innenfor aktsomhetsområde for flom. NVE legger til grunn at Sweco på oppdrag fra Statnett har utarbeidet geotekniske og ingeniørgeologiske utredninger som beskriver grunnforhold og fare for flom og skred.

På bakgrunn av vurderingene over, mener NVE at søker har dokumentert at anleggene kan bygges med tilstrekkelig sikkerhet mot naturfare.

NVE bemerker at tiltakshaver er ansvarlig for å sørge for effektiv sikring og beredskap, og at bygging av anlegget planlegges og gjennomføres med tilstrekkelig sikkerhet mot naturfare, jf. §§ 3-5 og 3-7 i energilovforskriften. Tiltakshaver plikter videre å sørge for tiltak for å forebygge og begrense virkningen av ekstraordinære situasjoner, samt sørge for at utbyggingen ikke fører til økt ulempe eller risiko for tredjepart. Dette følger av energiloven § 9-2 jf. § 9-1.

NVE stiller vilkår om at Statnett må beskrive de ulike tiltakene som de planlegger å gjennomføre for å sikre anleggene mot erosjon og naturfarehendelser i detaljplanen.

4.1.3 Visuelle virkninger

NVE vil i dette kapitlet vurdere tiltakets visuelle virkninger for friluftsliv, naturopplevelser, kulturmiljøer og synlighet fra bolig- og fritidsbebyggelse. Vurderingene begrenser seg til de visuelle virkningene, og omfatter ikke direkte arealinngrep som vi har vurdert tidligere. Virkninger i anleggsfasen vil være forbigående og vektlegges ikke i vurderingene av visuelle virkninger. NVE vurderer her visuelle virkninger ved stasjonsområdene. Visuelle virkninger for kraftledninger og veitiltaket vurderes i senere kapitler.

Figur 13: Illustrasjon av Krossdalen transformatorstasjon sett fra sør, mellom Krossdalselva og Nygardsvegen. Masselagrene D1 og D2 er illustrert på hver sin side av veien.

Figur 14: Illustrasjon av Krossdalen transformatorstasjon sett fra vest.

KU-en vurderer at materialvalg og farger på bygg og komponenter bør tilpasses landskapet og vegetasjonen, og at dette er avbøtende tiltak som vil dempe visuelle virkninger av tiltaket.

Modalen kommune skriver i brev av 12. september 2024 at det bør vurderes alternativer for å skjerme innsynet til transformatorstasjonen. Kommunen mener at vegetasjon eller oppbygging av voller er tiltak som vil dempe de visuelle virkningene. Kommunen skriver at fargen på byggene bør tones ned slik at de tilpasses omgivelsene.

Den 31. mars 2025 gir Statnett ytterligere kommentarer til avbøtende tiltak på forespørsel fra NVE. Statnett skriver at de planlegger å bruke standard materialer, men at fargevalg og annen kamuflering er noe de kan beskrive i detaljplanen. Statnett skriver videre at de mener det er mer hensiktsmessig å ta vare på mest mulig av vegetasjonen rundt stasjonsområdene, og at etablering av voller medfører økt arealbeslag.

NVE mener at Krossdalen transformatorstasjon med en ca. 21 meter høy stasjonsbygning og grunnflate på ca. 1 900 m² blir synlig i terrenget. NVE mener at det visuelle uttrykket forsterkes noe av at stasjonen bygges på en bergkulle, og kommer tettere på Nygardsvegen enn dagens Modalen koblingsstasjon. Vi vurderer videre at den nye stasjonen blir mer synlig i landskapet ettersom stasjonsområdet opparbeides til et høyere kotenivå enn dagens stasjonsområde på grunn av sikring mot naturfare. NVE mener det er positivt at transformatorstasjonen bygges på et område som fra før er preget av kraftledninger og annen infrastruktur.

NVE vurderer at etablering av voller for å dempe innsyn til stasjonen står i strid med vurderingen om at masselagrene skal kunne være en fremtidig ressurs for kommunen. Se kapittel 4.2.3 *Permanente masselagre* for videre vurdering. NVE mener at voller også er et naturinngrep, og at det bør unngås dersom det finnes andre tiltak som krever mindre inngrep. NVE gjør videre oppmerksom på at permanente voller er et konsesjonspliktig permanent hjelpeanlegg etter energiloven, og at Statnett ikke har søkt om konsesjon til å bygge dette. NVE mener at revegetering mellom transformatorstasjonen og Nygardsvegen vil være et effektivt og naturlig avbøtende tiltak for å begrense visuelle virkninger. NVE legger til grunn at Statnett forsøker å skåne mest mulig vegetasjon ved stasjonsområdene både i Krossdalen og på Steinsland, og at dette vil være et tiltak for å dempe visuelle virkninger her.

NVE vurderer at transformatorstasjonen vil bli synlig for omgivelsene. Vi vurderer videre at opplevelsen av området endres fra dagens situasjon, men at tiltaket gir akseptable visuelle virkninger. NVE mener at Statnett har skissert en stasjon som er tilpasset sitt bruk. Se vedlegg B for fasadetegninger av stasjonsbygningene.

NVE stiller vilkår om at endelig farge- og materialvalg på stasjonsbygningene skal beskrives i detaljplanen. Detaljplanen skal utarbeides i kontakt med Modalen kommune. NVE forutsetter at Statnett har dialog med Modalen kommune for avbøtende tiltak som kan dempe visuelle virkninger. Dersom partene kommer frem til at permanente voller er det beste tiltaket, kan Statnett søke om endringer fra anleggskonsesjon ved innsendelse av detaljplanen.

4.2 Permanente hjelpeanlegg

4.2.1 Kaihakk

For å frakte transformatoren frem til Krossdalen transformatorstasjon, har Statnett søkt om å bygge et permanent kaihakk på Eidslandet i Vaksdal kommune for ilandføring av transformatoren. Statnett planlegger å frakte transformatoren med båt inn til det nye kaihakket, og videre med veitransport via fylkesvei 569 og 5410 samt Nygardsvegen frem til Krossdalen transformatorstasjon. Nygardsvegen eies og driftes av Modalen kommune.

Figur 15. Tiltaksområdet for nytt kaihakk på Eidslandet i Vaksdal kommune. Fylkesvei 569 vises bak i bildet.

Statnett skriver at de vil kontakte Kystverket og Vaksdal kommune for bygging av nytt kaihakk, og at de skal avklare søknaden etter havne- og farvannsloven. Statnett skriver at kommunen har deltatt i dialogmøter, og bidratt med informasjon om vann- og avløpsledninger (VA-ledninger) i området.

Vaksdal kommune skriver i brev av 26. august 2024 at de har hatt dialog med Statnett vedrørende plasseringen av kaihakket ettersom kommunen har VA-ledninger i sjøen ved tiltaksområdet. Kommunen skriver videre at det kan være private VA-ledninger i området som ikke er kartlagt. Kommunen skriver at Statnett må kontakte kommunen dersom de planlegger å endre plasseringen av kaihakket, og at Statnett må ta kontakt med lokale grunneiere for å avdekke plasseringen av eventuell privat infrastruktur.

Videre viser kommunen til at kaihakket blir bygd tett på den kommunale kaien, som har mye ferdsel både fra land- og sjøsiden. Kommunen ber om at Statnett avklarer hvordan de planlegger å bruke området ved kaihakket, og hvor lenge anleggsarbeidet skal foregå.

Statnett skriver i sine kommentarer til høringsuttalelsene at de har vært i dialog med berørte parter angående private VA-ledninger i området, og at Statnett har tatt hensyn til dette i planleggingen av tiltaket.

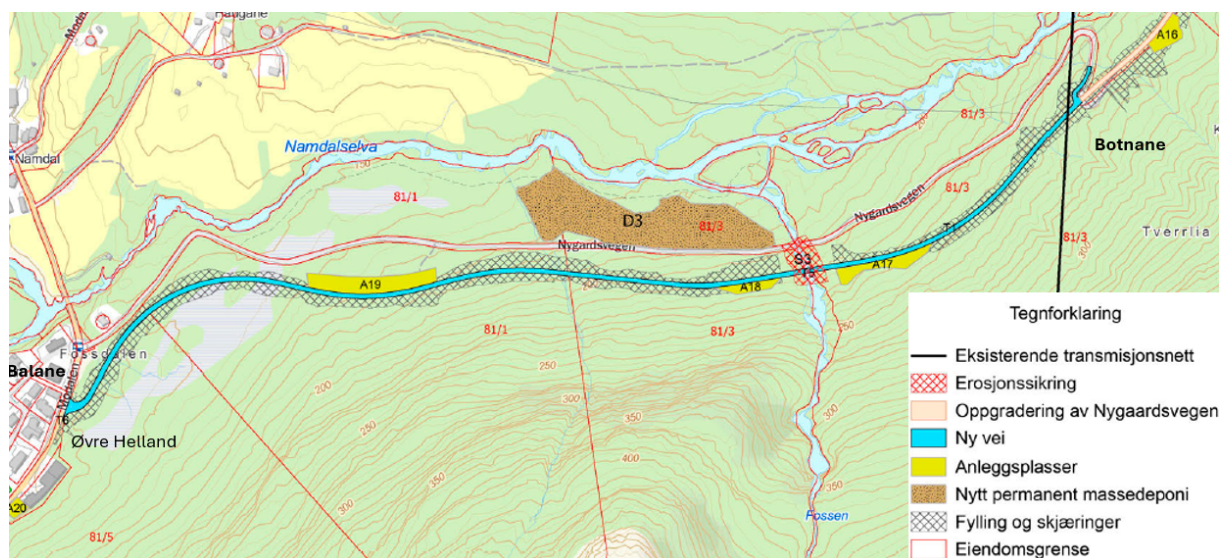
NVE mener at tiltaket er nødvendig for å gjennomføre byggingen av Krossdalen transformatorstasjon. NVE setter vilkår om at endelig utforming av kaihakket og anleggsarbeidet skal drøftes med Vaksdal kommune, og beskrives i detaljplanen.

NVE forutsetter at Statnett oppretter dialog med kommunen, og at partene i fellesskap kommer frem til rimelige tilpasninger slik at dagens bruk av kaiområdet på Eidslandet i minst mulig grad blir påvirket under anleggsarbeidet. Se videre vurderinger om anleggsarbeidet i kapittel 4.6.

4.2.2 Veitiltak

4.2.2.1 Veitiltakets virkninger for arealbruk

NVE vil her beskrive virkningene av direkte arealinngrep for veitiltakene som Statnett har søkt om. Den totale veiavstanden mellom kaihakket og transformatorstasjonen er ca. 28 kilometer. Statnett skriver i søknaden at veien maksimalt kan ha 10 prosent stigning, og må ha tilstrekkelig svingradius for å frakte transformatorer. Statnett har vurdert at dagens veier mellom kaihakket og transformatorstasjonen ikke oppfyller disse kravene, og søker derfor om å gjøre ulike punkttiltak og utbedringer på fylkesvei 569 (Eidslandsvegen) og 5410. På Eidslandsvegen har Statnett også søkt om å bygge en ny permanent del av veien for å bygge om en sving. På Nygardsvegen søker Statnett om å gjøre større utbedringer og endringer av veitraseen. Nygardsvegen går i dag fra Balane ved Øvre Helland forbi Modalen koblingsstasjon og frem til Nygard kraftverk. Veien brukes blant annet som adkomstvei til fritidsbebyggelse og friluftsområder.

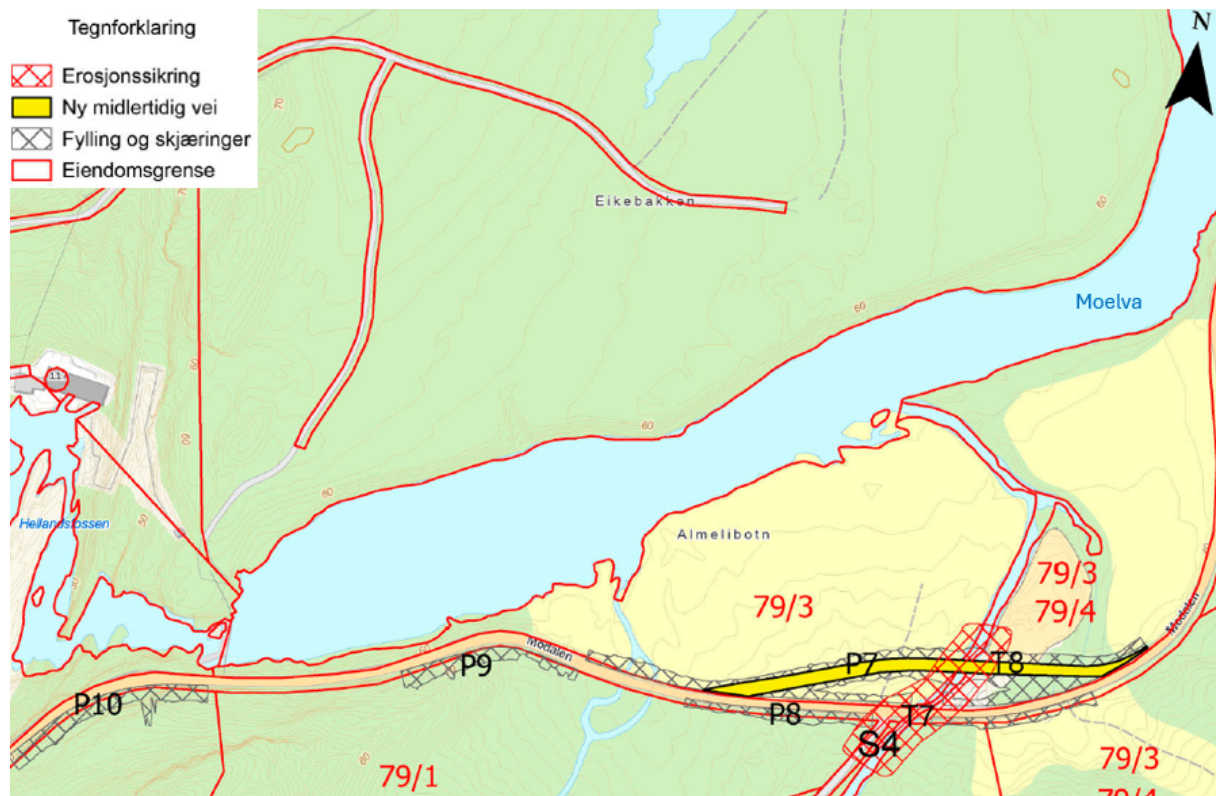
Figur 16: Ny avkjøring ved Balane og ny vei på Nygardsvegen frem til Botnane. Nygardsvegen skal oppgraderes fra Botnane og frem til transformatorstasjonen.

Ved Balane søker Statnett om å bygge en ny ca. 75 meter lang avkjøring fra fylkesvei 5410 til Nygardsvegen, som fortsetter i en ca. 1,6 kilometer lang ny veitraseé til Botnane. Videre fra Botnane søker Statnett om å oppgradere Nygardsvegen frem til transformatorstasjonen. Denne veien er ca. 2,5 kilometer lang. Den totale lengden på Nygardsvegen mellom avkjøringen ved Balane og frem til transformatorstasjonen er ca. 4,1 kilometer, og hele denne veien skal bygges med en kjørebredde på ca. 6,5 meter med fast dekke. Statnett skriver at det omsøkte veitiltaket beslaglegger et areal på ca. 85 000 m² og berører arealer som i hovedsak består av løv- og blandingsskog. Statnett skriver videre at området som veien er planlagt i, består av noe spredt fritids- og seter-/stølsbebyggelse.

Videre i søknaden skriver Statnett at de er i dialog med Modalen kommune om eierskapet til den nye veitraseen på Nygardsvegen i driftsfasen. Statnett skriver at den nye veitraseen vil holdes åpen for allmenn ferdsel dersom kommunen skal eie veien. Videre skriver Statnett at endelig veiklasse, veibredde og tverrfall skal detaljplanlegges sammen med Modalen kommune. Den eksisterende delen av Nygardsvegen, mellom Balane og Botnane, inngår ikke i Statnetts konsesjonssøknad.

Statnett skriver at de har fått forhåndsdispensasjon fra Statens vegvesen på transportruten under forutsetning at de gjør tiltak på Almelibotn, Krossdalen og Fanabakken bruer. NVE har bedt Statnett om å gi flere opplysninger og detaljer om veiltaket. Den 4. mars 2024 skriver Statnett at de må krysse tre broer som ikke er dimensjonert for transformatortransport. Statnett søker derfor om å bygge en ca. 100 meter lang bro med kjørebredde ca. 6 meter på fylkesvei 5412 ved Almelibotn. På grunn av trafikkavvikling i anleggsperioden, søker Statnett om å bygge en midlertidig bro ca. 30 meter nord for den nye broen. På fylkesvei 5412 planlegger Statnett å bygge midlertidige beredskapsbroer over Krossdalen bru og Fanabakken bru som skal brukes under transformatortransporten. Disse broene bygges over sideelver til Moelva, som Krossdalselva renner ut i.

Figur 17: Kart som viser plasseringen av ny permanent bro og midlertidig bro ved Almelibotn på fylkesvei 5412.

Statnett skriver i søknaden at de må innløse en hytte ved fylkesvei 569 i forbindelse med veiltaket. NVE vurderer dette i kapittel 6 NVEs vurdering av søknad om ekspropriasjon og forhåndstiltredelse.

I den nye veitraseen på Nygardsvegen søker Statnett om å bygge en ca. 30 meter lang ny permanent bro over Tverrelvi med kjørebredde ca. 6,5 meter. For å få tilstrekkelig areal til ny transformatorstasjon, søker Statnett om å permanent legge om Nygardsvegen i en lengde på ca.

200 meter forbi det nye stasjonsområdet. Videre søker Statnett om å bygge en ny ca. 75 meter lang avkjøring fra Nygardsvegen inn til stasjonen med kjørebredde ca. 6,5 meter.

I høringsuttalelsen av 11. august 2024 spør Aase om transformatorer kan monteres ved stasjonen i stedet for å fraktes, slik at man unngår mye av veiutbyggingen som er omsøkt.

Olaug Helland Oddekalv er grunneier av en fritidseiendom langs Nygardsvegen. Den 12. august 2024 skriver hun at hennes hytte er den eneste som ligger tett på Nygardsvegen, og hun ber om at Statnett tar hensyn til dette i valg av veitrasé slik at det ikke blir nødvendig med støyskjerming og lignende avbøtende tiltak. Videre skriver Oddekalv at hun forventer at Statnett sørger for at bekker og vann i rør langs veien ikke skaper problemer for hennes eiendom.

Turlaget skriver i brev av 12. august 2024 at de ønsker at NVE skal be Statnett om å gjøre en ny vurdering av om det omsøkte veiltaket er nødvendig.

Vaksdal kommune skriver i brev av 26. august 2024 at de ser positivt på utbedring av Eidslandsvegen. Kommunen mener at utbedringen av veien vil komme lokalsamfunnet og næringslivet til gode.

Modalen kommune skriver i brev av 28. august 2024 at det bør være et krav at det legges strøm- og fiberkabel i veitraseen for å redusere avtrykket av tiltaket på strekningen.

Statnett skriver i sine kommentarer til høringsuttalelsene at transformatorer blir maksimalt oppdelt ved transport, og at det ikke er mulig å dele opp transformatorene ytterligere. Statnett skriver videre at veiene frem til Krossdalen transformatorstasjon også er dimensjonert for å være tilpasset gjeldene krav til beredskap i driftsfasen. Videre skriver Statnett at veiltakene er planlagt slik at de ikke trenger å gjøre ytterligere veiltak dersom de skal frakte flere transformatorer i fremtiden ved en eventuell utvidelse av stasjonen.

Statnett skriver videre at Krossdalen transformatorstasjon vil ha fiberforbindelser via kraftledninger mot Vik og Haugsvær. I tillegg skal det bygges en IKT-kiosk på utsiden av stasjonsgjerdet til Krossdalen transformatorstasjon slik at andre aktører kan tilknytte seg og leie kapasitet i Statnetts fibernett. Statnett vurderer at det ikke er behov for fiber i øvrige deler av Nygardsvegen.

Den 19. mars 2025 skriver Statnett som kommentar til Oddekalvs høringsuttalelse at det er planlagt utvidelser på begge sider av veien forbi hennes eiendom, men at Statnett vil lede vann bort fra bebyggelsen slik at det ikke skaper problemer for eiendommene langs veiene som bygges om.

NVE mener at de omsøkte veiltakene er nødvendig for å bygge Krossdalen transformatorstasjon. NVE minner om at Statnett må søke Vaksdal og Modalen kommuner samt Vestland fylkeskommune om tillatelse etter veiloven. NVE mener videre at veiltakene gir akseptable virkninger for arealbruk, og mener det er positivt at Statnett oppgraderer en større del av den totale transportruten (veien fra kaihakket frem til transformatorstasjonen) i stedet for å bygge helt ny vei. Dette begrenser behovet for nytt arealbeslag, samtidig som det samler arealbeslag til områder der det er naturinngrep fra før.

Selv om endelig vegklasse ikke er bestemt ennå, legger NVE til grunn at Statnett bygger en vei som er egnet for trafotransport. Videre legger vi til grunn at veien også i driftsfasen skal holdes i en slik stand at den til enhver tid imøtekommer gjeldende krav til forsyningssikkerheten. NVE anser eierskapet av veien som en privatrettslig sak som Statnett og Modalen kommune selv kan avgjøre.

NVE mener det ikke er riktig å pålegge Statnett å bygge fiber i veitraseen når Statnett ikke har behov for dette. Statnett og kommunen kan ha dialog om dette i forbindelse med detaljplanlegging av veien, og eventuelt komme frem til en enighet. NVE mener det er riktig å holde utgifter så lave som mulig, og at alle utgifter som vil medføre økt nettleie skal være relatert til helt konkrete behov for nettselskapet.

NVE stiller vilkår om at permanente veiltak skal beskrives i detaljplanen. NVE mener at god landskapstilpasning vil ha positiv effekt for både arealbruken og visuelle virkninger. NVE stiller derfor vilkår om at Statnett skal utarbeide detaljerte planer for Nygardsvegen fra avkjøringen ved Balane og frem til Krossdalen transformatorstasjon. Planene skal inneholde et plankart og terrengsnitt som viser eksisterende terreng og planlagt nytt terreng. Antall snitt skal tilpasses slik at planene gir en god forståelse for hvordan de nye anleggene blir når dette er ferdigstilt. Det må fremgå på plankartene hvor terrengsnittene er tatt fra, og høyder og helning på nytt terreng må markeres på plankartene og i snittene. Tiltak for å unngå erosjon skal også beskrives i planen. Statnett skal benytte landskapsfaglig kompetanse ved utarbeidelse av planene, og dokumentere dette.

4.2.2.2 Veiltakets visuelle virkninger

NVE vil i dette kapitlet vurdere tiltakets visuelle virkninger for friluftsliv, naturopplevelser, kulturmiljøer og synlighet fra bolig- og fritidsbebyggelse. Vurderingene begrenser seg til de visuelle virkningene, og omfatter ikke direkte arealinngrep som vi har vurdert tidligere. Virkninger i anleggsfasen vil være forbigående og vektlegges ikke i vurderingene av visuelle virkninger.

Det fremkommer i søknaden og KU-en at Nygardsvegen i stor grad brukes som adkomstvei til hytte- og friluftsområder.

Figur 18: Visualisering av ny avkjøring til Nygardsvegen ved Balane.

Statnett skriver at den nye veien og broen over Tverrelvi skal bygges i et sidebratt terreng, og de søker derfor om å utføre fyllinger og skjæringer langs Nygardsvegen. Statnett skriver at korridoren for rydde- og gravearbeidet til disse tiltakene varierer fra 20–50 meter avhengig av behovet for skjærings- og fyllingsskråninger. Statnett skriver videre at eksisterende Tverrelvi bru vil brukes i

anleggsperioden frem til den nye broen er ferdigstilt, og at det er behov for å gjøre mindre sikringstiltak på den eksisterende broen.

Figur 19: Visualisering av ny bro over Tverrelvi oppstrøms for den eksisterende broen.

I KU-en står det at god landskapstilpasning kan redusere negative virkninger, og at avbøtende tiltak er viktig for et godt sluttresultat. KU-en foreslår ingen spesifikke avbøtende tiltak, men skriver at skjæringer og fyllinger bør begrenses.

Kjell Øvre Helland skriver i brev av 9. august 2024 at både den nye veitraseen og broen på Nygardsvegen må beskrives i detaljplanen, og at Statnett må sørge for at tiltakene gir begrenset naturinngrep og blir minst mulig synlig i terrenget.

Modalen kommune skriver i brev av 28. august 2024 at det må prioriteres avbøtende tiltak for veiltaket på Nygardsvegen. Kommunen skriver at den nye veien i mest mulig grad må passe inn i landskapet og følge eksisterende veitrase, for å unngå skjæringer i landskapet.

Den 31. mars 2025 gir Statnett ytterligere kommentarer til avbøtende tiltak på forespørsel fra NVE. Statnett skriver at de er positive til å tilpasse veitraseen til terrenget, innenfor gitte rammer, og mener at dette vil gi god effekt for landskapet.

NVE mener at den nye veien blir mer synlig i terrenget, men legger til grunn at Nygardsvegen fra før er et naturinngrep som har endret landskapets karakter. Vi vurderer at veiltakene på Nygardsvegen endrer landskapets karakter ytterligere, men at tiltaket er nødvendig for å bygge transformatorstasjonen.

NVE mener at fyllinger og skjæringer er uunngåelig når man bygger vei i sidebratt terreng, og vi vurderer at dette er den delen av veiltaket som gir de største visuelle virkningene. NVE legger til grunn at veiltaket er nødvendig for å kunne bygge transformatorstasjonen, og mener at den nye veien gir akseptable visuelle virkninger vurdert opp mot samfunnets behov for sikker strømforsyning.

NVE viser til tidligere vurderinger, og forutsetter at Statnett jobber videre med avbøtende tiltak i detaljplanen slik at veitraseen får en best mulig tilpasning til landskapet. NVE forutsetter at Statnett, der det er mulig, begrenser fyllinger og skjæringer slik KU-en foreslår som avbøtende tiltak.

NVE stiller vilkår om at Statnett i detaljplanen skal beskrive fyllingene og skjæringene som de ser blir nødvendige for å bygge ny vei. Statnett skal også beskrive hvordan de planlegger å tilpasse fyllingene og skjæringene best mulig til landskapet. Dette inngår i vilkåret i forrige avsnitt.

4.2.2.3 Virkninger for kulturminner og kulturmiljø

Dette kapitlet handler om direkte inngrep i automatisk fredete kulturminner og kulturmiljøet (fra før 1537) og eventuelle vedtaksfredete kulturminner. NVE vil her vurdere både direkte virkninger og visuelle virkninger på kulturminner og kulturmiljøer. Vi vurderer både Statnett og Eviny sine omsøkte tiltak i dette kapitlet.

Statnett og Eviny skriver i søknadene at ingen registrerte kulturminner blir direkte berørt av tiltaket. Statnett og Eviny har i henhold til kulturminnelovens undersøkelsesplikt forespurt Vestland fylkeskommune om å vurdere arealene som berøres. I søknadene og i KU-en fremkommer det at fylkeskommunen har varslet at det antagelig ikke er behov for undersøkelser etter kulturminneloven § 9 og at det er lite potensiale for funn i området.

Statnett skriver videre at omleggingen av Nygardsvegen fører til at veien kommer tettere på et kommunalt listeført kulturmiljø ved Botnane. KU-en konkluderer med at det omsøkte alternativet gir *noe negativ konsekvens* for tema kulturmiljø, men at dette skyldes visuelle endringer for kulturmiljøene

Vaksdal kommune skriver i brev av 20. september 2020 at det på et parti av Eidslandsvegen er meislet inn «1888» i fjellveggen, som er et minnesmerke som viser når veien ble bygget. Kommunen mener det er viktig at man ikke ødelegger dette minnesmerket, men finner en løsning for å ivareta det.

Vestland fylkeskommune skriver i brev av 24. september 2024 at det ikke er kjente registrerte kulturminner i området, men at tiltakshaver må varsle kulturminnemyndighetene ved funn. Fylkeskommunen ønsker at minnesmerket «1888» blir ivaretatt for fremtiden, og ber Statnett finne løsninger i form av avbøtende tiltak både under anleggsperioden og i driftsfasen slik at minnesmerket ikke ødelegges.

Statnett skriver i sine kommentarer til høringsuttalelser at bergpartiet med det innmeislede årstallet «1888» kan skjæres ut, flyttes, og plasseres ved møteplassen nær opprinnelig plassering.

NVE har gjort søk i Riksantikvarens database Askeladden, og har ikke funnet nye registrerte kulturminner som blir direkte berørt av tiltaket. NVE mener at tiltakene som Statnett og Eviny har søkt om, gir akseptable virkninger for kulturminner og kulturmiljøet. NVE legger til grunn at Vestland fylkeskommune konkluderer med at ingen av tiltakene medfører direkte inngrep i registrerte fredete kulturminner.

NVE forutsetter at Statnett oppretter dialog med Vaksdal kommune for flyttingen og skjøtsel av minnesmerket, og at partene sammen kommer til enighet om løsningen. NVE stiller vilkår om at Statnett i detaljplanen skal beskrive hvilke tiltak som skal gjennomføres slik at minnesmerket bevares.

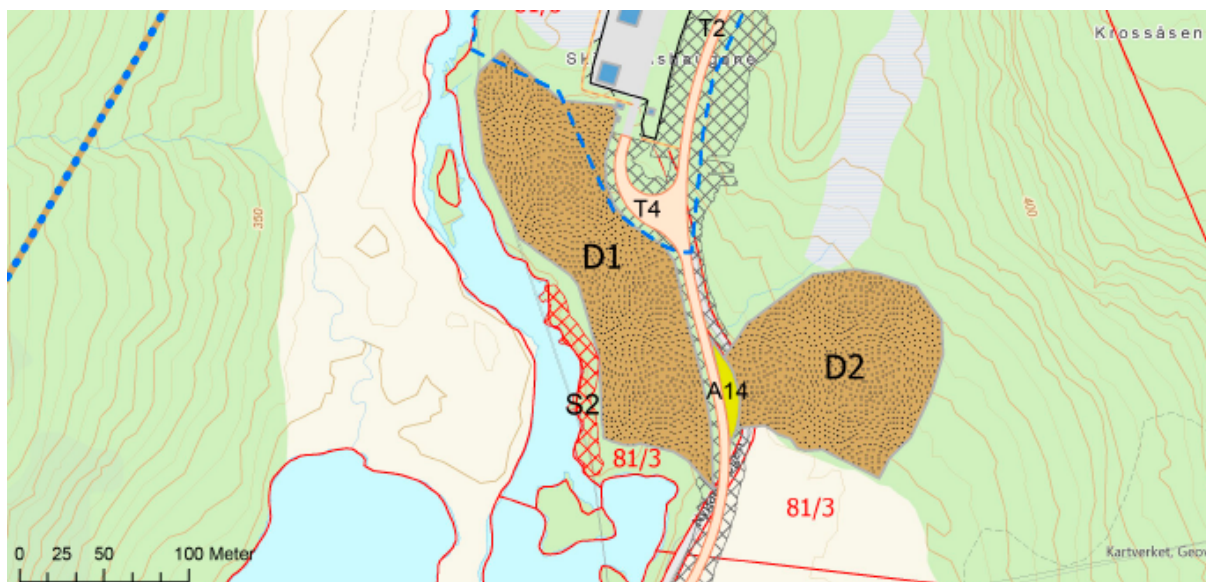
Dersom det under anleggsarbeidet oppdages hittil ukjente kulturminner, skal arbeidet straks stanses og kulturminnemyndighetene skal umiddelbart varsles jf. kulturminneloven § 8. NVE forutsetter at Statnett og Eviny oppfyller kravene i kulturminneloven, og gjør oppmerksom på at tiltakshaverne er ansvarlig for at fredete kulturminner ikke skades.

4.2.3 Permanente masselagre

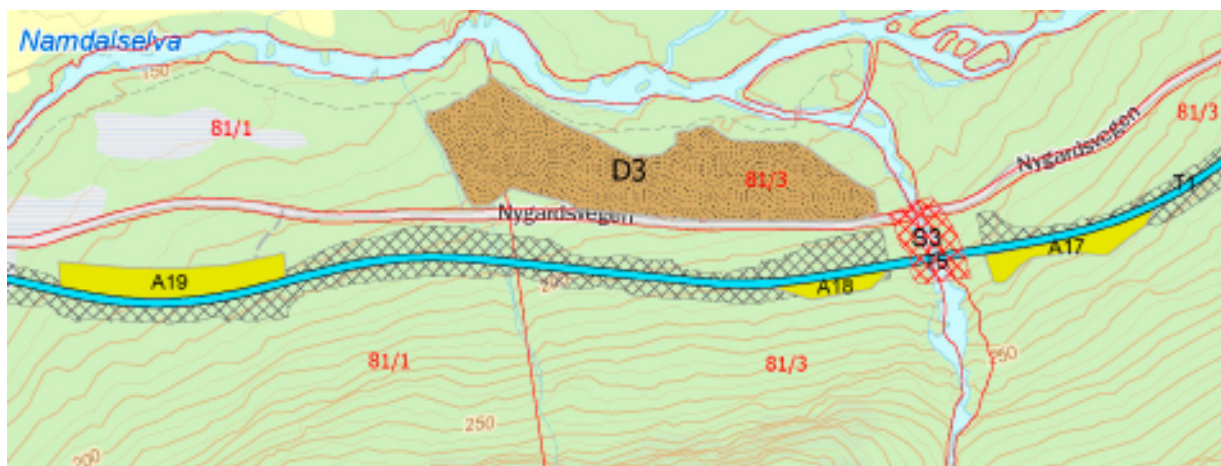
Statnett søker om å etablere fire permanente masselagre for lagring av overskuddsmasser fra stasjonstomten og veiltaket. Statnett planlegger å gjenbruke overskuddsmassene fra Nygardsvegen til å opparbeide den nye stasjonstomten, og vil plassere et mobilt knuseverk på stasjonsområdet i anleggsperioden. Statnett beregner et samlet masseoverskudd på ca. 160 000 m³, men skriver at det er usikkerhet i masseberegningene ettersom dette avhenger av om massene er egnet for gjenbruk. Statnett har derfor søkt om mer kapasitet for de permanente masselagrene enn det reelle overskuddet fra planleggingen tilsier. Statnett opplyser at høyden og utformingen på masselagrene trolig blir mindre enn det de søker om.

De fire permanente masselagrene er vist som D1, D2, D3 og D4 i figurene nedenfor. D1 og D2 er omsøkt ved stasjonsområdet, med et samlet massevolum på ca. 146 000 m³. I dag består disse områdene av utmark, og Statnett skriver at arealstatusen forblir uendret etter tiltaket.

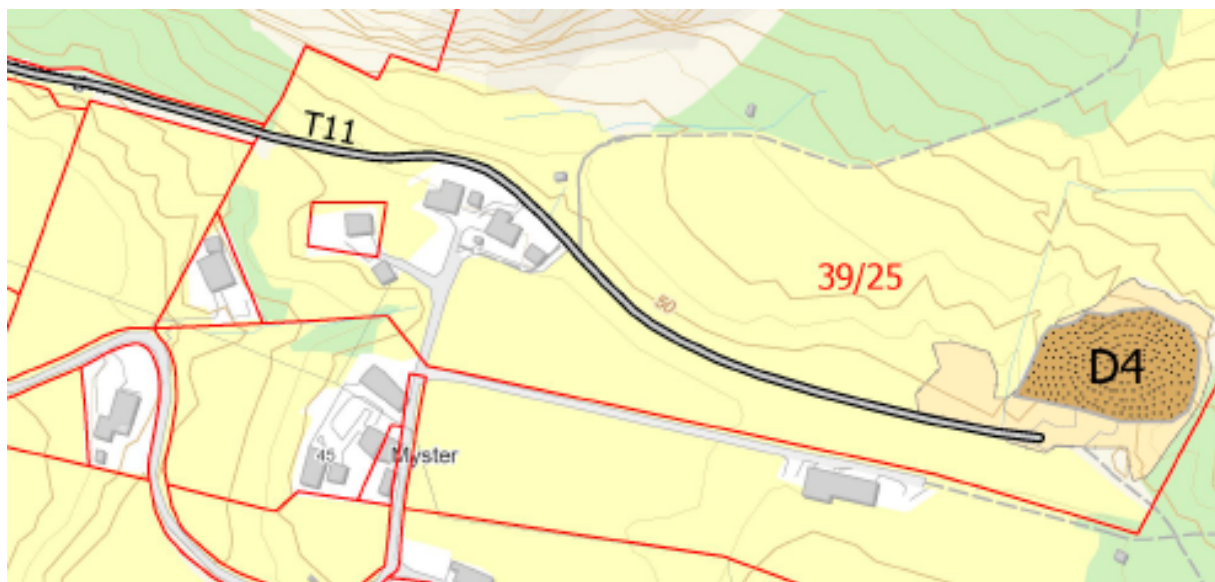

Figur 20: Masselagrene D1 og D2 ved Krossdalen transformatorstasjon.

D3 er omsøkt ved Nygardsvegen, med et samlet massevolum på ca. 71 000 m³. D4 er omsøkt på Eidslandet ved transportveien T11 som Statnett søker om å benytte i anleggsperioden. D4 er omsøkt med et samlet massevolum på ca. 20 000 m³. Statnett skriver i søknaden at dette masselageret er planlagt på en tidligere anlagt steintipp, og at plasseringen ikke utgjør fare for avrenning til nærliggende vann.

Figur 21: Masselager D3 mellom Nygardsvegen og Krossdalselva.

Figur 22: Masselager D4 i Vaksdal kommune.

4.2.3.1 Masselagrenes virkninger for arealbruk

Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard (DMF) skriver i brev av 12. juli 2024 at masselager D4 ikke er omtalt i KU-en, og at det ikke fremkommer om dette masselageret har påvirkning på sand- og grusforekomsten *myster*. DMF oppgir at *myster* er vurdert til lokal betydning av Norges geologiske undersøkelse (NGU). Videre skriver DMF at området ved masselager D4 er avsatt til råstoffutvinning i gjeldende kommuneplan, og registrert i DMFs uttaksregister som et nedlagt masseuttak. DMF skriver videre at masselager D4 kan føre til at resterende ressurser i det nedlagte masseuttaket blir utilgjengelig for videre utvinning. DMF forventer at det blir gjort en vurdering av de resterende massene i uttaket, og at konsekvensene for en mulig fremtidig utnytting av sand- og grusressursene blir omtalt.

DMF skriver videre at de oppfordrer til at det planlagte masseoverskuddet blir brukt til samfunnsnyttige formål fremfor å lagres i permanente masselagre.

Statsforvalteren i Vestland skriver i brev av 9. august 2024 at masser skal vurderes etter ressurspyramiden, og skal vurderes til samfunnsnyttig bruk før det blir lagt i permanent masselager.

I sitt brev av 26. august 2024, viser Vaksdal kommune til Miljødirektoratets veileder M-1243 og statlig krav om lagring av *rene masser*. Kommunen skriver at masselagringen bør åpne for privatrettslige avtaler med grunneiere. Videre skriver kommunen at masselagrene må vurderes opp mot samfunnsnyttene av tiltaket, og at tiltaket må sees mot behovet for dyrkbar jord i området.

Modalen kommune skriver i brev av 28. august 2024 at overskuddsmassene bør utnyttes til samfunnsmessige formål, og de ønsker derfor at det skal være mulig å åpne masselagrene senere ved behov.

Statnett skriver i sine kommentarer til høringsuttalelsene at masseoverskuddet er en konsekvens av optimalisering for mindre naturinngrep. Videre skriver Statnett at de planlegger å dekke hele tiltakets behov for masser med eget uttak, uten tilføring av eksterne masser. Statnett vurderer dermed at mesteparten av uttaket er brukt til allmennyttig formål. Statnett skriver videre at det er mulig å omdisponere masselagrene til andre formål, dersom dette behovet oppstår og de har nødvendige tillatelser til å gjøre det.

Videre skriver Statnett i sine kommentarer til høringsuttalelsene at massehåndteringen er vurdert i tråd med prinsippene i Miljødirektoratets veileder M-1243 for *Disponering av jord- og stein som ikke er forurenset*. Statnett skriver at de har vurdert overskuddsmassene etter ressurspyramiden.

NVE har bedt Statnett om å kommentere høringsuttalelsen som omhandler masselager D4. Den 5. mars 2025 skriver Statnett at reguleringsplanen viser et areal på ca. 60 000 m² som er regulert til råstoffutvinning av grusforekomsten myster. Statnett skriver videre at masselager D4 er planlagt i sør-østre del av dette arealet, slik at det beslaglegger ca. 4 000 m² av det regulerte arealet. Statnett skriver at området hvor masselageret er tiltenkt, kun er delvis utnyttet. Statnett planlegger å legge sprengstein som kan gjenbrukes til andre formål i masselageret. De vurderer at masselageret vil ha liten negativ påvirkning på muligheten for å utnytte grusforekomsten. Statnett viser til at det fortsatt kan gjøres uttak av myster på resterende areal som ikke påvirkes av masselager D4, og at uttaket kan fortsette som i dag dersom sprengsteinen fra tiltaket gjenbrukes (fjernes) til andre formål.

NVE mener det er vanskelig å vurdere konsekvensene av at man ikke bygger ned sand- og grusforekomsten myster. NVE og Statnett hadde et dialogmøte den 7. mai 2025 for å diskutere masselager D4 og eventuelle konsekvenser dersom NVE ikke gir tillatelse til å bygge dette masselageret.

I dialogmøtet og i epost av 8. mai 2025 skriver Statnett at dersom masselager D4 ikke benyttes, vil Statnett kunne få økt transportlengde for overskuddsmassene fra veiltakene mellom Eidslandet og Modalen. Statnett skriver videre at de har planlagt for overkapasitet på masselagringen, og at det kan være tilstrekkelig kapasitet for masselagring i prosjektet uten D4.

NVE legger til grunn at Statnett har søkt om et samlet massevolum i fire permanente masselagre som er større enn det reelle behovet for masseuttak som Statnett har prosjektert med. Ettersom gjenfylling av D4 fører til at ressursene i området blir tildekket og utilgjengelig for videre utvinning, vil NVE ikke gi Statnett tillatelse etter energiloven til å bygge det permanente masselageret D4. NVE legger til grunn at dette ikke fører til at anleggsperioden blir vesentlig forlenget, og at prosjektet kan gjennomføres uten vesentlig økning i transport- og totale byggekostnader. NVE mener at Statnett kan søke om å bygge masselager D4 i en eventuell endringssøknad dersom de ser i prosjekteringen at det er behov for et ekstra masselager.

NVE mener at masselagrene D1, D2 og D3 er nødvendige for å gjennomføre byggingen av Krossdalen transformatorstasjon.

NVE minner om at tiltakshaver har en aktsomhetsplikt etter § 18 i *forskrift om fremmede organismer* for å unngå spredning av eventuelt fremmedarter. NVE legger til grunn at massehåndteringen planlegges og gjennomføres på en slik måte at det ikke vil føre til spredning av fremmedarter. NVE stiller vilkår om at massehåndteringen skal beskrives og inngå i detaljplanen.

NVE forutsetter at Statnett tilpasser de permanente masselagrene til omkringliggende landskap. NVE stiller vilkår om at masselagrene skal beskrives i detaljplanen. Det skal lages en detaljert plan for masselagrene D1, D2 og D3. Planen skal inneholde et plankart og terrengsnitt som viser eksisterende terreng og planlagt nytt terreng. Antall snitt skal tilpasses slik at planene gir en god forståelse for hvordan de nye anleggene blir når dette er ferdigstilt. Det må fremgå på plankartene hvor terrengsnittene er tatt fra, og høyder og helning på nytt terreng må markeres på plankartene og i snittene. Tiltak for å unngå erosjon skal også beskrives i planen. Revegetering og andre tiltak som demper visuelle virkninger av masselagrene skal også inngå i planen. Statnett skal benytte landskapsfaglig kompetanse ved utarbeidelse av planene, og dokumentere dette.

NVE presiserer at en eventuell utnyttelse av hele eller deler av ressursene i masselagrene ikke krever ny tillatelse fra NVE.

4.2.3.2 Masselagrenes visuelle virkninger og virkninger for friluftsliv

Kjell Øvre Helland skriver i brev av 9. august 2024 at han vurderer at de permanente masselagrene er den delen av tiltaket som vil gi mest negative visuelle virkninger. Han skriver at Statnett må pålegges å tilbakeføre masselagrene til mest mulig opprinnelig natur.

Aase skriver i brev av 11. august 2024 at Statnett må pålegges å tilbakeføre masselagrene til mest mulig opprinnelig natur.

Vestland fylkeskommune skriver i brev av 24. september 2024 at masselager D3 kan komme i konflikt med en tursti langs Krossdalselven. De ber om at Statnett gjør nødvendige tiltak slik at man fortsatt kan bruke turstien.

Statnett skriver i sine kommentarer til høringsuttalelsene at de i detaljplanen skal beskrive massehåndteringen.

Videre skriver Statnett at masselageret D3 kan komme i konflikt med turstien på en strekning på ca. 20 meter. Statnett skriver at de enten vil legge om stien eller tilpasse masselageret slik at ikke stien blir berørt.

De permanente masselagrene vil endre landskapets karakter, men NVE mener at de visuelle virkningene er akseptable og at de kan dempes med god anleggsgjennomføring. NVE stiller vilkår om at Statnett skal innhente landskapsfaglig kompetanse når de detaljplanlegger de permanente masselagrene for å sikre at masselagrene tilpasses landskapet på best mulig måte. NVE mener at dette vil ha positiv effekt for både arealbruken og visuelle virkninger. Dette inngår i vilkåret i forrige avsnitt, som en del av permanente masselagre.

NVE mener at kostnadene ved å revegetere og tilpasse masselagrene på nytt til landskapet, ved eventuelle fremtidige masseuttak til andre formål, ikke skal dekkes av Statnett. NVE viser til tidligere vurderinger om at alle utgifter som vil medføre økt nettleie skal være relatert til helt konkrete behov.

I detaljplanen skal Statnett beskrive hvilke tilpasninger de skal gjøre ved masselager D3 slik at turstien langs Krossdalselva ivaretas.

4.2.4 Hjelpeanleggenes virkninger for vassdrag

Statnett skriver i søknaden at tiltaket vil kunne berøre flere bekker og vassdrag. Krossdalselva renner forbi transformatorstasjonen og masselagrene. Krossdalselva renner ut i Namdalselva, og Nygardsvegen går langs begge disse to elvene. Brotiltaket på Nygardsvegen berører sideelvene til både Krossdalselva og Namdalselva, og brotiltakene på fylkesvei 5412 berører sideelver til Moelva.

Statnett skriver at der det blir aktuelt å fjerne kantvegetasjon langs vassdrag eller bekker, skal de søke om tillatelse til dette fra Statsforvalteren i Vestland.

I søknaden viser Statnett til KU-en, og at den planlagte utbyggingen av adkomstveien, de permanente masselagrene og ny stasjon medfører risiko for forringelse av Krossdalselva. Statnett skriver at de vil redusere konsekvensene av veiltaket ved å gjennomføre flere avbøtende tiltak.

Statnett skriver i søknaden at de planlegger erosjonssikring og plastring av deler av Krossdalselva ved stasjonsområdet og ved masselager D1. Statnett planlegger å sette igjen et belte med kantvegetasjon ned mot elva ved masselager D3, og skriver at dette masselageret ikke kommer i konflikt med kantvegetasjonen. Statnett utdyper dette med at skråninger ved transformatorstasjonen og masselager D1 ned mot Krossdalselva består av løsmasser som kan være utsatt for erosjon. Statnett skriver videre at kantvegetasjonen må fjernes på disse to områdene for å gjennomføre sikringstiltaket, samt at det må utføres anleggsarbeider i Krossdalselva i forbindelse med erosjonssikringen.

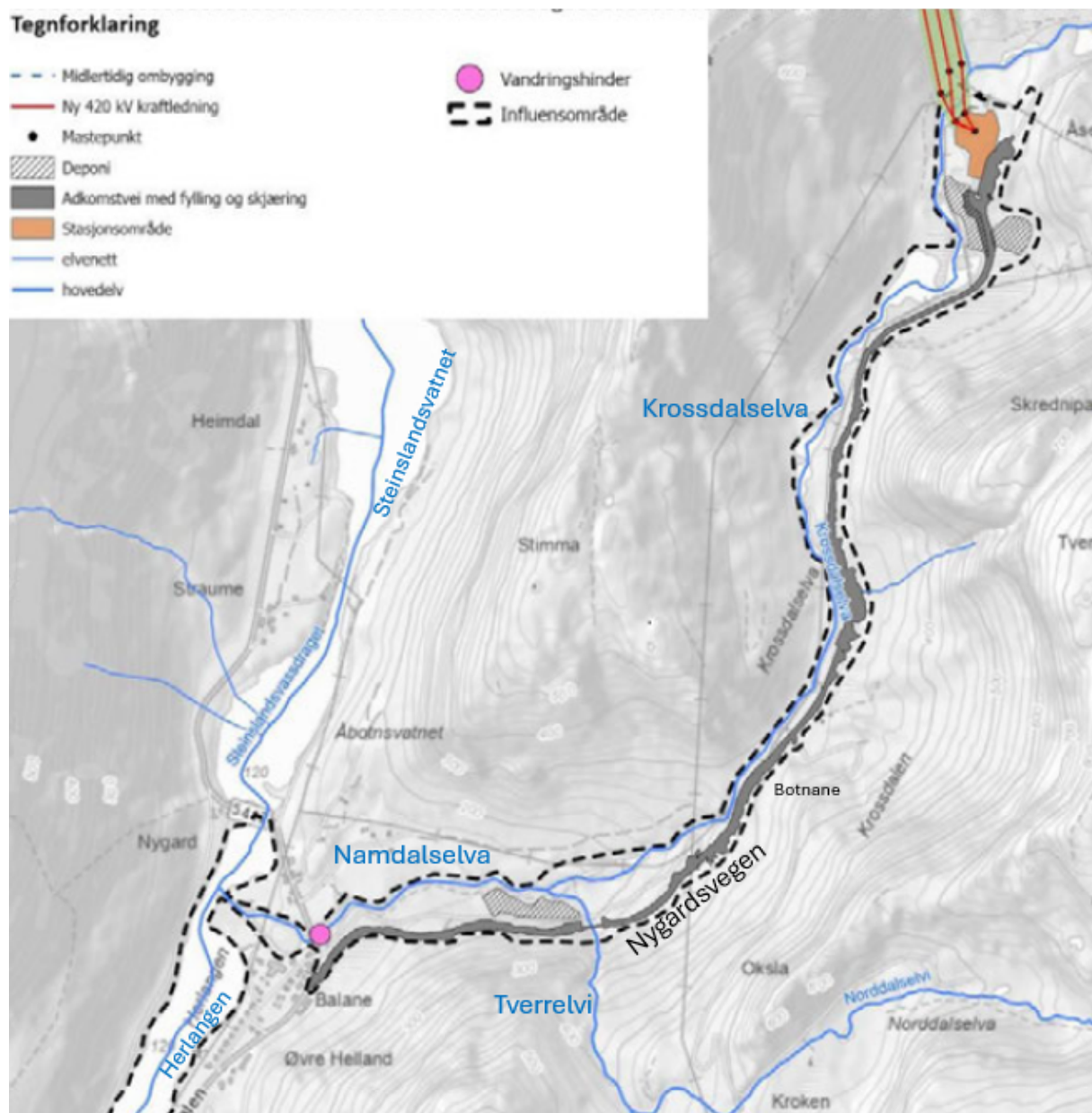

Figur 23: Illustrasjon av ny bro over Tverrelvi, på Nygardsvegen. Eksisterende bro som beholdes er illustrert nederst i bildet

Statnett skriver at den nye broen på Nygardsvegen over Tverrelvi, en sideelv til Krossdalselva, blir ca. 30 meter lang med kjørebredde ca. 6,5 meter. Den nye broen skal bygges i et sidebratt terreng, på søyler som skal etableres ca. 3 meter fra elvekanten. Søylen skal fundamenteres direkte på berg, og det må fjernes løsmasser og sprenges/pigges berg ved elvekanten. Statnett skriver at elveleiet blir noe utvidet når de fjerner løsmasser og berg inntil brosøylene. For å ivareta

sikkerheten for flom og erosjon både i drifts- og anleggsperioden planlegger Statnett å etablere erosjonssikringstiltak både på broen, samt nedstrøms og oppstrøms broen.

Figur 24: Elver og bekker langs tiltaksområdet for transformatorstasjonen og Nygårdsvegen. Vandringshinder for anadrom fisk er vist med rosa prikk.

Ettersom det vil bli en del anleggsarbeider nær Krossdalselva i forbindelse med veiltaket, skriver Statnett at det må bygges kulverter/mindre passasjer over flere mindre bekker. Statnett skriver videre at Krossdalselva ikke har bestander av anadrom laks eller sjørret, men at elva renner ut i Namdalselva før den renner ut i Herlangen og Moelva som har bestander av anadrom fisk. Videre skriver Statnett at vandringshinderet for fisk er ved Balane, ca. 350-400 meter opp i Namdalselva, som vist i figur 24. Steinslandsvassdraget har også bestander av anadrom fisk.

Figur 25: Dagens bro ved Almelibotn som rives. Bildet er tatt oppstrøms elven.

På fylkesvei 5412, ved Almelibotn, søker Statnett om å bygge ny permanent bro til erstatning for dagens bro. Statnett skriver at dagens bro ikke er dimensjonert for at man kan frakte transformatorer over den. Den nye broen skal være ca. 100 meter lang, med en kjørebredde på ca. 6 meter og landkar inntil elvekanten. På grunn av trafikkavvikling i anleggsperioden, søker Statnett også om å bygge en midlertidig bro ca. 30 meter nord for dagens bro. Statnett skriver at den midlertidige broen skal utføres med betongrør som krever påføring av masser langs veien og ned mot vassdrag. Begge broene krysser sideelver til Moelva, før Hellandsfossen. Statnett skriver at det vil bli behov for anleggsarbeider i elva i forbindelse med riving av eksisterende bro, og bygging av ny permanent og midlertidig bro. Videre skriver Statnett at elvebunnen og sidekanter/grøfter skal sikres med midlertidig erosjonssikring og plastring. Statnett skriver at brospennet blir større enn dagens bro, ettersom veggbredden utvides.

Statnett skriver at det kan bli noe utvasking av partikler til elva i forbindelse med bygging av ny bro ved Almelibotn. Statnett skriver videre at denne elven renner ut i Moelva som er en anadrom strekning, men viser til undersøkelser gjort i *Lakseregister* hos Statsforvalteren der det fremkommer at bestandstilstanden for laks er vurdert til dårlig/svært dårlig (vurderingsperiode 2015–2019) og at bestandstilstanden for sjørret er vurdert som dårlig (vurderingsperiode 2021). På fylkesvei 5412 planlegger Statnett å bygge midlertidige beredskapsbroer over Krossdalen bru og Fanabakken bru som skal brukes under trafotransporten. Begge disse broene krysser sideelver til Moelva.

Figur 26: Midlertidig Krossdalen bru på fylkesvei 5412 som krysser en sideelv til Moelva

Figur 27: Midlertidig Fanabakken bru på fylkesvei 5412 som krysser en sideelv til Moelva

Statnett skriver at vegbyggingen og bygging av permanente masselagre kan medføre diffus avrenning og punktutslipp til bekker og vassdrag. Statnett skriver videre at god anleggsgjennomføring kan redusere negativ påvirkning til bekker og vassdrag. I søknaden viser Statnett til KU-en, som vurderer at den planlagte utbyggingen av adkomstveien, de permanente masselagrene og ny stasjon medfører risiko for forringelse av Krossdalselva og de anadrome

strekningene nedenfor. Statnett skriver at de vil redusere risikoen ved å gjennomføre flere avbøtende tiltak.

KU-en vurderer at det er betydelig fare for forringelse av Krossdalselva i forbindelse med bygging av Nygardsvegen, ettersom den ligger tett på elven og krysser Tverrelvi samt flere bekker. KU-en vurderer at også områdene ved den nye transformatorstasjonen og masselager D1, mot Krossdalselva, har betydelig fare for forringelse. Ut ifra de omsøkte planene, legger KU-en til grunn at store deler av kantvegetasjonen langs elva blir fjernet og at det i perioder vil være store flater med blottlagt jord under anleggsperioden. KU-en skriver at dette gir mindre skjulmuligheter for fisk og mindre tilførsel av mat for insekter som lever i elva. I tillegg vurderer KU-en at dette øker faren for partikkelforurensning og tilslamming av elvebunnen. KU-en skriver at Statnett må søke om dispensasjon fra vannressursloven § 11 dersom kantvegetasjon skal fjernes langs vassdraget.

Samlet vurderer KU-en at tiltaket gir potensial for vannforurensning og midlertidig forringet tilstand etter vannforskriften med potensial for betydelig miljøskade.

KU-en vurderer at anleggsarbeidet for de omsøkte planene innebærer risiko for betydelig miljøskade dersom ikke de foreslåtte avbøtende tiltakene gjennomføres, og at de største konsekvensene vil kunne være ved masselager D1 ved stasjonsområdet der inngrepsområdet er helt ned mot elva.

KU-en vurderer at de omsøkte planene innebærer risiko for noe miljøskade under driftsfasen dersom ikke de foreslåtte avbøtende tiltakene gjennomføres. De avbøtende tiltakene er:

- Kantvegetasjon skal bevares så langt det lar seg gjøre
- Statnett skal stille krav til at entreprenør har god beredskap knyttet til eventuelle akuttutslipp av olje og annet søl, og at kontrollprogram og tilsyn skal sørge for at utslipp raskt skal kunne avdekkes
- Statnett skal stille krav til entreprenør om at drivstofflagre etableres i tilstrekkelig avstand fra vassdrag og bekker, og uten risiko for utslipp til omgivelsene ved eventuelle lekkasjer
- Der det må etableres kulverter eller rør i bakken, skal disse utformes slik at fisk og andre organismer kan passere
- Bruforbindelsene ved kryssing av bekker skal prosjekteres med minst mulig påvirkning av bekkene og kantsonene
- Betongsøl fra anleggsarbeidene skal samles opp, og betongbiler skal vaskes på avsatte områder der betongen samles opp på duk og vannet infiltreres i grunnen
- Det må etableres system for håndtering av avrenning fra eventuelle masselagre. Siden nitrogen fra sprengstein i hovedsak er løst i vann, er nitrogen fra masselagre spesielt vanskelig å rense. Det beste avbøtende tiltaket er å plassere sprengsteinlagre i god avstand fra resipienter slik at nitrogenrik avrenning kan tas opp av vegetasjon og infiltrere gjennom grunnen. Det må installeres oljeutskillere som påkobles overvannet slik at eventuelle oljesøl ved stasjonsområdene ikke slippes urensset ut i resipient.
- Det må utarbeides rutiner for jevnlig vedlikehold av utstyr for å redusere risikoen for lekkasjer fra installasjoner.
- Det må utarbeides en beredskapsinstruks for håndtering av eventuelle uhellsutslipp under drift.
- Det må etableres grøftesystem eller sandfang som kan håndtere avrenning fra veien.

4.2.4.1 Høringsuttalelser

Tore Liland Flatekvål skriver i brev av 5. juni 2024 at masselagrene D1, D2 og D3 burde vært plassert med lengre avstand fra vassdragene, og at det er risiko for avrenning til Namdalselva og Krossdalselva i anleggs- og driftsfasen slik de nå er planlagt plassert.

Helland skriver i brev av 9. august 2024 at tiltakene medfører risiko for avrenning, og at Statnett må beskrive nærmere rundt risikoen for forurensninger av Krossdalselva både i anleggs- og driftsfasen.

Aase skriver i brev av 11. august 2024 at det er fare for avrenning til Krossdalselva ettersom anleggene er planlagt så tett ved elva.

Vestland fylkeskommune skriver i brev av 20. august 2024 at anleggsarbeidet i vassdrag må utføres skånsomt for å unngå skade på fisk og ferskvannsorganismer. I tillegg skriver de at når Statnett skal legge midlertidige rør under anleggsarbeidet med ny bro ved Almelistølen, må arbeidet gjøres på lav vannføring for å unngå avrenning av fine masser. Fylkeskommunen mener at dersom disse tiltakene blir gjennomført, er det ikke nødvendig med ytterligere behandling etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag. Fylkeskommunen legger til at det er viktig å sikre masselagrene slik at de ikke gir avrenning til vassdrag.

Vaksdal kommune skriver i brev av 26. august 2024 at konsesjonssøknaden kunne tatt for seg en nærmere beskrivelse av naturmiljøet langs Eidslandsvegen og i sjøen ved Eidslandet. Kommunen etterlyser også en bedre vurdering av mulige virkninger på villaksen i elven Ekso. Laks er en rødlistet art (nær truet). Ut ifra søknaden vurderer kommunen at anleggsarbeidet skal gjennomføres på en måte som gir små virkninger for omgivelsene. Kommunen forutsetter at Statnett gjør avbøtende tiltak for å redusere risikoen for avrenning til nasjonal laksefjord, og ivaretar naturmiljøet langs Eidslandsvegen.

Statnett skriver i sine kommentarer til høringsuttalelsene at det er betydelig massetransport i elva i dag, og at elvebunnen har bygget seg opp under broen. Videre skriver Statnett at de midlertidige rørene skal legges lavere enn dagens elvebunn. Statnett mener at dette fører til lavest mulig vannstand der de skal legge ut løsmasser under de nye brofundamentene, og at de dermed reduserer risikoen for utvasking av nye masser. Videre skriver Statnett at de planlegger for å gjøre avbøtende tiltak når de lager forskalingen til nytt brodekke, for å unngå betong søl i vassdraget. Statnett tilføyer at de permanente masselagrene er prosjektert med avskjærende grøfter for å unngå avrenning til vassdragene.

Statnett skriver videre i sine kommentarer til høringsuttalelsene at Vaksdal kommune omtaler naturverdier som er registrert i nærheten av arealer som blir berørt av tiltaket. Statnett skriver at de har søkt om tilgang til arealene som er nødvendig for å bygge og drifte anleggene, og at de ikke skal berøre arealene utenfor dette området.

NVE har bedt Statnett om flere uttalelser til høringsinnspillene, samt flere opplysninger til omsøkte tiltak som omhandler virkninger for vassdrag. Den 8. mai 2025 bekrefter Statnett at de omsøkte punkttiltakene på fylkesveg 569 (Eidslandsvegen) ikke berører elva Ekso, og at det ikke er planlagt inngrep i kantvegetasjon langs Ekso eller innenfor grensen på 10 meter fra vassdraget. Statnett skriver at punkttiltak på veien kan medføre risiko for avrenning av anleggsvann med skarpe steinpartikler som kan være skadelig for fisk. Statnett skriver at de som avbøtende tiltak kan benytte siltgardiner langs elven ved punkttiltakene som er planlagt nærmest elven. Statnett skriver videre at de har vurdert disse avbøtende tiltakene sammen med Sweco, og at de kan beskrive dette i detaljplanen. Videre bekrefter Statnett at det ikke er aktuelt med bekkelukking.

4.2.4.2 NVEs vurderinger av tiltakets virkninger for vassdrag

NVE forutsetter at Statnett søker om tillatelse fra Statsforvalteren, der det blir aktuelt å fjerne kantvegetasjon langs vassdrag eller bekker.

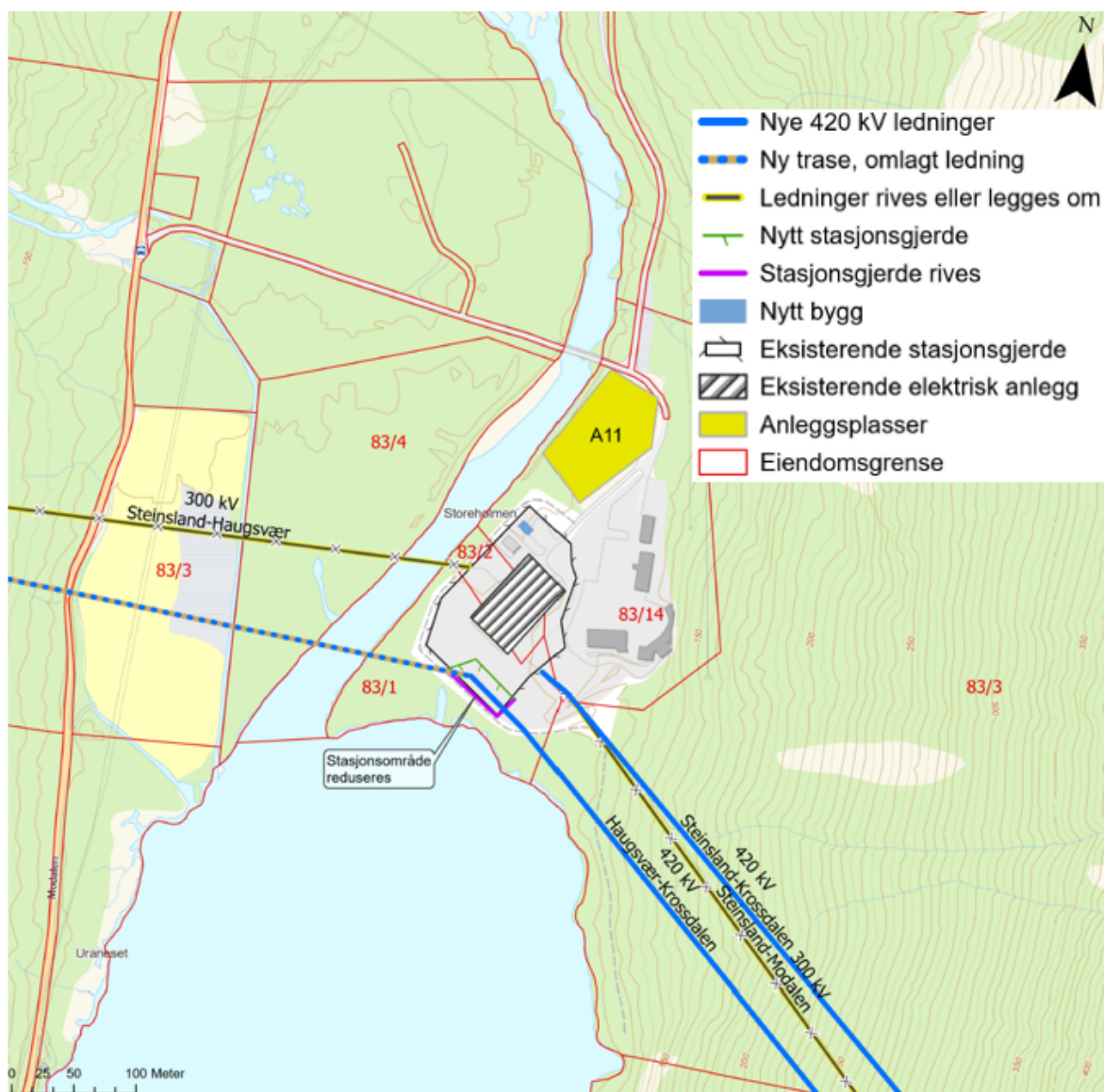
NVE mener det kommer tydelig frem i søknaden og KU-en at det er stor fare for avrenning til vassdrag både i anleggs- og driftsfasen dersom ikke det gjennomføres en rekke avbøtende tiltak. Det kommer også klart frem at ved å gjennomføre disse tiltakene vil risikoen for skade være liten. Statnett har skrevet at de kan gjennomføre disse avbøtende tiltakene. NVE mener at kostnadene ved å gjennomføre tiltakene er akseptable og at virkningene for vassdragene blir kraftig redusert.

NVE stiller derfor vilkår om at Statnett skal gjennomføre de foreslåtte avbøtende tiltakene fra KU-en. Statnett skal gjennomføre tiltak for å hindre avrenning fra masselagre, redusere risiko for oljesøl under anleggsarbeidet, og redusere inngrep fra brofundamenter, kulverter og rør så langt det lar seg gjøre. I tillegg skal Statnett benytte siltgardiner langs elven ved Eidslandsvegen, på de områdene der punkttiltakene er så tett på elven at det er fare for å skade fisk. Statnett skal beskrive hvordan de planlegger å gjennomføre de avbøtende tiltakene i detaljplanen.

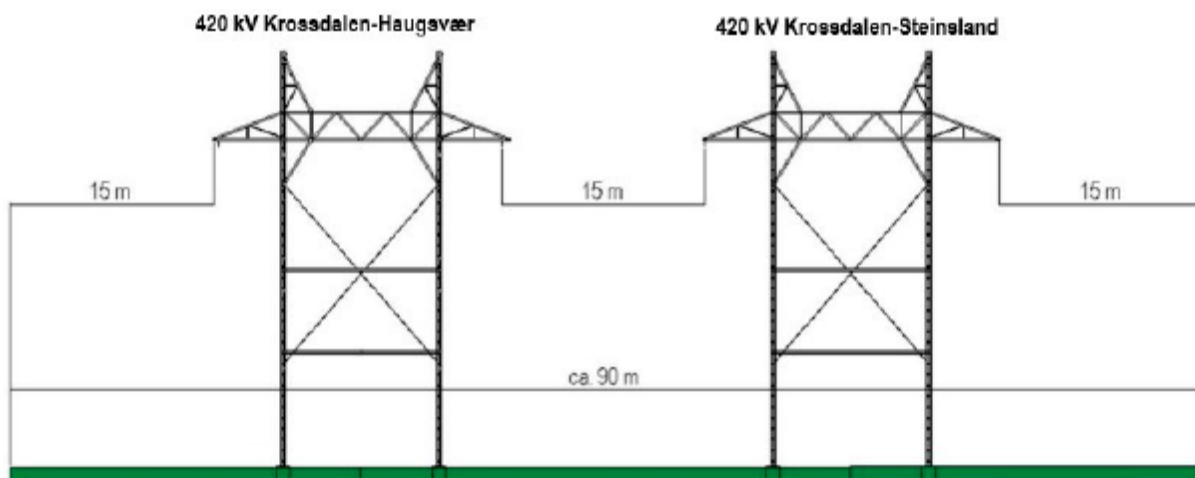
Med disse tiltakene mener NVE at tiltaket ikke vil få vesentlige virkninger for vassdragene. NVE mener derfor at de omsøkte tiltakene slik de er fremlagt ikke krever noen ytterligere behandling etter bestemmelsene i vannressursloven fra NVE. NVE forutsetter at Statnett innhenter nødvendige tillatelser hos Statsforvalteren i Vestland der det blir aktuelt å fjerne kantvegetasjon langs vassdrag eller bekker. NVE vurderer at det aktuelle tiltaket ikke vil medføre en forringelse av vannforekomstene, under forutsetning at de avbøtende tiltakene blir gjennomført. På bakgrunn av dette legger NVE til grunn at tiltaket ikke utløser behov for vurdering etter vannforskriften § 12, og at bestemmelsen derfor ikke er relevant i denne saken.

4.3 Statnetts omsøkte kraftledninger

Statnett søker om å bygge en direkteforbindelse på 420 kV mellom Haugsvær og Krossdalen transformatorstasjoner. Videre søker Statnett om å bygge en ny 420 kV kraftledning mellom Krossdalen transformatorstasjon og Steinsland koblingsstasjon. Denne kraftledningen vil gå øst for, og i parallell trasé med 420 kV-kraftledningen Krossdalen – Haugsvær transformatorstasjoner.

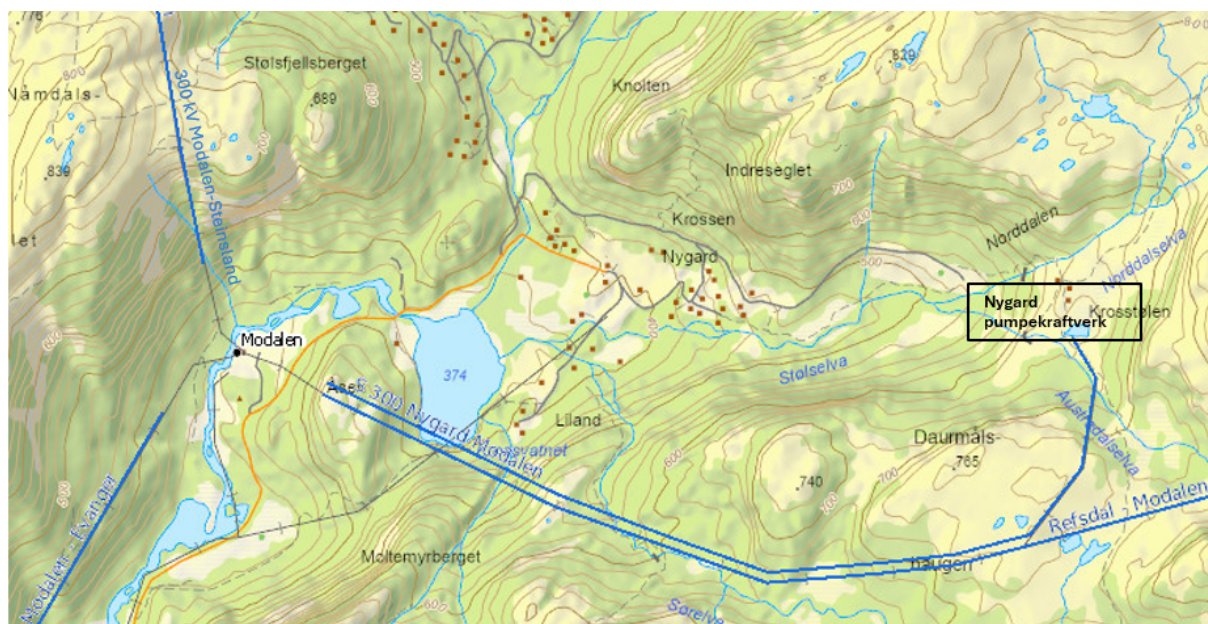
Figur 29: Ledningsomlegging og nye ledningstraseer ved Steinsland koblingsstasjon

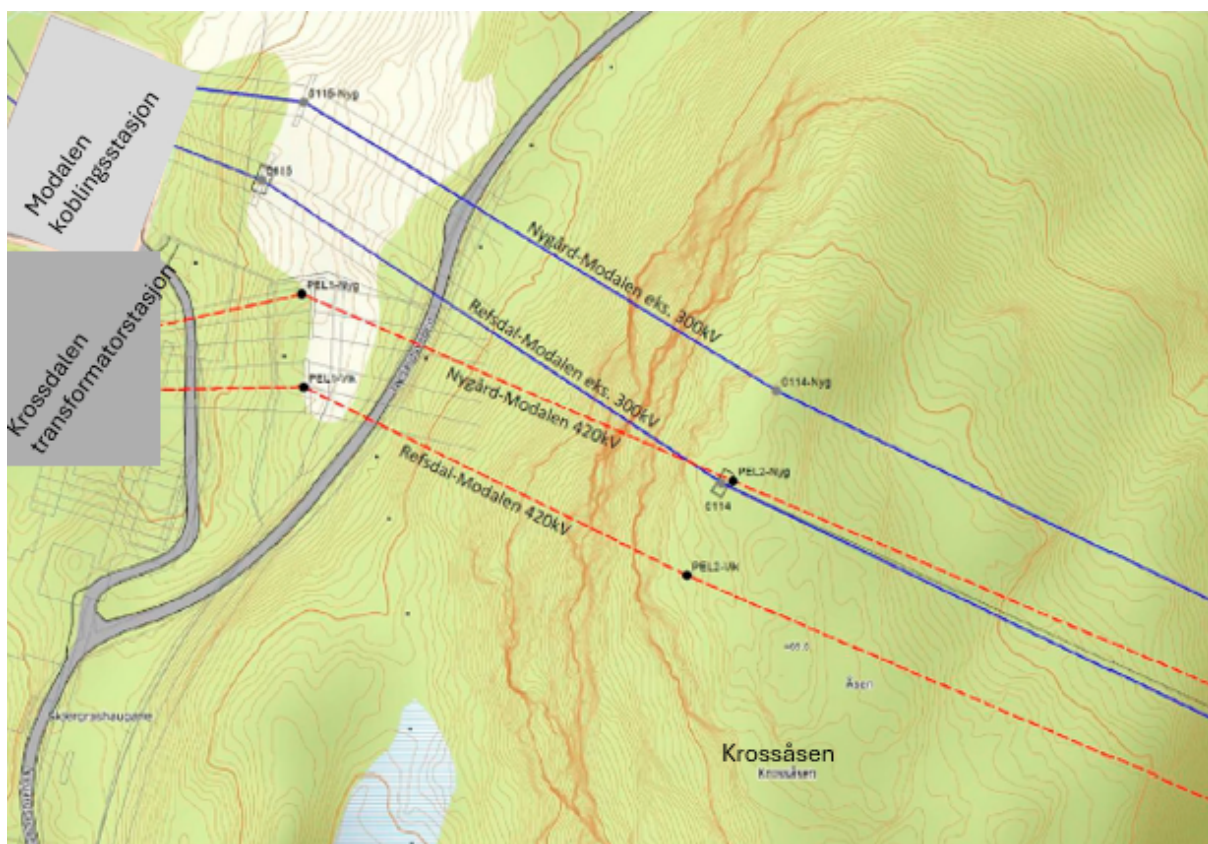
Figur 30: Statnett søker om å bygge et klausulert byggeforbudsbelte på ca. 90 meter totalt for de to parallelle traseene

Statnett må også legge om ledningene Refsdal–Modalen og Modalen–Evanger slik at de går til nye Krossdalen stasjon i stedet for Modalen.

Figur 31: Dagens situasjon med kraftledninger inn til Modalen koblingsstasjon. Luftledningene skal legges om inn til Krossdalen transformatorstasjon.

Figur 32: Ledningsomlegging inn til Krossdalen transformatorstasjon. Heltrukne streker er ledninger som skal rives. Stiplede streker er ledninger som skal bygges. Virkninger for arealbruk

4.3.1 *Ledningenes virkninger for arealbruk*

Statnetts to parallelle kraftledninger mellom Steinsland og Modalen vil ha et samlet ryddebelte på ca. 90 meter langs hele den ca. 5 kilometer lange traseen. Statnett skriver i søknaden at de to nye kraftledningene beslaglegger totalt ca. 450 000 m².

Statnett viser til KU-en der det fremkommer at det totale arealbeslaget reelt er mindre enn det som beregningene viser. Dette er fordi luftspennet er så høyt flere steder at det ikke er nødvendig å ha et ryddebelte under luftledningene. Andre steder går ledningene over fulldyrka jord, myr eller er over tregrensa.

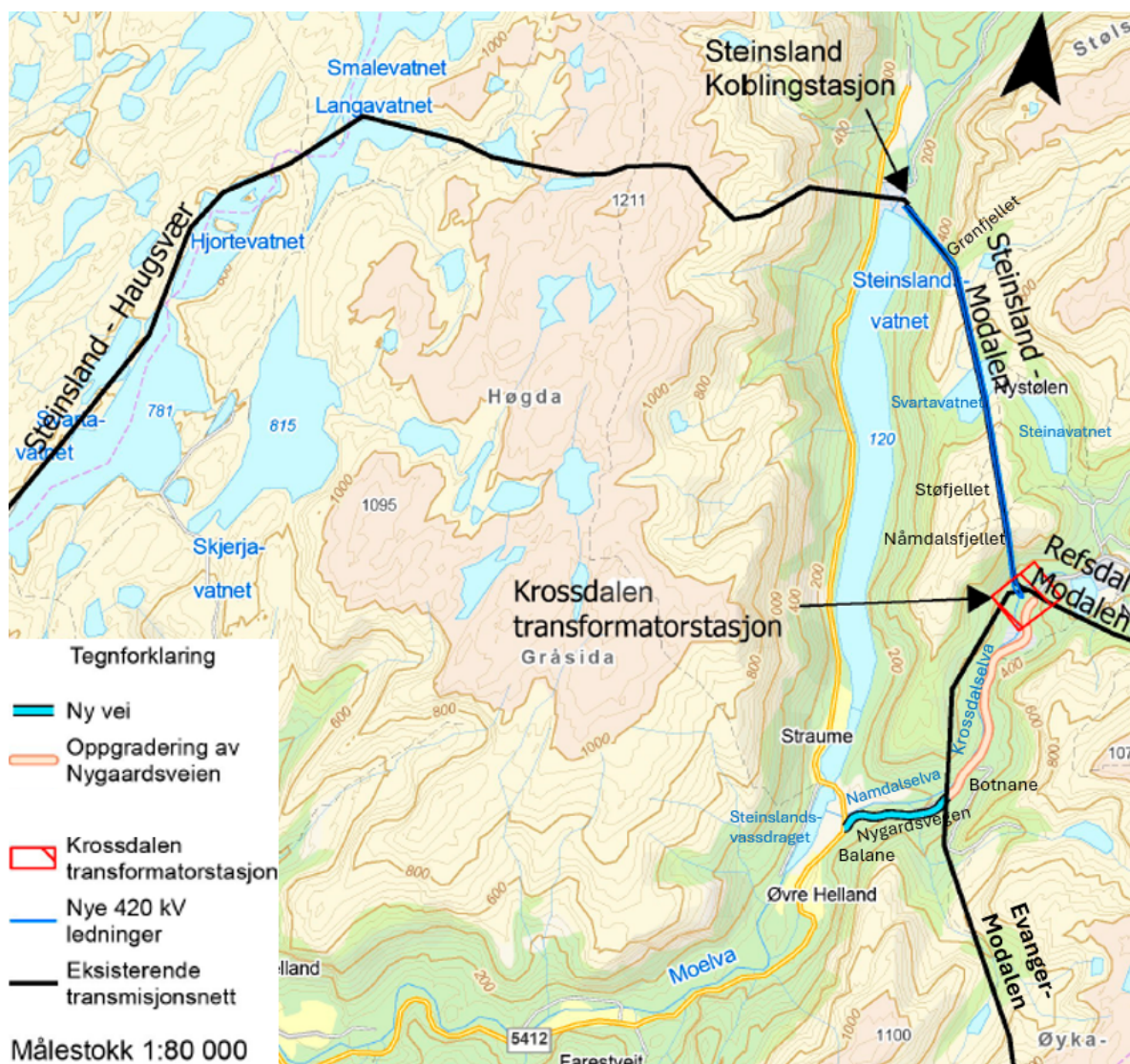
NVE mener at endringene på dagens Refsdal–Modalen og Modalen–Evanger ikke medfører noen vesentlige arealbruksendringer.

Mellom Krossdalen og Steinsland mener NVE at det er positivt at Statnett gjenbruker eksisterende trasé, og bygger kraftledningene i parallelle traseer slik at arealbeslaget reduseres. Videre legger vi Statnetts kommentarer til grunn, og mener at det reelle arealbeslaget er mindre enn beregningene i KU-en tilsier uten at vi har tallfestet reduksjonen.

NVE mener at Statnett har søkt om en løsning hvor arealbeslaget er redusert så langt det lar seg gjøre.

4.3.2 *Ledningenes visuelle virkninger og virkninger for friluftsliv*

NVE vil i dette kapitlet vurdere kraftledningenes visuelle virkninger for friluftsliv, naturopplevelser, kulturmiljøer og synligheten fra fritidsbebyggelse. Vurderingene begrenser seg til de permanente visuelle virkningene. Virkninger i anleggsfasen er forbigående og vektlegges ikke.

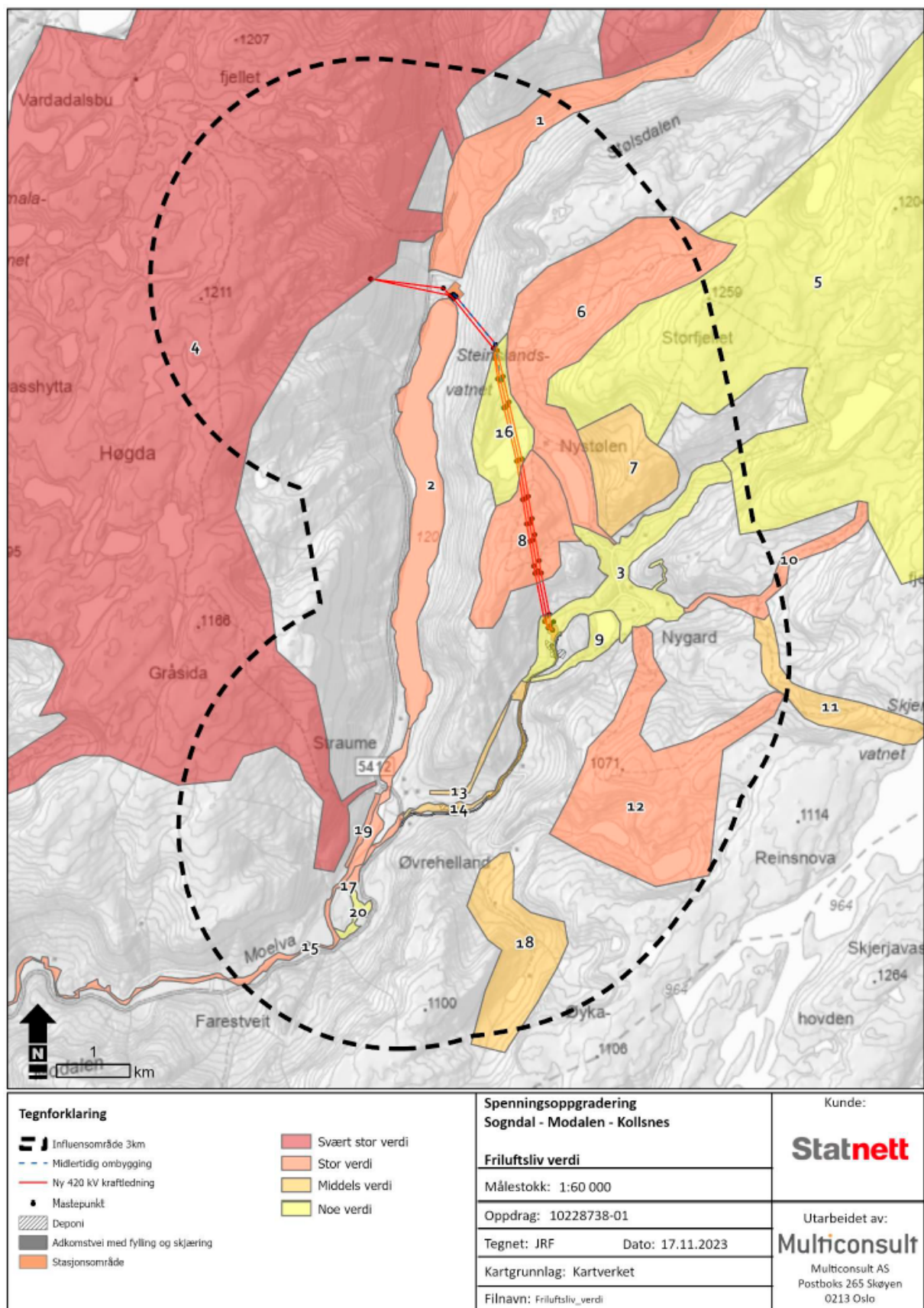

Figur 33: Kartet viser nye parallelle 420 kV kraftledninger fra Krossdalen transformatorstasjon til Steinsland og Haugsvær

Statnett sine omsøkte kraftledninger vil berøre fjellområdene mellom Steinsland og Krossdalen, og strekker seg over områder med snaufjell.

Statnett skriver at innsynet fra Steinslandvatnet og inn mot stasjonsområdet på Steinsland ikke vil endres nevneverdig fra dagens situasjon. Statnett viser til KU-en som vurderer at den omsøkte løsningen gir en samlet middels negativ konsekvens. Dette skyldes primært negative visuelle virkninger på grunn av to parallelle luftledninger, mot én luftledning som er dagens løsning. Statnett skriver at de skal bygge lignende master som de har i traseen i dag, men at de nye mastene blir både høyere og kraftigere. KU-en konkluderer med at de nye luftledningene vil påvirke landskapet i en mer negativ retning enn det dagens luftledning gjør.

Det fremgår av søknaden og KU-en at luftledningene er den delen av tiltaket som gir størst virkninger for friluftslivet. KU-en har kartlagt 20 delområder innenfor influensområdet. Det fremkommer i KU-en at tiltaket ikke medfører permanente inngrep i turstier og viktige friluftsområder. Statnett skriver at de vil informere om anleggsarbeidet i forkant, slik at det ikke påvirker bruksmulighetene til friluftsområdene. Videre skriver Statnett at de vil erstatte skilt til turruter dersom noen må fjernes på grunn av anleggsarbeider.

Figur 34. Verdikart for friluftsliv innenfor influensområdet

Aase skriver i brev av 11. august 2024 at de mener det er mangler i NVE Atlas, og at ikke alle turstiene er tegnet inn i kartet.

Turlaget skriver i brev av 12. august 2024 at de ønsker at ny trasé bygges lengst mulig vest for å begrense landskapsvirkninger ved Steinsvatnet. De mener at tiltaket gir negative visuelle virkninger spesielt for friluftsområdet Nåmdalsfjellet, og negative fjernvirkninger for andre steder i Stølsheimen.

Modalen kommune skriver i brev av 28. august 2024 at to kraftledninger i parallell trasé vil gi svært negative visuelle virkninger. Kommunen mener at Nygard, Nystølen, Svartavatnet og Kvitevassdalen med Storfjellet og Nåmdalsfjellet er et viktig friluftsområde for innbyggerne i Modalen kommune og folk i Nordhordland. Kommunen mener at verdien av Svartavatnet ikke kommer godt nok frem i KU-en. Videre skriver kommunen at de har bygget dagsturhytte i området, og at det er flere godt etablerte turstier i området rundt- og frem til dagsturhytta. Kommunen mener at det er uheldig at Statnett bygger to luftledninger i parallell trasé, og at ryddebeltet båndlegger mye av områdene som kan nyttes til friluftsliv.

Kommunen forutsetter at skilt blir erstattet og at turstier ikke ødelegges. Kommunen skriver videre at Statnett må etablere stioverganger slik at turnetett forblir sammenhengene. Kommunen ønsker å medvirke i detaljplanfasen, og mener det er viktig med lokalkunnskap når man skal detaljplanlegge tiltakene.

Flere høringsparter mener at ikke alle turløypene i området er vurdert tilstrekkelig i KU-en.

Statnett skriver i sine kommentarer til høringsuttalelsene at den omsøkte traseen er optimalisert for mest mulig gjenbruk av dagens trasé, og for å ivareta forsyningssikkerheten i prosjektperioden gjennom minst mulig behov for utkobling av forbindelsen Modalen–Steinsland–Haugsvær. Statnett vurderer at det er krevende å finne en annen ledningstrasé som ville gitt bedre skjerming i terrenget.

Videre skriver Statnett at de kan skåne vegetasjonen langs traseen på de områdene som det er tilstrekkelig avstand til luftledningene. Statnett mener at dette vil dempe de visuelle virkningene for blant annet friluftsliv.

Den 31. mars 2025 gir Statnett ytterligere kommentarer til høringsuttalelsene. Statnett skriver at de kan vurdere vegetasjonsskjerming og voller ved Steinsland i detaljplanen, men peker på at det er begrenset med areal til dette ved vannet og elven. Statnett skriver videre at voller medfører naturinngrep utover den omsøkte stasjonstomten, og mener det vil være hensiktsmessig å ta vare på mest mulig av vegetasjonen rundt stasjonsområdet.

NVE mener at de nye luftledningene vil gi visuelle virkninger. Vi mener at ledningene blir synlig fra et større område enn dagens ledning. Spesielt ved Nåmdalsfjellet og over Grønfjellet blir de nye luftledningene merkbart mer synlig. Ettersom fjellområdene mellom Krossdalen og Steinsland består av mye snau fjell, mener vi at det er uunngåelig at kraftledningene synes. Videre mener vi at dagens luftledning også er godt synlig i landskapet og fra flere friluftsområder.

For å begrense synligheten av kraftledningstraseene og for å ivareta hensynet til naturmangfoldet, stiller NVE vilkår om at Statnett skal begrense skogryddingen så langt det vurderes som hensiktsmessig. Dette gjelder spesielt i krysningsspunkter med vei og merkede stier, men også ved ledningsinnføringene til Krossdalen transformatorstasjon og Steinsland koblingsstasjon. Behov for skogrydding skal omtales i detaljplanen.

NVE stiller vilkår om at Statnett i detaljplanen skal beskrive endelige masteplasseringer på strekningen mellom Krossdalen transformatorstasjon og Steinsland koblingsstasjon. På denne strekningen søker Statnett om å bygge luftledningene i parallelle traseer, og NVE mener at mastene så langt det lar seg gjøre, skal plasseres ved siden av hverandre for å dempe visuelle virkninger av tiltaket. Dersom dette ikke lar seg gjøre, skal det dokumenteres i forbindelse med detaljplanen. Vi forutsetter at Statnett plasserer mastene slik at turstier fortsatt kan krysse under luftledningene i området. Statnett skal i detaljplanen beskrive hvordan de skal informere og merke (skilte) alternative turstier og skiløyper i forbindelse med anleggsarbeidet.

NVE mener at det er uunngåelig at ledningene blir synlige, men at Statnett har planlagt ledningene for å redusere virkninger der hvor det er hensiktsmessig og mulig. NVE setter vilkår i konsesjonen for å redusere virkningene ytterligere, og mener at med disse tiltakene blir virkningene for landskap og friluftsliv akseptable.

4.3.3 Virkninger for naturmangfold

I henhold til naturmangfoldloven § 7 plikter NVE å legge til grunn prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 til 12 når det skal vurderes om det skal gis konsesjon til et tiltak eller ikke.

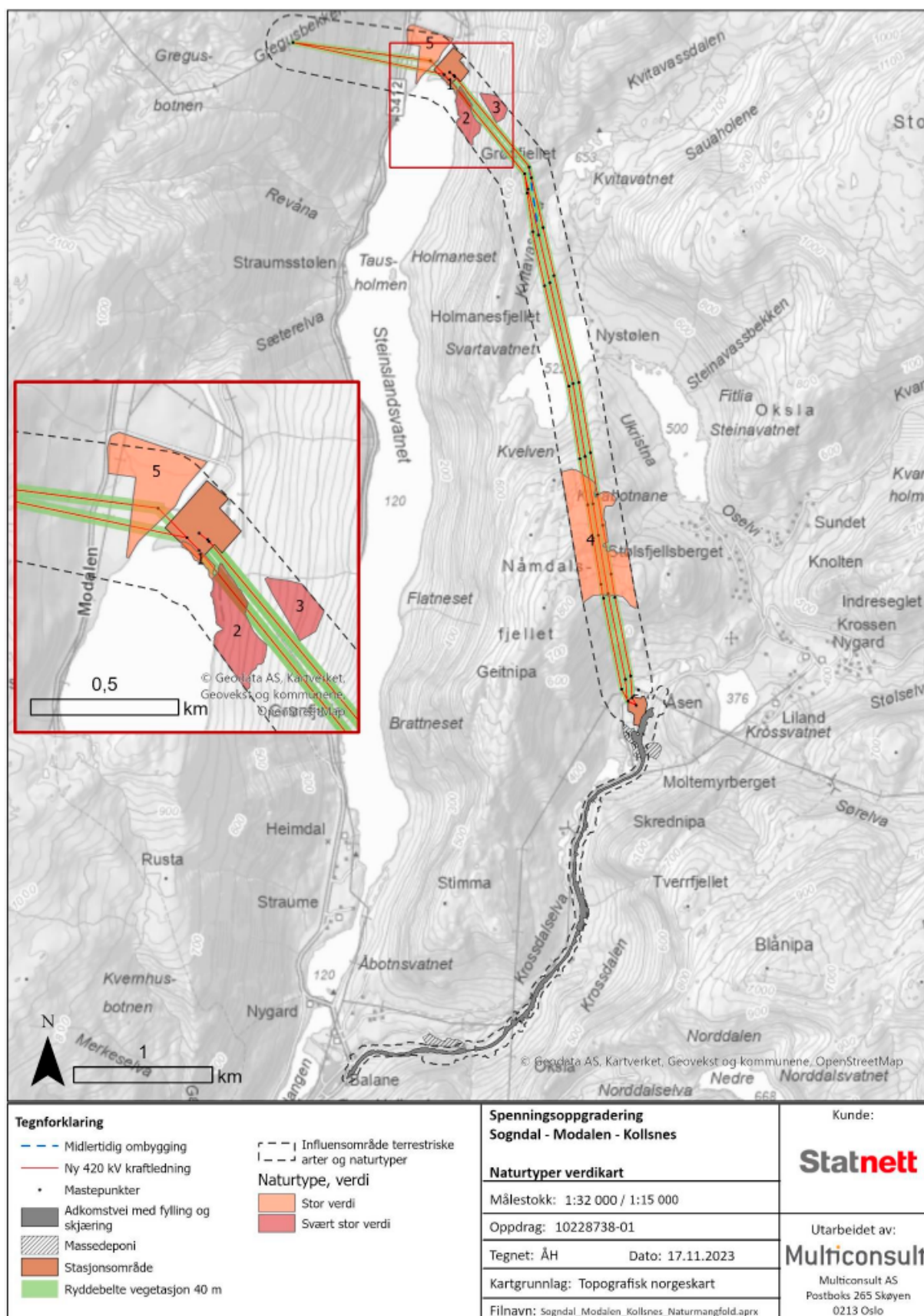
Naturmangfoldloven § 8 første ledd krever at vedtak som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig skal bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologisk tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kunnskapsgrunnlaget i denne saken bygger på beskrivelse av tiltaket og vurdering av konsekvenser i søknaden. I tillegg har høringsparter kommet med innspill på vurderinger og konsekvenser. NVE har gjort egne søk i databaser for å se om det har kommet inn ny informasjon i området.

En viss usikkerhet om hvorvidt vi besitter fullstendig kunnskap om de biologiske verdiene i influensområdet vil alltid være til stede. NVE vurderer allikevel at den samlede dokumentasjonen som her foreligger gir tilstrekkelig grunnlag for å drøfte og vurdere effekten av å bygge og drive ny vei for transformatortransport, transformatorstasjonen, masselagrene og kraftledningene, i samsvar med kravet i naturmangfoldloven § 8. NVE mener derfor at føre-var-prinsippet som fremgår av naturmangfoldloven § 9 ikke kommer til anvendelse i denne saken.

NVE fokuserer i vurderingene under kun på arter eller naturtyper som tiltaket vil kunne få vesentlige virkninger for.

4.3.3.1 Naturtyper

I influensområdet til veiltakene på Nygardsvegen, permanente masselagre D1-D3, Krossdalen transformatorstasjon og kraftledningene fra Krossdalen transformatorstasjon i retning Steinsland og Haugsvær, er det kun kraftledningene som skal bygges innenfor et område med kartlagte verdifulle naturtyper etter miljødirektoratets instruks. I KU-en er det registrert fem verdifulle naturtyper, og det er fire av disse naturtypene som tiltaket vil kunne få vesentlige virkninger for dersom det ikke gjennomføres avbøtende tiltak.

Figur 35. Kartlagte verdifulle naturtyper etter miljødirektoratets instruks. Fra konsekvensutredningen.

En flomskogmark, Storeholmen 1, ligger sør for Steinsland koblingsstasjon og er markert som område 1 i figur 35. Flomskogmark er sårbar (VU) på norsk rødliste for naturtyper (2018). Kraftledningen Krossdalen–Haugsvær skal gå gjennom denne naturtypen forbi sørsiden av Steinsland koblingsstasjon. Å bygge kraftledningen vil ifølge KU-en føre til alvorlig miljøskade ettersom ryddebeltet vil berøre over 50 % av den registrerte lokaliteten. KU-en vurderer videre at hogst i store deler av lokaliteten vil føre til at restarealene mister sine økologiske kvaliteter og funksjon.

En gammel høgstaudegråorskog, Storeholmen 2, er markert som område 2 figur 35. Kraftledningen Krossdalen-Haugsvær samt ryddebeltet til Krossdalen–Steinsland skal gå gjennom denne naturtypen. KU-en har ikke funnet rødlistede arter i forbindelse med kartleggingen. KU-en skriver at det heller ikke er registrert rødlistede arter innenfor området fra tidligere. KU-en vurderer at kraftledningene vil føre til alvorlig miljøskade, ettersom ryddebeltet vil berøre ca. 18 % av lokaliteten. KU-en vurderer videre at hogst av gammel skog vil føre til en varig forringelse av middels alvorlighetsgrad, og kan føre til endrede fuktighetsforhold i lokaliteten.

En kalkfattig og intermediær fjellside, leside og tundra, Støfjellet, er markert som område 4 i figur 35. De parallelle kraftledningene Krossdalen-Steinsland/Haugsvær skal gå gjennom denne naturtypen. I KU-en er naturtypen gitt *stor* verdi ettersom den er rødlistet som en nær truet naturtype og er kartlagt med høy lokalitetskvalitet. I KU-en fremkommer det at det i dag er fire høyspentmaster innenfor området, og at det omsøkte alternativet medfører ytterligere 3 nye master. KU-en vurderer videre at plasseringen av de nye mastene berører mindre enn 20 % av lokalitetens areal, og at dette ikke er et spesielt viktig område i lokaliteten. KU-en konkluderer med at den omsøkte løsningen vil ha liten påvirkning på naturtypen, men at det vil føre til noe forringelse av naturtypen.

Steinsland er markert som område 5 i figur 35. Området ble ikke kartlagt i forbindelse med utredningen, men det fremkommer i KU-en at området senest ble kartlagt for skogvern på vegne av Miljødirektoratet i 2022. Dette området består av både flomskogmark og semi-naturlig eng, og er i KU-en vurdert som sårbare naturtyper (VU) i henhold til norsk rødliste for naturtyper (2018). KU-en vurderer videre at gråorheggeskog, flommarkstype, er en mangel-naturtype på Vestlandet (Framstad m.fl. 2017). Naturtypen er i KU-en gitt *stor verdi* ettersom det er en sårbar naturtype med moderat lokalitetskvalitet. Dagens luftledning strekker seg over tresjiktet gjennom lokaliteten, og det har ikke vært behov for å etablere ryddebelte gjennom lokaliteten. Med den omsøkte løsningen, skal det bygges et nytt mastepunkt innenfor lokaliteten. KU-en legger til grunn at det ikke må etableres ryddebelte for den nye luftledningen ut fra Steinsland koblingsstasjon, og at det er kun mastepunktet som medfører arealbeslag i lokaliteten. KU-en vurderer videre at arealinngrepet er på under 20 % av lokalitetens totale areal, og gir liten forringelse for resten av lokaliteten. KU-en konkluderer med at den omsøkte løsningen samlet sett vil føre til noe forringelse av naturtypen.

Statsforvalteren i Vestland skriver i brev av 9. august 2024 at de vurderer at de omsøkte tiltakene gjelder oppgradering av hovedstrømforsyningen som har stor samfunnsnytte. Statsforvalteren mener det vil være uunngåelig at et tiltak av en slik størrelse ikke medfører konsekvenser for naturmiljø, friluftsinteresser og dyrka mark. Statsforvalteren legger til grunn at de avbøtende tiltakene som er foreslått i KU-en blir vurdert, og i vesentlig grad satt som vilkår i konsesjonen. Statsforvalteren vurderer videre at naturmiljø, friluftsinteresser og landbruk er forsøkt ivaretatt i planleggingen av tiltaket. Statsforvalteren stiller seg bak de tekniske vurderingene som ligger bak de ulike plasseringene av tiltaket.

NVE legger til grunn Statnetts beregninger for arealbruk i konsesjonssøknaden, og bygger på våre egne vurderinger tidligere i dette dokumentet. Vi mener at luftledningene skal gå i så høyt spenn at det i store deler av traseene ikke er nødvendig å ha et ryddebelte. Videre viser vi til at Statnett i søknaden skriver at det kun er aktuelt å hugge enkelttrær i deler av traseen, men at det ikke er snakk om full skogrydding slik som KU-en tar utgangspunkt i. Vi vurderer at luftledningene ikke vil påvirke naturtypelokalitetene nevneverdig i driftsfasen. Videre mener vi at plasseringene av mastene vil gi direkte inngrep i naturtypene markert som område 1, 4 og 5. NVE stiller derfor vilkår om at endelig masteplasseringer skal beskrives i detaljplanen. Videre stiller NVE vilkår om at en plan for anleggsarbeidet skal beskrives i detaljplanen. I planen skal Statnett også beskrive hvordan de planlegger skånsomt anleggsarbeid og kjøring innenfor de kartlagte naturtypene, i forbindelse med bygging og vedlikehold av ledningene.

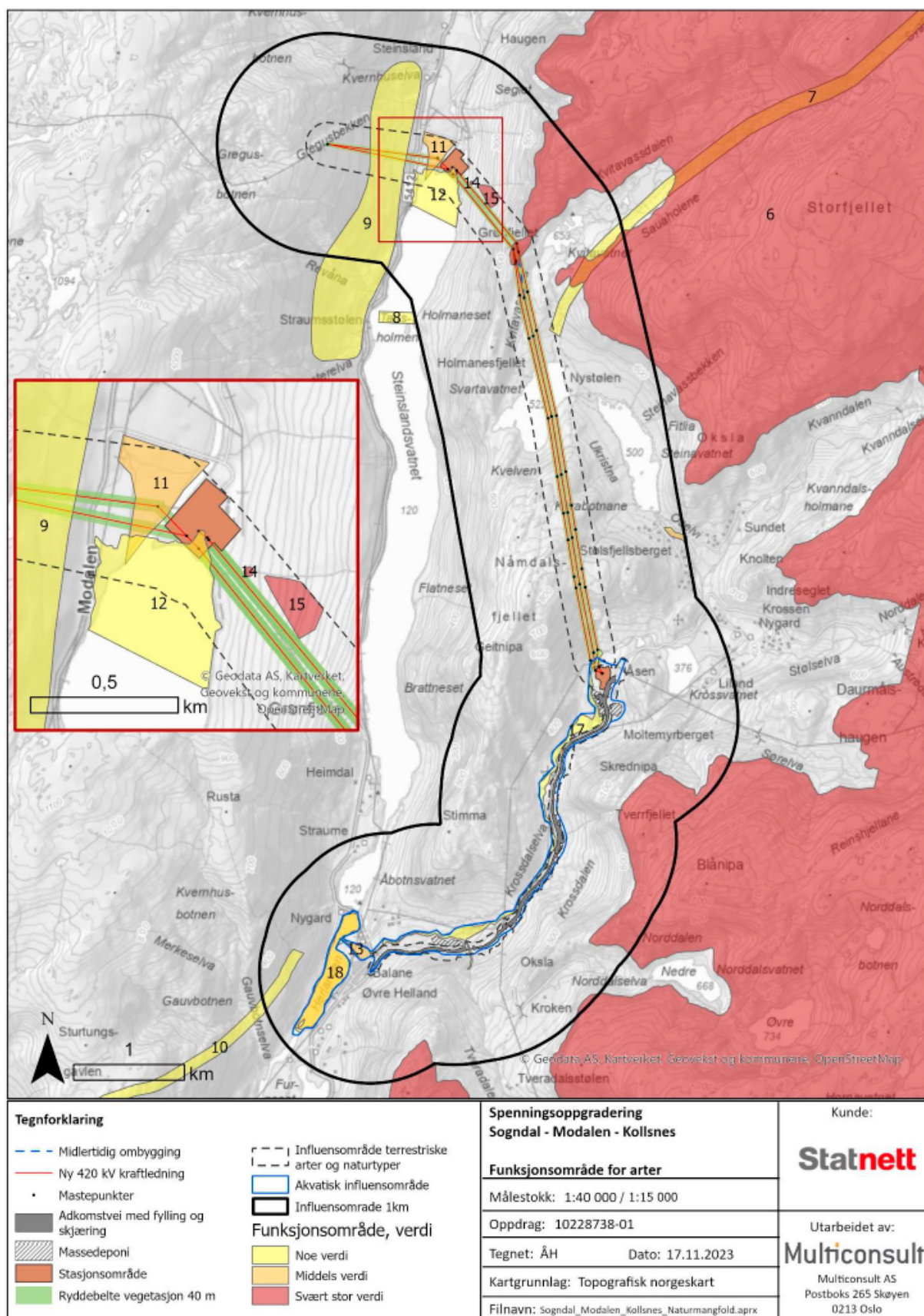
NVE mener videre at hogst av enkelttrær i disse naturtypene gir små virkninger på naturmangfoldet, men stiller vilkår om at trærne som felles skal bli liggende igjen på bakken. NVE vurderer at liggende død ved bidrar til å øke de økologiske kvalitetene og funksjonene til disse naturtypene.

NVE stiller videre vilkår om at rydding av skog skal utføres i henhold til NVE sin veileder om skogrydding i kraftledningstraseer. I detaljplanen skal Statnett spesielt beskrive hvordan de planlegger skånsom hogst og gjenlegging av enkelttrær i de to naturtypene Storeholmen 1 (flomskogmark) og Storeholmen 2 (gammel høgstaudegråorskog).

NVE mener at disse avbøtende tiltakene vil begrense de negative virkningene, og mener at tiltaket ikke vil få vesentlige negative virkninger for naturtyper.

4.3.3.2 Arter

I KU-en er det en sammenstilling av tidligere kjente funn og nye funn av relevante arter som kan bli berørt av tiltaket. Det er ikke gjort ny kartlegging av fugl, men kartleggerne vurderer at datagrunnlaget er tilfredsstillende for oversiktsvurderinger i en konsesjonssøknad. KU-en anbefaler imidlertid at det gjøres en utsjekk av potensielle sårbare arter, for eksempel hekkende rovfugl, i forkant av anleggsarbeidet.

Figur 36. Funksjonsområder for arter. Fra konsekvensutredningen.

Det er gjort noe kartlegging av planter, moser, lav og sopp i forbindelse med naturtypekartleggingen. KU-en vurderer at tiltaket ikke vil ha nevneverdige konsekvenser for truede planter, sopp, moser, lav, fisk og pattedyr (foruten villrein).

4.3.3.2.1 Villrein

Funksjonsområde nr. 6 i figur 36 er Fjellheimen villreinområde som i KU-en er vurdert til å ha svært stor verdi, siden dette er et nasjonalt villreinområde, og rein er en nært truet (NT) ansvarsart for Norge.

Statnett skriver i søknaden at tiltakets influensområde tangerer Fjellheimen villreinområde. Videre skriver Statnett at de vil gå i dialog med Fjellheimen villreinområde og Statens naturoppsyn i videre planlegging for å avtale eventuelle tiltak når anleggsarbeidet skal gjennomføres. Statnett skriver at stans i anleggsarbeider vil være kritisk for fremdriften og ferdigstilling av tiltaket.

KU-en viser til at villreinområdet totalt er 1 705 km², og at ca. 0,85 km² strekker seg innenfor influensområdet og tangerer rydebeltet til Statnetts kraftledninger Krossdalen-Steinsland/Haugsvær.

KU-en har benyttet Naturbase samt en rapport fra Villreinsenteret fra 2020, som viser at det ikke er registrert beiteområder, kalvingsområder eller trekkområder innenfor influensområdet. KU-en vurderer at villreinen forflytter seg, og trolig bruker de ulike områdene noen år av gangen. KU-en vurderer at tiltaket ikke vil påvirke villreinen i driftsfasen ettersom det allerede er en kraftledning i traseen i dag.

KU-en vurderer videre at anleggsarbeidet vil kunne påvirke villreinen dersom støyende anleggsaktivitet utføres når villreinen er i området. KU-en mener at dette kan føre til at villreinen også skyr leveområdet i driftsfasen. KU-en konkluderer med at tiltaket vil ha ubetydelige endringer for villreinens funksjonsområde, og legger til grunn at Statnett gjennomfører avbøtende tiltak og ikke starter anleggsarbeidet dersom villreinen er i området.

Som avbøtende tiltak foreslår KU-en at det i forkant av anleggsarbeidet (en ukes tid) gjennomføres undersøkelser til fots eller helikopter for å få en oversikt over hvorvidt villreinen er i nærområdet. KU-en skriver at det kan bli nødvendig å utsette deler av strekningen om villreinen er i området.

Vestland fylkeskommune skriver i brev av 20. august 2024 at det er viktig at Statnett går i dialog med forvaltninga av villreinområdet for å unngå at tiltaket reduserer verdier for leveområdet til villreinen.

NVE legger til grunn de kartleggingene og observasjonene som finnes for villrein innenfor Fjellheimen villreinområde. Disse viser at villreinen i hovedsak beveger seg oppe på fjellet i den nord-østre delen av villreinsområdet, i god avstand fra tiltaksområdet. I vår vurdering legger vi også til grunn at en svært liten andel av villreinens funksjonsområde er innenfor influensområdet.

NVE registrerer at KU-en legger til grunn at tiltakshaverne ikke starter anleggsarbeidet dersom det er villrein i influensområdet. Det er en vesentlig høydeforskjell fra tiltaksområdet og opp til funksjonsområdet for villrein. Selv om deler av anleggsarbeidet medfører støyende aktivitet og helikoptertransport, mener vi at sannsynligheten er lav for at støy fra anleggsvirksomhet skal nå frem til de områdene som villreinen bruker.

NVE legger til grunn at det omsøkte tiltaket ikke medfører arealbruksendringer for villreinen, og mener at det kun er anleggsfasen som kan påvirke villreinens funksjonsområde. Videre mener vi at Statsforvalteren er rette myndighet til å vurdere behovet for befarings av villrein i området. NVE

stiller vilkår om at Statnett skal lage en plan for anleggsarbeidet, der hensynet til villreinen skal omtales. Det skal dokumenteres at planen er laget sammen med Statsforvalteren. Det må fremgå hvordan Statnett skal tilpasse anleggsarbeidet dersom villreinen er i området.

Vi mener at de omsøkte tiltakene ikke har virkninger for villreinens funksjonsområder så lenge anleggsarbeidet planlegges i samråd med Statsforvalteren.

4.3.3.2 Planter

Funksjonsområde nr. 14 i figur 36 er leveområde for alm og almekullsopp, som henholdsvis er registrert som sterkt truet (EN) og nær truet (NT). Funksjonsområdet får derfor svært stor verdi i KU som habitat for en sterkt truet art.

For funksjonsområde nr. 14 vurderer KU-en at tiltaket berører utkanten av funksjonsområdet, men ikke de rødlistede artene. Ettersom funksjonsområdet strekker seg 15 meter fra registrerte arter, vurderer KU-en at tiltaket vil føre til ubetydelige endringer av funksjonsområdet.

Funksjonsområde nr. 15 i figur 36 er leveområdet for alm og almeskinn, som henholdsvis er registrert som sterkt truet (EN) og nær truet (NT). Funksjonsområdet får derfor svært stor verdi i KU som habitat for en sterkt truet art.

For funksjonsområde nr. 15 vurderer KU-en at tiltaket er planlagt med et ryddebelte som går rett ved en utkant av funksjonsområdet, men at det ikke berører de rødlistede artene. KU-en vurderer at tiltaket vil føre til en ubetydelig endring av funksjonsområdet.

NVE bygger på tidligere vurderinger, og mener at tiltaket vil ha ubetydelige virkninger for funksjonsområdet for alm, almekullsopp og almeskinn når Statnett utfører skånsom hogst av enkelttrær i rydebeltet. NVE har vurdert og satt dette som vilkår i kapittel 4.5.4.1 *Naturtyper*.

4.3.3.3 Fugl

Statnett skriver i søknaden at det er gjort flere registreringer av fugl nord i influensområdet på sletta nede ved Steinsland. Statnett skriver at artskart viser at det er registrert gjøk som er vurdert som nært truet (NT) på norsk rødliste for arter (2021), samt heipiplerke som er en ansvarsart for Norge. Statnett skriver også at KU-en peker på at artsregistreringer kan tyde på at det trolig er gode leveområder for fugl i tilknytning til Stølselva som renner ut i Steinslandsvatnet. Statnett skriver videre at det er begrenset med anleggsarbeider som skal gjennomføres i området ved Steinsland. Videre skriver Statnett at det ikke er noe som tyder på at spennet fra Haugsvær ned til Steinsland koblingsstasjon er en utsatt strekning med tanke på kollisjonsfare for sårbare arter. Statnett skriver at de vil gå i dialog med Statsforvalteren ved utarbeidelse av detaljplanen, for å avklare om det er nødvendig å angi minimumsavstander fra eventuelle hekkende fugl.

Det fremkommer i KU-en at det ikke er gjennomført feltarbeid/befaringer for fugl, og at utredningen baserer seg på informasjon fra databaser og opplysninger fra Statsforvalteren. Videre opplyser KU-en om at de fleste registreringer av fugl er gjort nord i influensområdet, på sletta nord for Steinslandsvatnet ved Steinsland koblingsstasjon.

KU-en skriver at de anser datagrunnlaget som tilfredsstillende for oversiktsvurderinger i en konsesjonssøknad. Imidlertid anbefaler KU-en å gjøre en kartlegging av hekkende rovfugl før anleggsstart slik at det kan innføres avbøtende tiltak med tanke på hekketid.

Funksjonsområde nr. 11 i figur 36 er leveområde for fugl, Storeholmen. Dette er et område på sletta like nord-vest for Steinsland koblingsstasjon. KU-en vurderer at leveområdet har middels verdi, ettersom området har funksjoner som hekkeområde og trolig rasteområde for trekkfugl

For funksjonsområde nr. 11 vurderer KU-en at tiltaket vil medføre ubetydelige endringer. Med den omsøkte løsningen vil kraftledningen forbi Steinsland krysse funksjonsområdet lenger sør enn dagens løsning, men KU-en vurderer at løsningen ikke vil være vesentlig forskjellig fra dagens situasjon.

Funksjonsområde nr. 12 i figur 36 er beiteområde for andefugl nord for Steinslandsvatnet. KU-en vurderer at dette leveområde har noe verdi, som leveområde for livskraftige arter.

For funksjonsområdet nr. 12 vurderer KU-en at tiltaket vil medføre en ubetydelig til noe forringet endring. Den omsøkte løsningen innebærer at kraftledningen krysser tettere på Steinslandsvatnet, og KU-en vurderer at leveområdets kvalitet forringes noe ettersom dette kan medføre en svak økt kollisjonsfare. KU-en skriver imidlertid at effekten er vanskelig å estimere ettersom det er kort avstand mellom dagens kraftledningsløsning og den som er omsøkt.

Som avbøtende tiltak, skriver KU-en at det bør vurderes merking av luftledninger på utsatte strekninger, og at dette kan ha betydelig effekt med tanke på å redusere kollisjonsrisikoen for sårbare arter. Videre foreslår KU-en at støyende aktivitet, som sprenging, bør utføres utenfor hekkesesongen til rovfugl dersom mulig, mens mindre støyende aktivitet kan gjennomføres hele året.

Statsforvalteren i Vestland skriver i brev av 9. august 2024 at de legger til grunn at de foreslåtte avbøtende tiltakene i KU-en blir vurdert, og så langt det er hensiktsmessig settes som vilkår i konsesjonen og innarbeides i detaljplanen.

Som omtalt i kapittel 4.5.2, har Modalen kommune i brev av 28. august 2024 skrevet at de ønsker at master, ledninger og isolatorer kamufleres med farger og materialer som tilpasses naturen rundt.

NVE har bedt Statnett om å kommentere avbøtende tiltak som er foreslått i KU-en. Den 31. mars 2025 skriver Statnett at vilkår om fagleavvisere kan innarbeides i det omfanget NVE finner det nødvendig.

NVE konstaterer at KU-en vurderer at den nye kraftledningen forbi Steinsland koblingsstasjon i retning Haugsvær vil krysse tettere på funksjonsområdet mot Steinslandsvatnet, og at dette kan medføre økt kollisjonsfare for fugl. Imidlertid skriver KU-en at dette er vanskelig å vurdere ettersom den nye kraftledningen flyttes ca. 100 meter fra dagens luftledning.

NVE legger til grunn at luftledningene ned fra Grønfjellet skal gå i høyt spenn, og at luftledningen som går forbi Steinsland koblingsstasjon i retning Haugsvær krysser tettere på Steinslandsvatnet enn dagens løsning. Videre legger vi til grunn at dette området kan være en innflygningsrute for blant annet andefugl til og fra Steinslandsvatnet. Vi mener at to parallelle luftledninger i høyt spenn øker kollisjonsfaren for fugl. NVE stiller derfor vilkår om at det skal monteres fagleavvisere på 420 kV kraftledningen Krossdalen-Steinsland fra der luftledningen går ned fra Grønfjellet og inn til koblingsstasjonen. Det skal også monteres fagleavvisere på 420 kV kraftledningen Krossdalen-Haugsvær fra der luftledningen går ned fra Grønfjellet, forbi Steinsland koblingsstasjon og frem til fylkesvei 5412. Endelig avgrensning av strekningene skal beskrives og begrunnes i detaljplanen. Ved kryssing av trekkrueten ved Steinsland koblingsstasjon skal de strømførende linene til 420 kV Krossdalen-Steinsland og 420 kV Krossdalen-Haugsvær henge i samme horisontale plan. Dersom dette ikke lar seg gjøre, skal det dokumenteres i forbindelse med detaljplanen.

Videre stiller NVE vilkår om at fagfolk med relevant kompetanse skal kartlegge influensområdet for hekkende rovfugl. Resultatet av kartleggingen skal fremgå i detaljplanen. Detaljplanen skal også beskrive hvordan Statnett skal hensynta hekkende rovfugl under anleggsarbeidet. Dersom

Statnett mener det er nødvendig å utføre arbeider i hekketiden, må dette begrunnes i detaljplanen.

Når disse avbøtende tiltakene gjennomføres, mener NVE at den omsøkte løsningen har akseptable virkninger for funksjonsområdene til fugl.

NVE mener at kamuflering av master, ledninger og isolatorer er et tiltak som øker kollisjonsfaren for fugl. NVE bygger på tidligere vurderinger, og mener at begrenset trasérydding vil være et godt avbøtende tiltak for å dempe direkte innsyn til kraftledningene og stasjonene.

4.3.3.3 Fremmede arter

I Statnetts uttalelse den 31. mars 2025 drøfter de foreslåtte avbøtende tiltak i KU-en. Statnett vurderer at kartlegging av fremmedarter er mest relevant der gravearbeidene medfører at massene fraktes ut av området de graves ut i. For graving på mastepunkter og anleggelse av riggplassene, skriver Statnett at massene blir tilbakeført, og de ser derfor ikke behovet for å kartlegge disse massene. Statnett ber om at et eventuelt vilkår om dette spesifiseres med hvilke områder som skal kartlegges.

NVE mener at håndtering av masser i forbindelse med anleggsarbeidet i områder der det vokser fremmede arter, vil medføre risiko for at disse artene spres. Forskrift om fremmede organismer setter en rekke krav til håndtering av fremmede arter for å unngå spredning. NVE vil sette vilkår i konsesjonen om at Statnett og Eviny i detaljplanen skal beskrive hvordan anleggsarbeidene kan gjennomføres uten fare for å spre fremmede arter.

4.3.3.4 Samlet belastning i henhold til prinsippene i naturmangfoldloven

I henhold til naturmangfoldloven § 10 skal påvirkningen av et økosystem vurderes ut ifra den samlede belastningen økosystemet er eller vil bli påvirket av. Ifølge forarbeidene (Ot.prp. 52 (2008-2009) s. 381–382) er det effekten på naturmangfoldet som skal vurderes i prinsippet om samlet belastning, ikke det enkelte tiltaket som sådan. For å kunne gjøre dette er det nødvendig med kunnskap om andre tiltak og påvirkningen på økosystemet, hvor det både skal tas hensyn til eksisterende inngrep og forventede framtidige inngrep.

I denne saken, søker Statnett om å bygge nytt kaihakk og gjøre permanente veiltak inkludert ny vei frem til ny transformatorstasjon i Krossdalen. Fra Krossdalen og frem til Steinsland søker Statnett om å bygge to nye kraftledninger i parallell trasé i en lengde på ca. 5 kilometer. Statnett søker også om å legge om en kraftledning fra Evanger inn til Krossdalen transformatorstasjon, samt bygge fire permanente masselagre og 20 midlertidige anleggsplasser. Eviny søker om å spenningsoppgradere sin kraftledning fra Nygard pumpekraftverk og legge den om inn til Krossdalen transformatorstasjon. I forbindelse med dette og arbeider i eksisterende elektriske anlegg, søker Eviny også om å bygge fem midlertidige anleggsplasser. Både Statnett og Eviny søker om å bruke helikopter for transport.

NVE er kjent med at Modalen kraftlag SA har søkt om å bygge Hellandsfossen transformatorstasjon med 22 kV og 132 kV tilknytning i Modalen kommune.

NVE har vurdert den samlede belastningen, jf. naturmangfoldloven § 10, av eksisterende og planlagte tiltak i tiltaksområdet. For NVE har det vært viktig at arealbruk begrenses i størst mulig grad, samt at det er akseptable inngrep i registrerte naturtyper. Videre har NVE fokusert på at midlertidige arealer tilbakeføres og at ikke tiltaket fører til begrensninger på skjøtsel utenfor tiltaksområdet. NVE mener at etableringen av Krossdalen transformatorstasjon og nye kraftledninger ikke vil være i strid med forvaltningsmålet i naturmangfoldloven § 4 eller føre til en så stor økning av samlet belastning for naturtypene i tiltaksområdet at det vil være i strid med

naturmangfoldloven § 10. NVE mener at tiltaket ikke har virkninger som er i konflikt med forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

4.3.3.5 Kostnadene ved miljøforringelse, miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder, §§ 11 og 12

Naturmangfoldloven § 11 tilsier at tiltakshaver skal bære kostnadene ved miljøforringelse. NVE har anledning til å legge føringer i konsesjoner for eventuelle avbøtende tiltak som reduserer virkninger for naturmangfoldet. I naturmangfoldlovens § 12 står det at skader på naturmangfoldet skal unngås ved bruk av driftsmetoder, teknikk og lokalisering som ut fra en samlet vurdering gir de beste samfunnsmessige resultatene. NVE legger også til grunn at konsesjonsbehandlingen skal medføre at tiltaket lokaliseres der de samfunnsmessige ulempene blir minst, jf. energilovforskriften § 1-2. Samtidig vil en eventuell konsesjon legge føringer for hvilke avbøtende tiltak Statnett og Eviny må gjennomføre for å minimere skadene på blant annet naturmangfoldet. Vi viser blant annet til vurderingen av vilkår i kapittel 5.2. På bakgrunn av dette mener NVE at naturmangfoldloven §§ 11 og 12 er hensyntatt.

Etter NVEs vurdering er det viktig at anleggsarbeid som potensielt kan berøre viktige biotoper og leveområder gjennomføres og tilpasses slik at inngrepene i disse områdene blir minst mulige. NVE vil i konsesjonen sette vilkår om en detaljplan, der blant annet avbøtende tiltak i anleggsperioden blir beskrevet nærmere.

4.3.3.6 Oppsummering av virkninger på naturmangfold

NVE mener at tiltaket gir akseptable virkninger for naturmangfoldet, og at avbøtende tiltak vil begrense de negative virkningene.

NVE mener at anleggsarbeidet vil kunne medføre negative virkninger for villrein og hekkende rovfugl, men at dette kan avbøtes ved at Statnett og Eviny har dialog med rette myndigheter og instanser i utarbeidelsen av detaljplanen og i forkant av anleggsarbeidet. Videre mener NVE at luftledningene ved Steinsland koblingsstasjon kan gi negative virkninger for fugl med dårlig manøvreringsevner. NVE mener at dette kan avbøtes ved at Statnett merker luftledningene i områder der fuglene trekker, og at dette vil redusere kollisjonsfaren for fugl.

På bakgrunn av vurderingene over, mener NVE at løsningen som Statnett har søkt om gir akseptable virkninger for naturmiljø.

4.3.4 Luftfart

Statnett skriver i søknaden at kraftledninger kan være luftfartshindre og medføre fare for kollisjoner med fly og helikopter, og at det stilles krav til merking av luftledninger som henger høyt over bakken. Statnett vurderer at kraftledningene som går ned fra Grønfjellet inn til Steinsland og Krossdalen stasjoner må merkes der de går høyt over terrenget. Statnett skriver at de vil avklare merkingen med luftfartsmyndighetene, slik at dette samsvarer med kravene som stilles i lov om luftfart. Statnett vurderer at tiltaket ikke kommer i konflikt med restriksjonssoner for luftfart eller start- og landingskorridorer for de nærmeste flyplassene.

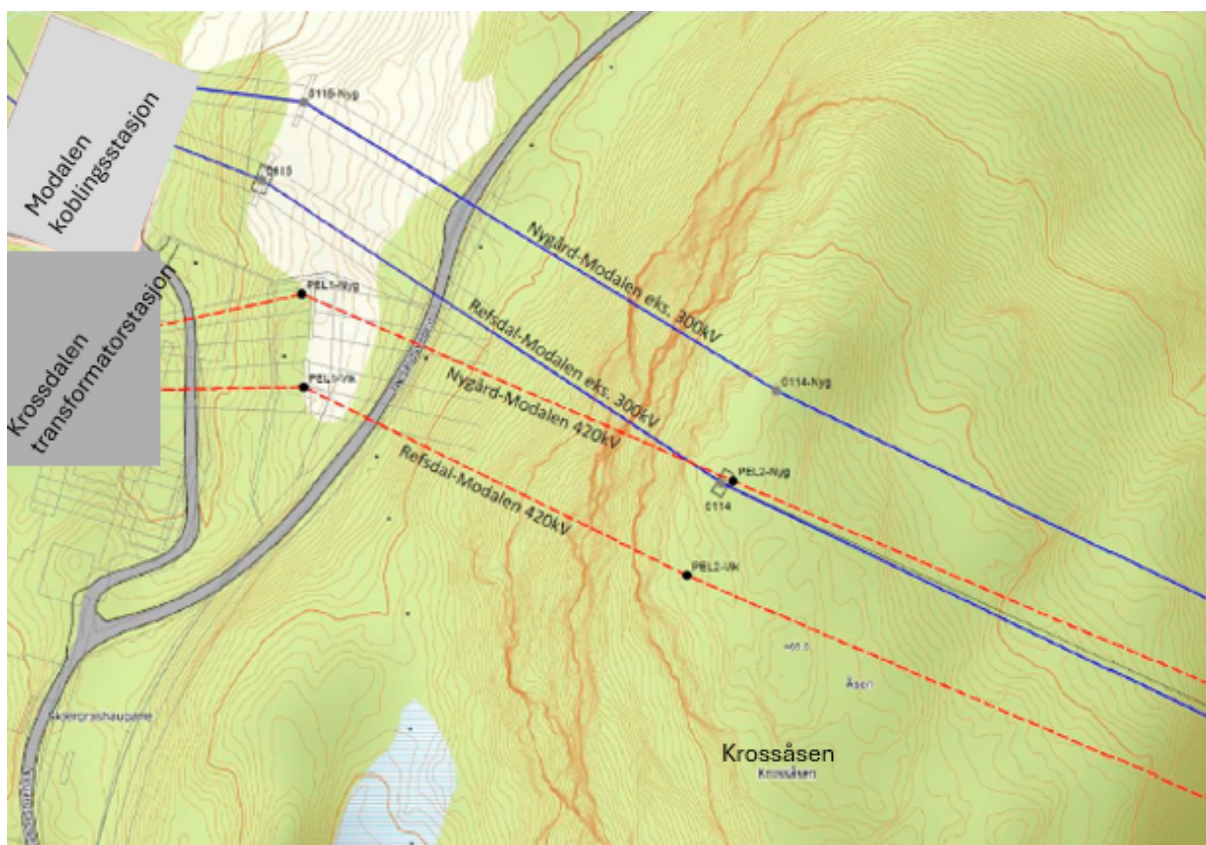
Forsvarsbygg skriver i brev av 12. juni 2024 at kraftledninger og master bør være mest mulig synlig for lavtflygende fly og helikopter. Videre skriver Forsvarsbygg at luftledninger ikke bør kryse daler, elver og vann mer enn absolutt nødvendig, ettersom det er ved krysningspunktene at kraftledningene er spesielt farlig for lavtflygende luftfartøy. De skriver videre at de har felles interesser med fuglelivet om at kraftledninger skal synes mest mulig, og at det derfor ikke bør iverksettes avbøtende tiltak for å kamuflere kraftledninger. Forsvarsbygg tilføyer at master og lengre luftspenn skal rapporteres med stor nøyaktighet både i x, y og z akse, og at disse skal meldes i henhold til Forskrift om rapportering og registrering av luftfartshindre (BSL E 2-1).

NVE forutsetter at Statnett har dialog med rette myndigheter og instanser, inkludert Forsvarsbygg, slik at aktuelle luftledninger merkes og meldes i henhold til gjeldende forskrifter for luftfart. Optimalisering av traseen fra Grønfjellet og ned til/forbi Steinsland skal følges opp i den videre prosjekteringen for å finne en god avveining mellom ulike hensyn som luftfart, fugl, naturverdier og visuelle virkninger. Dette skal omtales i detaljplanen.

4.4 Evinys søknader

Som følge av Statnetts oppgradering og omlegginger til 420 kV, søker Eviny om å oppgradere og legge om til 420 kV for anleggene som er tilknyttet Krossdalen transformatorstasjon og Steinsland koblingsstasjon. De søker også om endringer inne i stasjonene.

Figur 37: Ledningsomlegging inn til Krossdalen transformatorstasjon. Heltrukne streker er ledninger som skal rives. Stiplede streker er ledninger som skal bygges.

4.4.1 Virkninger for arealbruk

Evinys skriver at den nye luftledningen blir ca. 3,5 kilometer lang, og at de planlegger å gjenbruke eksisterende master. Eviny skriver at det er behov for å forsterke enkelte master, men at metoden for dette bestemmes i detaljplanleggingen. Eviny søker videre om å gjenbruke én av Statnetts tidligere master slik at Statnett og Eviny sine kraftledninger fra Refsdal og Nygard kan bygges i parallell trasé inn til Krossdalen transformatorstasjon. Eviny vurderer at de begrenser arealinngrepet når de søker om å gjenbruke eksisterende master. Både Statnett og Eviny søker om å bygge hver sin nye endemast ved Krossdalen transformatorstasjon for innføring av kraftledningene fra Refsdal og Nygard.

NVE mener at tiltakene i Steinsland kraftverk og Nygard pumpekraftverk ikke medfører arealbruksendringer. For kontrollrommet som Eviny skal eie i Krossdalen transformatorstasjon viser vi til vurderingene vi tidligere har gjort av virkninger for arealbruk i Statnetts transformatorstasjon.

NVE vurderer videre at tiltaket med å skifte luftledning og forsterke enkeltmaster fra kabelendemast og frem til Krossåsen gir små virkninger for arealbruken. For ledningsomleggingen fra Krossåsen og inn til Krossdalen transformatorstasjon, mener vi det er positivt for arealbruken at Eviny skal gjenbruke en av Statnetts master. Videre vurderer vi at den nye ledningen er omtrent like lang som luftledningen som rives fra Krossåsen til Modalen koblingsstasjon. NVE mener at Evinys omsøkte løsninger gir akseptable virkninger for arealbruk.

4.4.2 Visuelle virkninger

Eviny søker om å benytte samme ledningstype på sin kraftledning som det Statnett benytter på Refsdal–Krossdalen. Eviny skriver at dette vil gi et mer helhetlig synsuttrykk, men at den nye ledningen vil ha mer synlige faseliner. Videre skriver Eviny at de søker om å bruke samme mastetype som Statnett på strekningen som skal legges om inn til Krossdalen transformatorstasjon. Eviny viser til at åtte av ti master på dagens trasé går parallelt med Statnetts kraftledning, og at mastene er plassert ved siden av hverandre. Eviny skriver at Statnett og Evinys kraftledninger parallellforskyves fra Modalen til Krossdalen stasjon, og at begge må bygge en ny endemast utenfor Krossdalen transformatorstasjon og rive hver sin endemast utenfor Modalen koblingsstasjon. Eviny vurderer at deres omsøkte løsning i liten grad vil endre det visuelle inntrykket av master og ledninger i området.

NVE mener at å bruke samme ledningstype og mastetype på Eviny og Statnetts luftledninger vil dempe de visuelle virkningene. Vi legger til grunn at de parallelle luftledningene til Statnett og Eviny fra før er bygget med master som er plassert ved siden av hverandre i traseene, og mener det er positivt for de visuelle virkningene at også omleggingen inn til Krossdalen transformatorstasjon er omsøkt med master som bygges ved siden av hverandre.

NVE bygger på tidligere vurderinger, og mener at ledningsomleggingen skal skje i et område som fra før er preget av en koblingsstasjon med infrastruktur for kraftledninger og vei. Videre har vi tidligere vurdert at ny Krossdalen transformatorstasjon gir akseptable visuelle virkninger. Vi mener at omleggingen til Eviny og Statnett ikke vesentlig vil endre landskapets karakter, og legger til grunn at Eviny og Statnett skal rive hver sin kraftledning med omtrent samme lengde i samme område. Vi mener det omsøkte tiltaket gir akseptable virkninger.

4.4.3 Friluftsliv

Eviny skriver i søknaden at den omsøkte luftledningen strekker seg gjennom et viktig friluftsområde som blir berørt av anleggsarbeider. Eviny skriver at tiltaket ikke medfører varige inngrep i friluftsområder. Videre skriver Eviny at de skal annonsere anleggsarbeidene i forkant, og skilte i terrenget under anleggsperiodene for å informere allmennheten om ulemper og varigheten av arbeidet.

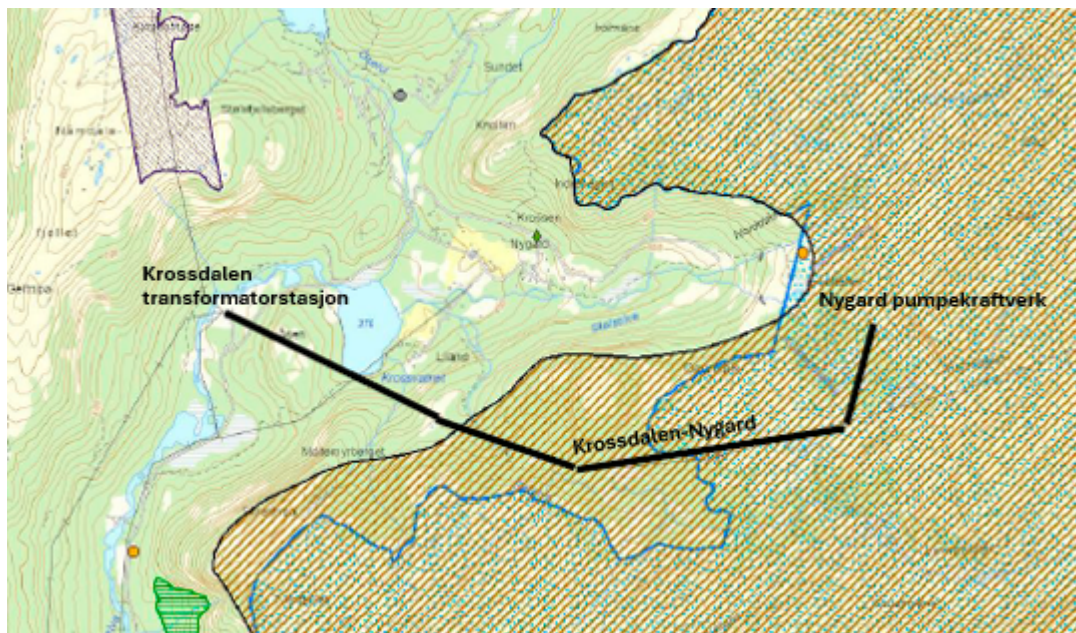
NVE mener at tiltaket ikke har vesentlige virkninger på friluftslivet i driftsfasen. Vi legger til grunn at det går en luftledning gjennom friluftsområdene i dag. dagens løsning også har en luftledning gjennom friluftsområder. NVE mener at anleggsarbeidet er forbigående, og forutsetter at Eviny varsler allmennheten i forkant av anleggsarbeidene. Videre forutsetter vi at Eviny skilte dersom

anleggsarbeidet medfører midlertidige ruteendringer, og at eventuelt tap av turskilter erstattes. Vi vurderer virkninger av anleggsarbeidene samlet i kapittel 4.6.

4.4.4 Naturmangfold

Eviny skriver i søknaden at tiltaket ikke vil medføre vesentlige negative virkninger for naturmangfoldet, ettersom de søker om å oppgradere eksisterende kraftledninger. Eviny skriver videre at de planlegger å benytte helikopter transport for å frakte utstyr ut i terrenget. Eviny skriver at omtrent 1,1 kilometer av ledningstraseen fra Nygard pumpekraftverk til Krossdalen transformatorstasjon er innenfor området til Fjellheimen villreinområde. Eviny opplyser at de har vært i dialog med Statsforvalteren, som mener det er lav sannsynlighet for at anleggsarbeidene skal påvirke villreinbestanden i området. Eviny har også vært i dialog med Villreinnemda for Fjellheimen, som opplyser at arealene i Modalen generelt sett er lite brukt av villrein i nyere tid. Eviny skriver at ingen av tiltakene er i nærheten av kalvingsområder. Eviny skriver at de skal kontakte Statsforvalteren og Villreinnemda før oppstart av anleggsarbeidet slik at de kan vurdere nødvendige avbøtende tiltak. I søknaden står det at Statsforvalteren ikke ser noen umiddelbare utfordringer med anleggsarbeidene.

Figur 38: Utklipp fra Naturbase (hentet fra Eviny's søknad) som viser kraftledningen Nygard pumpekraftverk – Modalen koblingsstasjon/Krossdalen transformatorstasjon (svart strek) som går inn i funksjonsområdet for rein (brun skravering) og innenfor grensen for Fjellheimen villreinområde (blå skravering).

Biota Naturkompetanse (Biota) har på oppdrag fra Eviny kartlagt naturmangfoldet i området. Villrein er en nært truet (NT) ansvarsart for Norge. På bakgrunn av kartleggingen fra Biota skriver Eviny at oppgraderingen av den eksisterende kraftledningen ikke vil medføre negative virkninger på villreinens leveområder i driftsfasen. Eviny skriver videre at anleggsarbeidet kan ha negative virkninger på naturmangfoldet og villreinens leveområder, dersom arbeidet ikke utføres skånsomt og ikke hensyntar støyende arbeider i kalvingsperioden.

NVE bygger på vurderingene som vi har gjort i kapittel 4.3.3. NVE vurderer at tiltaksområdet utgjør en svært liten del av det totale funksjonsområdet for villrein. Vi legger til grunn at det fra før er kraftledninger i området, og at Eviny nå kun skal bytte ledningen og forsterke/bytte enkeltmaster. Vi mener at tiltaket ikke medfører arealbruksendringer for villreinens funksjonsområde.

Videre mener vi at anleggsarbeidet er forbigående. Vi mener det er lav sannsynlighet for at støy fra anleggsarbeidet skal nå frem og forstyrre de områdene som villreinen benytter. Vi legger til grunn at Villreinnemda og Statsforvalteren ikke kan se at anleggsarbeidet påvirker villreinens funksjonsområde.

KU-en til Statnett har lagt til grunn at villrein skal kartlegges før anleggsstart. NVE mener at Statsforvalteren er rette myndighet til å vurdere behovet for befaringsvillreiner i området. NVE stiller vilkår om at Eviny skal lage en plan for anleggsarbeidet, der hensynet til villreinen skal omtales. Det skal dokumenteres at planen er laget sammen med Statsforvalteren. Det må fremgå hvordan Eviny skal tilpasse anleggsarbeidet dersom villreinen er i området.

4.5 Støy og elektromagnetiske felt (EMF)

I søknaden skriver Eviny at en 420 kV kraftledning vil avgi mer støy i driftsperioden enn en 300 kV kraftledning. Hørbar støy fra kraftledninger oppgis som ekvivalent støynivå i db(A), og grenseverdien for hørbar støy er satt til 50 db(A) i regnvær, i en høyde på 1 meter over bakken. Eviny har utført støyberegninger, der de har inkludert både Statnett og Eviny sine to parallelle 420 kV kraftledninger. Eviny skriver at støyen fra kraftledningene er lavere enn grenseverdien. Den nærmeste bebyggelsen er en fritidsbebyggelse i ca. 135 meters avstand fra Evinys luftledning. for hørbar støy er overholdt til nærmeste bebyggelse, som er en fritidsbolig med avstand på ca. 135 meter til kraftledningen.

Statnett og Eviny skriver at ingen bolighus ligger i nærheten av utredningsgrensen på 0,4 mikrotelsa for elektromagnetiske felt.

Helland skriver i brev av 9. august 2024 at Statnett og Eviny må legge frem tall for støy fra nye kraftledninger.

NVE vurderer at Statnett og Eviny har lagt frem tilstrekkelig dokumentasjon på at hverken støy fra kraftledninger eller magnetfelt er relevante problemstillinger i denne saken.

4.6 Anleggsarbeid

Statnett skriver i søknaden at det må påregnes at veien stenges i kortere perioder i forbindelse med anleggsarbeid, og særlig i forbindelse med sprengning. Statnett skriver videre at de vil etablere midlertidige tiltak for annen trafikk og myke trafikanter slik at anleggsarbeidet kan gjennomføres på en sikker og trygg måte. Statnett skriver at de vil diskutere konkrete tiltak med Modalen kommune og Vestland fylkeskommune når tiltakene detaljprosjekteres.

Helland skriver i brev av 9. august 2024 at Statnett må presentere mer konkrete planer for anleggstrafikken og eventuelt om veien kan bli stengt i perioder.

Modal kommune skriver i brev av 12. september 2024 at Statnett må pålegges å utbedre all slitasje på vegnettet i kommunen som følge av mye tungtrafikk i anleggsperioden. Videre skriver kommunen at de må informeres dersom veien i perioder må stenges, og at Statnett må sikre fremkommelighet langs veiene som ivaretar liv og helse. Kommunen skriver også at Statnett og Eviny som et minimum må være med og koste vedlikehold av veien sammen med kommunen i driftsperioden. Kommunen mener at eksisterende vei blir forringet som følge av vegutbygginga, og at Statnett må detaljplanlegge konsekvenser for de som bruker veien under anleggsperioden.

NVE vurderer at det vil være viktig med god dialog og varsling i området i anleggsperioden, samt tiltak for trafikksikkerhet. Behovet for trafikksikringstiltak skal avklares med rette veimyndighet.

NVE forutsetter at Statnett har dialog med vegeier om løsninger som ivaretar trafikksikkerheten og fremkommeligheten under anleggsarbeidene, og stiller vilkår om at løsningene skal beskrives i detaljplanen.

5 NVEs konklusjon og vedtak om søknad etter energiloven

5.1 Oppsummering av vurderingen av tekniske og økonomiske forhold

NVE har vurdert Statnett og Evinys søknader om å få bygge Krossdalen transformatorstasjon og nødvendig infrastruktur, inkludert omlegging og spenningsoppgradering av kraftledninger og elektriske anlegg. Vi har i dette notatet redegjort for vurderingsgrunnlaget og positive og negative virkninger av tiltaket. Etter energiloven kan det gi konsesjon til energianlegg som anses som samfunnsmessig rasjonelle, det vil si hvis de positive virkningene anses som større enn de negative.

Noen av tiltakets virkninger kan tallfestes og omtales som prissatte virkninger (investeringskostnader, endringer i taps- og avbruddskostnader, flaskehalskostnader osv.). Men mange av virkningene ved etablering av transformatorstasjoner, er såkalt ikke-prissatte virkninger (forsyningsikkerhet, visuelle virkninger for landskap, kulturmiljø, friluftsliv, bomiljø, naturmangfold osv.). Slike virkninger kan være vanskelig å tallfeste, og de samlede konsekvensene kan dermed heller ikke summeres opp til et positivt eller negativt resultat i kroner og øre. NVEs vurdering av om det skal gis konsesjon til et omsøkt tiltak er derfor en faglig skjønnsvurdering.

Vi har i kapittel 3 vurdert behovet for tiltaket, samt den samfunnsmessige kostnaden og gevinsten ved tiltaket. Basert på de forespeilede planene om økt forbruk i området, mener vi at det er behov for å bygge Krossdalen transformatorstasjon. Videre har vi vurdert i alt tre ulike systemløsninger i tillegg til nullalternativet, som er beskrevet i søknaden. Vi mener at Statnett har vurdert de mest nærliggende systemløsningene, og kan ikke se andre naturlige løsninger som burde vært vurdert.

Vi har i kapittel 4.1 vurdert at den omsøkte stasjonsplasseringen er det beste alternativet, og gir akseptable virkninger for arealbruk. Videre har vi vurdert at Krossdalen transformatorstasjon gir akseptable visuelle virkninger og kan bygges med tilstrekkelig sikkerhet mot naturfare.

I kapittel 4.2 har vi vurdert at kaihaket er nødvendig for å bygge Krossdalen transformatorstasjon. Vi har videre vurdert at veitiltaket er nødvendig for å kunne frakte transformatorer til Krossdalen transformatorstasjon, men at veitiltaket medfører arealbeslag og stedvis gir negative visuelle virkninger. Vi har vurdert at veitiltaket gir små virkninger for kulturminner og kulturmiljøet. Totalt sett har NVE vurdert at veitiltaket gir akseptable virkninger vurdert opp mot samfunnets behov for sikker strømforsyning. Vi mener at god landskapstilpasning er viktig for å bygge veien med minst mulig negative virkninger.

Videre i kapittel 4.2 har vi vurdert at tre av de totalt fire omsøkte permanente masselagene gir akseptable virkninger for arealbruk. Vi har derfor gitt Statnett tillatelse etter energiloven til å bygge kun tre permanente masselagre. Videre har vi vurdert at de permanente masselagene gir akseptable visuelle virkninger, dersom Statnett sørger for god landskapstilpasning. Vi har videre vurdert at planene slik de er fremlagt ikke krever noen ytterligere behandling etter bestemmelsene i vannressursloven, men at Statnett må innhente nødvendige tillatelse etter annet lovverk for å gjennomføre tiltaket. NVE har videre vurdert at avbøtende tiltak både i anleggs- og driftsfasen er spesielt viktig for anleggene som bygges tett på vassdrag.

I kapittel 4.3 har vi vurdert at de nye, parallelle 420 kV kraftledningene ut fra Krossdalen transformatorstasjon i retning Steinsland og Haugsvær gir akseptable virkninger for arealbruk. Videre har vi vurdert at kraftledningene gir akseptable visuelle virkninger. Vi har også vurdert at kraftledningene, med god planlegging og tilpasninger, gir akseptable virkninger for friluftsliv, naturmangfold og luftfart.

I kapittel 4.4 har vi vurdert at Evinys spenningsoppgraderinger og omlegging av kraftledningen inn til Krossdalen transformatorstasjon gir akseptable virkninger for allmenne interesser og naturmangfold.

Vi har i kapittel 4.5 vurdert at støy og elektromagnetiske felt ikke er en problemstilling som er relevant å vurdere nærmere i denne saken.

I kapittel 4.6 har vi vurdert at Statnett skal avklare trafikksikringstiltak med rette veimyndighet, og forutsetter at Statnett har dialog med vegeier om løsninger som ivaretar trafikksikkerheten og fremkommeligheten under anleggsarbeidene. Vi har stilt vilkår om anleggsarbeidet som Statnett og Eviny skal beskrive i detaljplanen.

5.2 Anleggets utforming og avbøtende tiltak

NVE mener at inngrep som er nødvendig, skal foretas på en skånsom måte og med en plan for gjennomføringen (anleggsarbeidet). Videre mener vi at denne planen skal inneholde tiltak som sikrer at anleggsarbeidet og midlertidig arealbruk i størst mulig grad tilbakefører tiltaksområdet til opprinnelig stand. NVE vurderer at de avbøtende tiltakene er viktig for gjennomføringen av tiltaket, og stiller derfor vilkår til anleggskonsesjonen. Disse vilkårene er listet opp nedenfor.

For å redusere virkningene av prosjektet, både anleggsperioden og i driftsfasen, har NVE pekt på en rekke avbøtende tiltak i våre vurderinger i kapittel 4. Nedenfor følger en oppsummering av de avbøtende tiltakene NVE mener Statnett og Eviny bør gjennomføre for å redusere virkningene av den omsøkte stasjonen, veiltaket, masselagrene og luftledningene som NVE har konkludert med som det beste alternativet.

5.2.1 Fuglemerking

Det skal monteres fugleavvisere på 420 kV Krossdalen-Steinsland fra der luftledningen går ned fra Grønfjellet og inn til Steinsland koblingsstasjon. Endelig avgrensning skal beskrives og begrunnes i detaljplanen.

Det skal monteres fugleavvisere på 420 kV Krossdalen-Haugsvær fra der luftledningen går ned fra Grønfjellet, forbi Steinsland koblingsstasjon og frem til fylkesvei 5412. Endelig avgrensning skal beskrives og begrunnes i detaljplanen.

På strekningen mellom Grønfjellet og Steinsland koblingsstasjon skal de to parallelle luftledningene, der de krysser kjente trekkruiter for fugl, bygges slik at strømførende liner og toppliner henger i samme horisontale plan med hverandre. Dette skal beskrives i detaljplanen. Dersom dette ikke lar seg gjøre, skal det dokumenteres i forbindelse med detaljplanen.

5.2.2 Skånsom skogrydding og begrensning på kjøring

Rydding av skog skal utføres i henhold til NVE sin veileder om skogrydding i kraftledningstraseer. Skogrydding skal begrenses i områdene ved Krossdalen transformatorstasjon og Steinsland koblingsstasjon, og i ledningstraseer.

Forekomstene av flomskogmark og gammel høgstaudegråorskog i området ved Steinsland koblingsstasjon skal ivaretas i anleggs- og driftsfasen. Statnett skal spesielt beskrive hvordan de planlegger skånsom hogst og gjenlegging av enkelttrær i de to naturtypene. Statnett skal beskrive hvordan de planlegger skånsomt anleggsarbeid og kjøring innenfor de kartlagte naturtypene, i forbindelse med bygging og vedlikehold av ledningene.

5.2.3 Støyende anleggsarbeid

Villrein

Statnett og Eviny skal vurdere behovet for å tilpasse anleggsarbeidet til villrein. Den vurderingen skal gjøres i samråd med Statsforvalteren.

Rovfugl

Statnett skal vurdere behovet for å tilpasse anleggsarbeidet til hekkende rovfugl. Fagfolk med relevant kompetanse skal kartlegge influensområdet for hekkende rovfugl i forkant av anleggsarbeidet.

5.2.4 Riving av eksisterende anlegg

Det skal lages en plan for rivingen av Modalen koblingsstasjon og eksisterende kraftledninger. Planen skal beskrive hvordan områdene skal istandsettes og revegeteres. Planen skal sendes til NVE for godkjenning før arbeidene igangsettes. Planen skal utarbeides i samsvar med NVEs veileder om utarbeidelse av detaljplan for nettanlegg med konsesjon etter energiloven.

5.2.5 Arealbruk og visuelle virkninger av permanente hjelpeanlegg

Statnett skal detaljplanlegge Nygardsvegen og masselagrene slik at arealbruken minimeres, og anleggene får god landskapsmessig tilpasning. Statnett skal benytte landskapsfaglig kompetanse i detaljplanleggingen, og dokumentere dette.

5.2.6 Virkninger på vassdrag

Statnett skal gjennomføre tiltak for å hindre avrenning fra masselagre, redusere risiko for oljesøl under anleggsarbeidet, og redusere inngrep fra brofundamenter, kulverter og rør så langt det lar seg gjøre. I tillegg skal Statnett benytte siltgardiner langs elven ved Eidslandsvegen, på de områdene der punkttiltakene er så tett på elven at det er fare for å skade fisk. Statnett skal beskrive hvordan de planlegger å gjennomføre de avbøtende tiltakene i detaljplanen.

5.2.7 Visuelle virkninger fra kraftledninger

Der hvor kraftledningene går parallelt mellom Krossdalen og Steinsland, skal mastene plasseres ved siden av hverandre. Dersom dette ikke lar seg gjøre, skal det dokumenteres i forbindelse med detaljplanen.

5.2.8 Detaljplan

Transport knyttet til bygging, drift og vedlikehold av transformatorstasjoner vil kunne ha negative miljøvirkninger. Materiell og utstyr vil bli fraktet til stasjonsområdet med lastebil og helikopter, og NVE forutsetter at midlertidige terrenginngrep begrenses i størst mulig grad, og at terrenget tilbakeføres til opprinnelig tilstand så langt det lar seg gjøre. I driftsfasen vil trafikken til og fra stasjonen være minimal.

Etter NVEs erfaring kan en detaljplan bidra til å redusere eller unngå negative miljøvirkninger ved bygging av transformatorstasjoner. Denne er forpliktende for entreprenør og byggherre. NVE vil sette vilkår om at Statnett og Eviny utarbeider en felles detaljplan. Vi forutsetter at Statnett og Eviny drøfter detaljplanen med Modalen og Vaksdal kommuner, Statsforvalteren i Vestland, Vestland fylkeskommune, grunneiere og rettighetshavere berørt av tiltaket, samt andre myndigheter, instanser og foreninger der det er aktuelt. En slik plan skal godkjennes av NVE før anleggsstart. NVE har utarbeidet en veileder for utforming og innhold av en slik detaljplan. Vi forutsetter at denne følges.

NVE gir Statnett og Eviny separate anleggskonsesjoner for sine anlegg. For enkelte anlegg har vi satt egne vilkår til detaljplanen, utover det som står i veilederen. Disse anleggskonsesjonene er satt i parentes i listen med detaljplanvilkår nedenfor. For disse anleggene skal Statnett og Eviny spesielt beskrive og drøfte:

- De ulike tiltakene som Statnett og Eviny planlegger å gjennomføre for å sikre anleggene mot erosjon og naturfarehendelser.
- Endelig farge- og materialvalg på stasjonsbygningene skal beskrives i detaljplanen.
- Permanente veiltak og masselagre skal beskrives i detaljplanen. Det skal lages en detaljert plan for Nygardsvegen fra avkjøringen ved Balane og frem til Krossdalen transformatorstasjon. Det skal også lages en detaljert plan for masselagrene. Planene skal inneholde et plankart og terrengsnitt som viser eksisterende terreng og planlagt nytt terreng. Antall snitt skal tilpasses slik at planene gir en god forståelse for hvordan de nye anleggene blir når dette er ferdigstilt. Det må fremgå på plankartene hvor terrengsnittene er tatt fra, og høyder og helning på nytt terreng må markeres på plankartene og i snittene. Revegetering og andre tiltak som demper visuelle virkninger av veiltaket og masselagrene skal også inngå i planen. Tiltak for å unngå erosjon skal også beskrives i planen. Statnett skal benytte landskapsfaglig kompetanse ved utarbeidelse av planene, og dokumentere dette.
- Hvordan minnesmerket «1888» langs Eidslandsvegen (fylkesvei 569) skal bevares, eventuelt flyttes, uten å bli påført skade.
- Tiltak for å redusere risikoen for avrenning til vassdrag fra stasjonsområdet, masselagrene og veiltaket, i anleggs- og driftsfasen, skal beskrives og inngå i detaljplanen.
- Skånsom skogrydding for å begrense direkte innsyn til kraftledningstrassene og ivareta hensynet til naturmangfoldet, der dette er mulig. Dette gjelder spesielt i krysningspunkter i vei og merkede turstier, men også i ledningsinnføringene til Krossdalen transformatorstasjon og Steinsland koblingsstasjon. Statnett skal også beskrive hvordan de planlegger skånsom hogst og gjenlegging av forekomstene flomskogmark og gammel høgstaudegråorskog. Videre skal Statnett beskrive hvordan de planlegger skånsomt anleggsarbeid og kjøring innenfor de kartlagte naturtypene, i forbindelse med bygging og vedlikehold av ledningene.
- Hvordan mastene skal plasseres slik at turstier fortsatt kan krysse under ledningene.
- Hvordan Statnett og Eviny planlegger å informere og merke (skilte) alternative turstier og skiløyper i forbindelse med anleggsarbeidet.

- På de parallelle luftledningene mellom Krossdalen og Steinsland skal det beskrives og gis en begrunnelse dersom det ikke lar seg gjøre å plassere mastene ved siden av hverandre.
- Avgrensningen av strekninger merket med fugleavvisere skal beskrives og begrunnes. Tilsyn og vedlikehold av fugleavviserne skal beskrives.
- Hvordan Statnett og Eviny skal innhente nødvendige tillatelser til motorisert ferdsel langs kraftledningstraseene.
- Sprengningsarbeidet samt varslingsrutiner i forkant av det mest støyende anleggsarbeidet.
- Beskrivelser og begrunnelser for hvilke tilpasninger Statnett og Eviny skal gjøre for å hensynta villrein. Statnett og Eviny skal lage en plan for anleggsarbeidet, der hensynet til villreinen skal omtales. Det skal dokumenteres at planen er laget i samråd med Statsforvalteren. Det må fremgå hvordan Statnett og Eviny skal tilpasse anleggsarbeidet dersom det er villrein i området.
- En plan for anleggsarbeidet som beskriver hvilke tilpasninger Statnett og Eviny skal gjøre i forhold til hekkende rovfugl. Resultatet av kartleggingen, utført av fagfolk med relevant kompetanse, skal fremgå i detaljplanen. Detaljplanen skal også beskrive hvordan Statnett og Eviny skal hensynta hekkende rovfugl under anleggsarbeidet. Dersom Statnett og Eviny mener det er nødvendig å utføre arbeider i hekketiden, må dette begrunnes i detaljplanen.
- Dialogen med veieiere og kommunene om løsninger som ivaretar trafikksikkerheten og fremkommeligheten under anleggsperioden skal beskrives i detaljplanen.
- Plan for riving av Modalen stasjon, eksisterende kraftledninger og for istandsetting av områdene.
- Hvordan anleggsarbeidet kan gjennomføres uten fare for å spre fremmede arter.

5.3 Tillatelse til Statnett

NVE mener Statnetts tiltak er nødvendig og at fordelene ved tiltaket klart oppveier for ulempene forutsatt at NVEs vilkår og avbøtende tiltak følges.

I medhold av energiloven gir NVE Statnett tillatelse til å bygge, eie og drive Krossdalen transformatorstasjon i Modalen og Vaksdal kommuner i Vestland fylke. Stasjonen skal bygges med et innendørs GIS-anlegg med grunnflate ca. 19 000m² og høyde ca. 21 meter. Det inngjerdede stasjonsområdet skal være ca. 26 000 m². Statnett får også tillatelse til å bygge ny 420 kV luftledning og legge om 300 og 420 kV luftledninger inn til Krossdalen transformatorstasjon. Videre gir vi Statnett tillatelse til å bygge kaihakk, ny vei og oppgradere eksisterende veier slik at de kan frakte transformatorer til den nye stasjonen. Statnett får også tillatelse til å bygge tre permanente masselagre, og å gjøre tiltak i Steinsland koblingsstasjon. Når den nye transformatorstasjonen er i drift, har Statnett fått tillatelse til å rive Modalen koblingsstasjon.

Tillatelsene gis i anleggskonsesjonene NVE-ref. 202301154-52 til 202301154-57. Vi viser til disse for en fullstendig fremstilling av tillatelsene og vilkårene som gis til Statnett.

5.4 Tillatelse til Eviny

NVE mener Evinys tiltak er nødvendig og at fordelene ved tiltaket klart oppveier for ulempene forutsatt at NVEs vilkår og avbøtende tiltak følges.

I medhold av energiloven gir NVE Eviny tillatelse til å bygge, eie og drive elektriske anlegg i Krossdalen transformatorstasjon i Modalen kommune i Vestland fylke. Eviny får også tillatelse til å spenningsoppgradere Steinsland kraftverk og Nygard pumpekraftverk til 420 kV, og bygge nye 420 kV kraftledninger inn til Steinsland koblingsstasjon og Krossdalen transformatorstasjon.

Tillatelsene gis i anleggskonsesjonene NVE-ref. 202303592-13 til 202303592-18. Vi viser til disse for en fullstendig fremstilling av tillatelsene og vilkårene som gis til Eviny.

6 NVEs vurdering av søknad om ekspropriasjon og forhåndstiltredelse

Ekspropriasjon innebærer at en grunneier/rettighetshaver må gi fra seg eiendomsrettigheter eller andre rettigheter uten å godta dette frivillig, mot at det i en etterfølgende skjønnsak fastsettes erstatning. Dette vil kunne skje dersom grunneier/rettighetshaver og søker ikke lykkes i å forhandle seg fram til minnelige avtaler. NVE forutsetter at tiltakshaver forsøker å komme frem til minnelige ordninger med berørte grunneiere og rettighetshavere jf. ekspropriasjonsloven § 12.

6.1 Hjemmel

Statnett har i medhold av lov om overføring av fast eiendom av 23. oktober 1959 (ekspropriasjonsloven) § 2 nr. 19 søkt om tillatelse til å foreta ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter for å bygge og drive de omsøkte elektriske anleggene, herunder rettigheter for lagring, atkomst og transport. Ekspropriasjonsloven § 2 nr. 19 gir hjemmel til å ekspropriere «*så langt det trengst til eller for (...) varmekraftverk, vindkraftverk, kraftlinjer, transformatorstasjoner og andre elektriske anlegg.*»

Bestemmelsen gir NVE hjemmel til å samtykke til ekspropriasjon av eiendomsrett eller bruksrettigheter for å bygge og drive de omsøkte anleggene. Omtrent 45 grunneiere blir berørt av anleggene som NVE gir konsesjon til.

6.2 Omfang av ekspropriasjon

Søknaden gjelder ekspropriasjon til nødvendig grunn og rettigheter for bygging og drift/vedlikehold, herunder rettigheter for lagring, atkomst, ferdsel og transport i forbindelse med bygging og drift/vedlikehold av de omsøkte anleggene.

Statnett søker om ekspropriasjon til eiendomsrett for følgende arealer:

- *Krossdalen transformatorstasjon*

Et areal på ca. 40 000 m² som omfatter stasjonsarealet til Krossdalen transformatorstasjon, ny avkjøring fra Nygardsvegen og veianlegg rundt stasjonsgjerdet, samt nødvendige områder for omlegging av kraftledninger inn til Krossdalen transformatorstasjon.

- *Ny vei til Krossdalen transformatorstasjon*

Et areal på ca. 85 000 m² for å bygge ny avkjøring til Nygardsvegen, samt ny vei og broer frem til Krossdalen transformatorstasjon slik at transformatorer kan fraktes frem til stasjonen.

- *Utbedring av eksisterende veier*

Nødvendige arealer langs fylkesvei 569 og 5412 slik at transformatorer kan fraktes frem til stasjonen.

Statnett søker om ekspropriasjon til bruksrett for følgende arealer:

- *Nye ledningstraseer inn til Krossdalen transformatorstasjon*

Her vil nødvendig areal for fremføring av kraftledning bli klausulert. Klausuleringsbeltet utgjør normalt en ca. 40 meter bred trasé for 420 kV luftledning. Retten omfatter også rydding av skog/tilpassing av terreng i traseen i driftsfasen.

- *Breddeutvidelse, oppgraderinger og omlegging av eksisterende veier*

Dette omfatter breddeutvidelse og omlegging av Nygardsvegen, samt utbedringer langs fylkesvei 569 og 345, for å tilrettelegge for transformatortransport.

- *Riggplasser, masselager m.m.*

Rett til å etablere riggplasser og permanente masselagre D1, D2 og D3.

- *Kaihakk*

Rett til å etablere og benytte kaihakk på Eidslandet.

- *Ferdsel og transport*

Dette omfatter nødvendig terrengkjøring og landing med helikopter til bygging og drift av anleggene, og riving av eksisterende kraftledninger og elektrisk anlegg, på alle eiendommer som er oppført på grunneierlisten, herunder også nødvendig ryddig av skog som hindrer slik kjøring eller landing. Statnett søker også om å bruke eksisterende veier og plasser til bygging og drift av kraftledningene, som vist på konsesjonskart vedlegg 2 til søknaden, herunder også rett til nødvendige utbedringer av veier.

6.3 Interesseavveining

Samtykke til ekspropriasjon kan bare gis etter at det er foretatt en interesseavveining etter ekspropriasjonsloven § 2 annet ledd: «Vedtak eller samtykke kan ikkje gjerast eller gjevast uten at det må reknast med at inngrepet tvillaust er meir til gagn enn skade.» Dette innebærer at samtlige skader og ulemper de omsøkte anlegg medfører, skal avveies mot den nytten som oppnås med ekspropriasjonen.

Olaug Helland Oddekalv er grunneier av eiendommen med gnr./bnr. 81/1/2, og skriver i høringsuttalelse av 12. august 2024 at hennes eiendom er oppført som omfattet av ekspropriasjon i grunneierlisten. Hun oppfatter at det ikke er snakk om ekspropriasjon av selve eiendommen, men av areal som hun bruker til avkjøring og parkering langs Nygardsvegen, og at dette arealet blir tilbakeført når anleggsarbeidet er ferdig.

Codex Advokat, som representerer Jorun Flåten Strømme som eier gnr./bnr. 35/22, skriver i høringsuttalelsen av 12. august 2024 at det er dialog mellom Statnett og Strømme om å enten flytte hytten lenger inn på eiendommen eller at Statnett innløser hele eiendommen. På grunn av terrengforholdene er det avklart at man ikke kan flytte hytten lenger inn på eiendommen. I høringsuttalelsen skriver de at det ikke er synliggjort i søknaden hvor nødvendig det er å utvide fylkesvei 569 forbi hytten med gbnr. 35/22. De stiller spørsmål om det er mulig å transportere transformatorene på annen måte. Videre mener de at vilkår for ekspropriasjon og forhåndstiltredelse ikke er oppfylt.

NVE har bedt Statnett om å kommentere disse høringsuttalelsene. Den 19. mars 2025 skriver Statnett at eiendommen med gnr./bnr. 81/1/2 ikke blir direkte berørt av varige tiltak, slik som de omsøkte planene er i dag. Men ettersom Statnett skal utbedre veien forbi eiendommen, må Statnett i deler av anleggsperioden ta i bruk arealer som gbnr. 81/1/2 bruker som avkjøring og

parkering. Dette vil si arealer som denne eiendommen har bruksrett til. Statnett skriver videre at arealet vil bli ryddet og tilbakeført når den nye veien forbi eiendommen er ferdigstilt.

Videre har Statnett den 19. mars 2025 besvart NVEs henvendelse ved å vise til en rapport som er utarbeidet av Sweco. For gbnr. 35/22 har Sweco på oppdrag fra Statnett vurdert alternative transportruter for å frakte transformatorer frem til Krossdalen transformatorstasjon. I rapporten har Sweco konkludert med at den omsøkte transportruten for transformatorer frem til Krossdalen transformatorstasjon er den beste, vurdert mot kostnader og virkninger for naturmangfold. I rapporten fremkommer det også, at dersom man hadde valgt en annen løsning forbi gbnr. 35/22, ville det ikke vært mulig å opprettholde eksisterende adkomst til eiendommen. Det ville heller ikke vært mulig å bygge en ny, lovlig utkjørsel, med den alternative løsningen. Av hensyn til adkomst og vedlikehold av bygningen er dette av Sweco og Statnett ikke vurdert som et aktuelt alternativ.

6.3.1 Virkninger for ekspropriatene

NVE mener det er nødvendig å bygge Krossdalen transformatorstasjon, og at kraftledningene følgelig må legges om inn til den nye stasjonen. Den nye stasjonen beslaglegger ca. 40 000 m² areal. De nye kraftledningene inn til stasjonen båndlegger en ca. 40 meter bred restriksjonsgate langs hele de nye traseene. Videre mener NVE at det er nødvendig å oppgradere eksisterende veier og bygge ny vei for å kunne frakte transformatorer til Krossdalen transformatorstasjon. Den nye veien beslaglegger ca. 85 000 m² areal. Disse tiltakene begrenser bruksmulighetene av arealene for de berørte grunneierne. De avbøtende tiltakene som NVE pålegger Statnett, vil redusere disse negative virkningene. Videre mener vi at byggingen av stasjonen, nye kraftledninger og vei har akseptable virkninger. For mer informasjon viser vi til kapittel 4.

6.3.2 Vurdering av om inngrepet uten tvil er til mer gagn enn til skade

Interesseavveiningen i denne saken innebærer at hensynet til samfunnets interesse i forsyningssikkerhet og økt produksjon avveies mot hensynet til de grunneiere eller rettighetshavere som blir berørt og til andre allmenne interesser knyttet til miljø i vid forstand, se kapittel 3 og 4.

Enkeltpersoner blir i varierende grad direkte berørt av bygging og drift av de anleggene det er gitt konsesjon til. NVE mener allikevel at de samfunnsmessige fordelene ved dette tiltaket veier tyngre enn hensynet til den enkelte grunneier eller rettighetshaver. NVE har etter en samlet vurdering funnet at de samfunnsmessige fordelene ved anleggene vi har gitt konsesjon til, utvilsomt er større enn skader og ulemper som påføres andre.

6.4 NVEs samtykke til ekspropriasjon

Det foreligger grunnlag etter ekspropriasjonsloven § 2 annet ledd, jf. § 2 nr. 19 til å gi samtykke til ekspropriasjon for de anleggene Statnett har søkt om. NVE viser til vedtak om samtykke til ekspropriasjon, ref. NVE 202301154-51.

NVE gjør samtidig oppmerksom på at ekspropriasjonstillatelsen faller bort dersom begjæring av skjønn ikke er framsatt innen ett år etter endelig vedtak er fattet, jf. ekspropriasjonsloven § 16.

NVE forutsetter at Statnett forsøker å komme fram til minnelige ordninger med berørte grunneiere og rettighetshavere. Dersom dette ikke er mulig, skal den enkelte grunneier kompenseres gjennom skjønn.

6.5 Forhåndstiltredelse

Statnett søker også om forhåndstiltredelse etter ekspropriasjonsloven § 25. Forhåndstiltredelse innebærer at tiltakshaver kan sette i gang anleggsarbeidet før skjønn er avholdt/erstatning er fastsatt.

Normalt forutsetter samtykke til forhåndstiltredelse at skjønn er begjært. NVE har foreløpig ikke realitetsbehandlet denne delen av søknaden, og vil avgjøre søknaden om forhåndstiltredelse når skjønn eventuelt er begjært.

Vedlegg A - Oversikt over lovverk og behandlingsprosess

A.1 Energiloven

For å bygge, eie og drive elektriske anlegg kreves det konsesjon etter energiloven § 3-1. NVE er delegert myndighet til å treffe vedtak om å bygge og drive elektriske anlegg, herunder kraftledninger og transformatorstasjoner.

A.2 Ekspropriasjonsloven

Tiltakshaver har også søkt om ekspropriasjonstillatelse og forhåndstiltredelse etter ekspropriasjonsloven. I utgangspunktet skal tiltakshaver forsøke å inngå minnelige avtaler med grunneiere og rettighetshavere for å sikre seg nødvendige rettigheter til bygging, drift og vedlikehold av de elektriske anleggene. For det tilfelle det ikke er mulig å inngå minnelige avtaler med alle grunneiere og rettighetshavere, vil det være nødvendig med ekspropriasjonstillatelse for å kunne gjennomføre tiltaket. Etter ekspropriasjonsloven § 2 nr. 19 er *kraftliner, transformatorstasjoner og andre elektriske anlegg* mulige ekspropriasjonsformål. I tillegg til ekspropriasjon er det vanlig å søke om forhåndstiltredelse etter ekspropriasjonsloven § 25, som innebærer en tillatelse til å iverksette ekspropriasjonsinngrep før det foreligger rettskraftig skjønn. Det er NVE som er ansvarlig for behandlingen etter ekspropriasjonsloven.

A.3 Samordning med annet lovverk

A.3.1 Plan- og bygningsloven

Kraftledninger og transformatorstasjoner med anleggskonsesjon etter energiloven § 3-1 er ikke omfattet av plan- og bygningsloven, med unntak av lovens krav til konsekvensutredninger og krav til kartfesting. Dette innebærer at:

- konsesjon kan gis uavhengig av planstatus
- det ikke skal utarbeides reguleringsplan eller gis dispensasjon
- det ikke kan vedtas planbestemmelser for slike anlegg

Vedtak om elektriske anlegg som krever anleggskonsesjon skal kun fattes av energimyndighetene. De øvrige myndigheter er høringsinstanser. Statlige, regionale og lokale myndigheter får etter ikrafttredelse av den nye loven innsigelsesrett og klagerett på NVEs konsesjonsvedtak etter energiloven, jf. energiloven § 2-1.

Behandlingsreglene for kraftledninger skal praktiseres for elektriske anlegg med tilhørende konstruksjoner og nødvendig adkomst. Dette innebærer at adkomstveier som er nødvendig for driften av energianleggene skal inntegnes på konsesjonskartet, behandles samtidig med anlegget for øvrig og inngår i konsesjonsvedtaket. Disse skal ikke behandles etter plan- og bygningsloven, under forutsetningen at disse veiene gis en betryggende behandling etter energiloven, der berørte interesser gis mulighet for å gi sine innspill. Veier som ikke inngår i prosessen fram til konsesjonsvedtaket, skal framlegges i detaljplaner som følger opp konsesjonsvedtaket, eller behandles av kommunene etter plan- og bygningsloven.

Selv om nettanlegg kan etableres uavhengig av innholdet i eksisterende arealplaner, betyr ikke at det er likegyldig for utbygger eller NVE hvilken arealbruk som berøres og hvilke planer som foreligger. Eksisterende bruk av arealene er som før en viktig del av de reelle hensynene som skal ivaretas når alternative traseer vurderes og en konsesjonsavgjørelse fattes. Foreliggende

regulering til vern kan for eksempel være en viktig grunn til å unngå dette arealet, men planen gir ingen absolutte krav om å unngå arealet.

Elektriske anlegg som er unntatt fra plan- og bygningsloven skal i kommunale plankart fremtre som hensynssoner, noe som betyr at det skal registreres kraftledninger med tilhørende byggeforbudssoner i samsvar med regelverket til Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap. På kart vil ledninger være vist som et skravert område. Tidligere framstilling av ledninger som planformål (spesialområde, fareområde) med egne farger skal fases ut. Planformål ved ledninger skal framstilles ut fra forutsatt bruk av arealet i området for øvrig.

Unntaket fra plan- og bygningslovens plan- og byggesaksbestemmelser gjelder elektriske anlegg, som er en fellesbetegnelse på elektrisk utrustning og tilhørende byggtekniske konstruksjoner. Konstruksjoner som ikke har betydning for drift og sikkerhet ved de elektriske anleggene vil derfor omfattes av byggesaksbestemmelsene. Enkelte byggverk tilknyttet transformatorstasjoner vil dermed fortsatt kunne kreve byggesaksbehandling av kommunen. I denne saken har ikke tiltakshaver søkt om slike byggverk.

A.3.2 Kulturminneloven

Alle fysiske inngrep som direkte kan påvirke kulturminner eller kulturlandskap, skal avklares mot kulturminneloven (kulml.) før bygging. Generelt skal det være gjennomført undersøkelser i planområdet for å avdekke mulige konflikter med automatiske fredete kulturminner, jf. kulml. § 9. Eventuelle direkte konflikter mellom det planlagte tiltaket og automatisk fredete kulturminner, må avklares gjennom en dispensasjonssøknad etter kulturminneloven.

A.3.3 Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven omfatter all natur og alle sektorer som forvalter natur eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen.

Lovens formål er å ta vare på naturens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser gjennom bærekraftig bruk og vern. Loven skal gi grunnlag for menneskers virksomhet, kultur, helse og trivsel, både nå og i framtiden, også som grunnlag for samisk kultur. Loven fastsetter alminnelige bestemmelser for bærekraftig bruk, og skal samordne forvaltningen gjennom felles mål og prinsipper. Loven fastsetter videre forvaltningsmål for arter, naturtyper og økosystemer, og lovfester en rekke miljørettslige prinsipper, blant annet føre-var-prinsippet og prinsippet om økosystemforvaltning og samlet belastning.

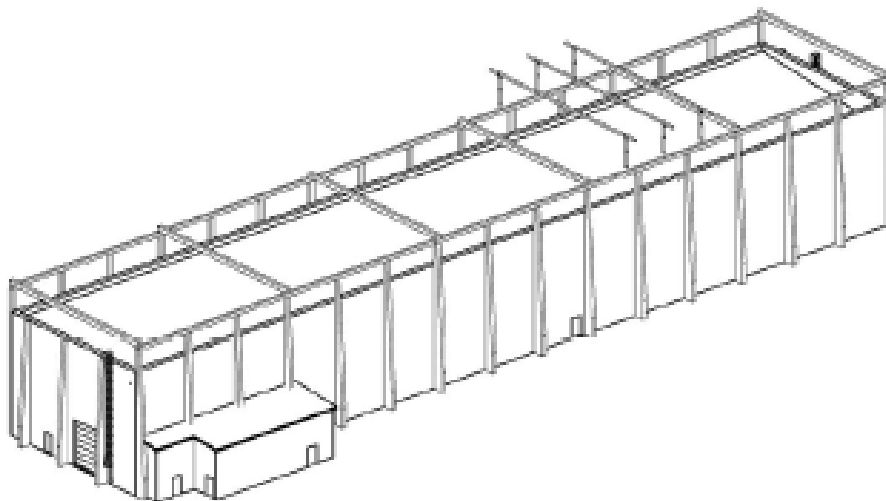
Prinsippene i naturmangfoldloven skal trekkes inn i den skjønnsmessige vurderingen som foretas når det avgjøres om konsesjon etter energiloven skal gis, til hvilken løsning og på hvilke vilkår. I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8–12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Det skal fremgå av begrunnelsen hvordan prinsippene om bærekraftig bruk er anvendt som retningslinjer. Tiltakets betydning for forvaltningsmål for naturtyper, økosystemer eller arter, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5 drøftes der det er aktuelt. Miljøkonsekvensene av tiltaket skal vurderes i et helhetlig og langsiktig perspektiv, der hensynet til det planlagte tiltaket og eventuelt tap eller forringelse av naturmangfoldet på sikt avveies.

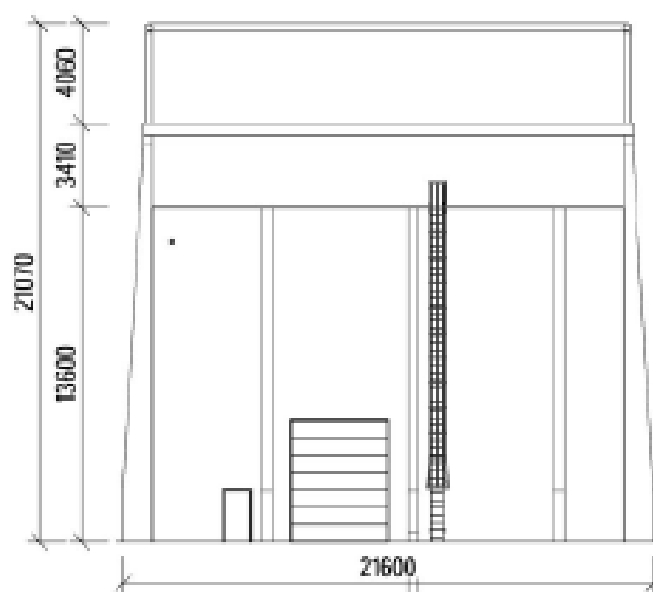
Vedlegg B – Fasadetegninger av stasjonsbygninger

Krossdalen transformatorstasjon

Stasjonsbygning:

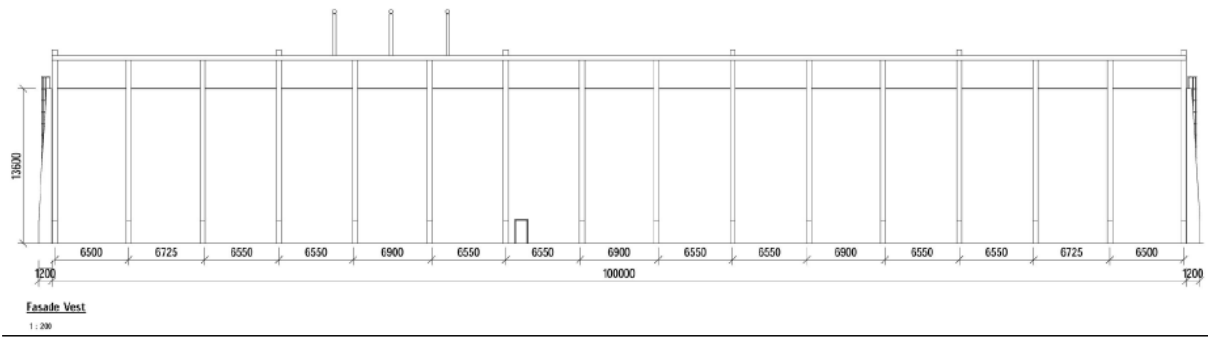

Illustrasjon sør øst

Fasade Nord

1 : 200

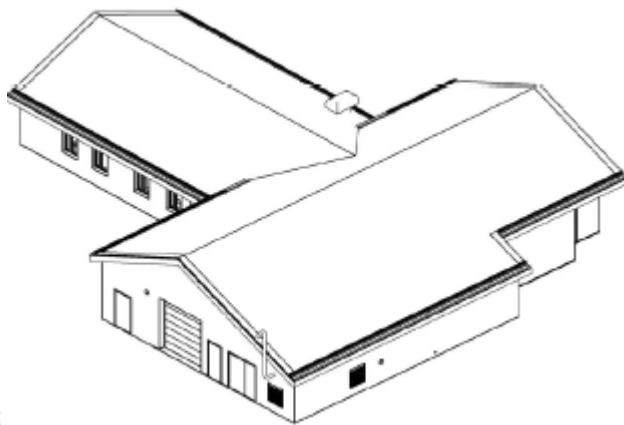

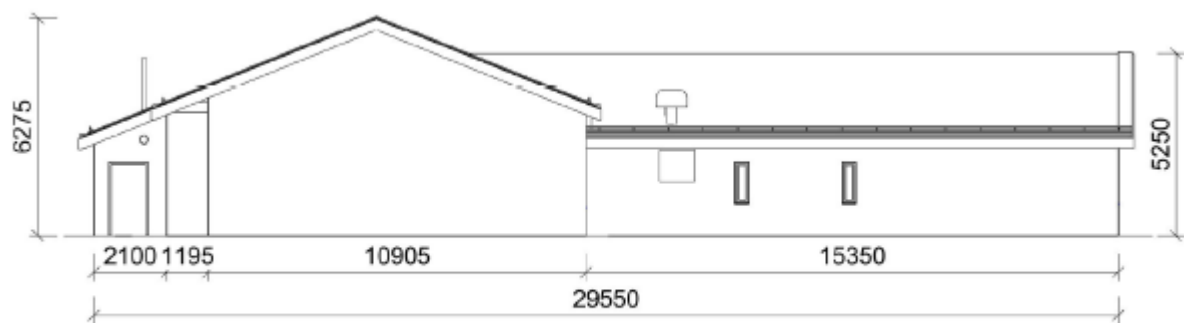
Stasjonsbygning:

Fasade Sør
1 : 100

Nord Øst

Fasade Vest
1 : 100

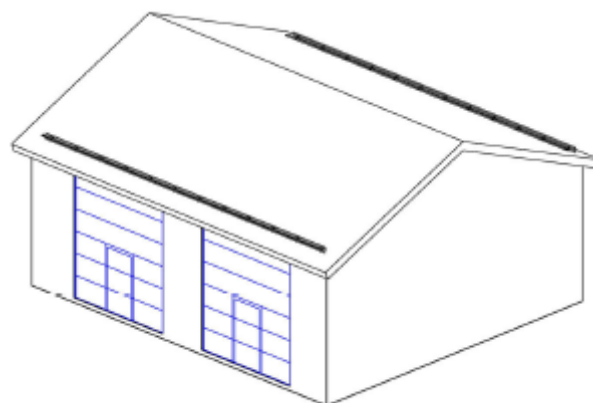

Stasjonsbygning:

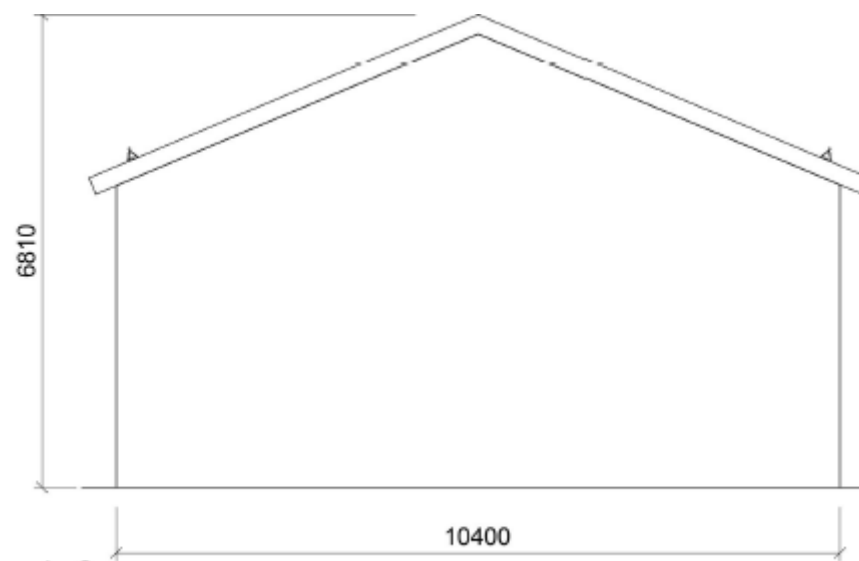

Fasade Øst

1 : 50

3D Nord Øst

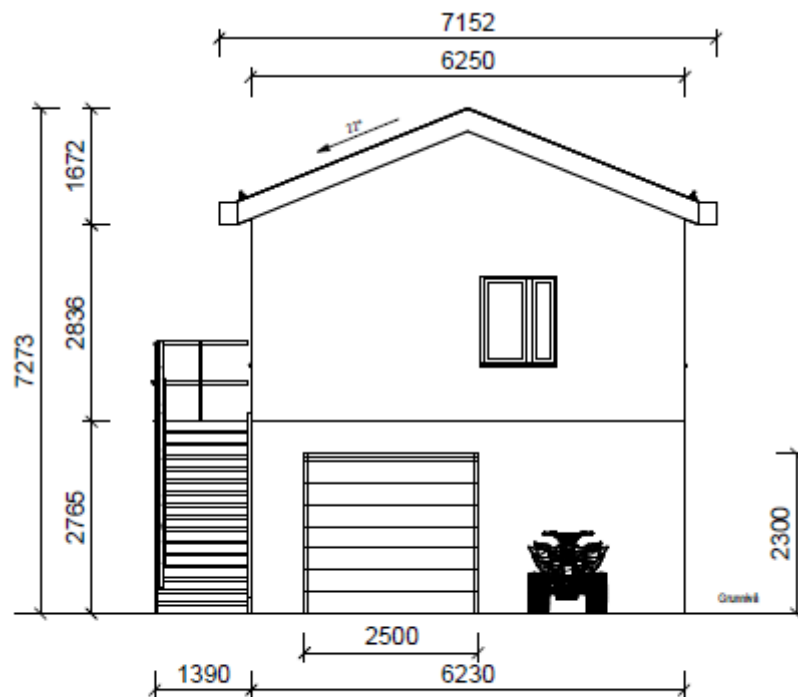
Fasade Sør

1 : 50

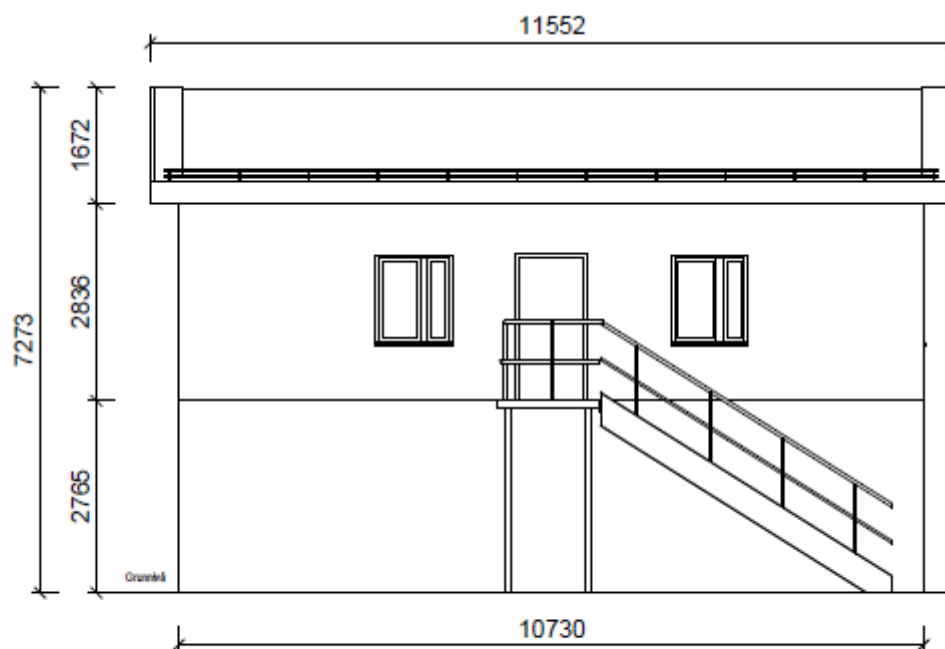
Steinsland koblingsstasjon

Stasjonsbygning:

Fasade Øst

1 : 50

Fasade Sør

1 : 50